

DOLENJSKI LIST

ŠTAMPARNA

Glasiło Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsako sredo — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RACUN pri Komunalni banki v Novem mestu št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 52 (406)

LETO VIII.

NOVO MESTO 27. DECEMBRA 1957

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Slovenski poročevalec« v Ljubljani

TONEJO TI ZADNJI dnevi, te zadnje ure starega leta, izginjajo počasi pa nezadržno vse globlje, vse dlje od nas, v prepade časov in dob, v minulost sveta in človeka, v zgodovino, v nepovrat; izginjajo tja, kamor skrivnostne reke stoletij odnašajo usodine in prod naših let in dni in ur. Globoko v mrak zahaja to staro leto, čeprav bo nekaj časa še tudi od tam metalo nazaj svojo senco, odsevalo pa tudi svoje luči. In kakor smo veseli ob tem poslavljanju, saj je zaključeno in prečrtano spet eno razdobje, nas vendar obdaja tudi rahla otožnost, kakor ob slehernem slovesu. Kajti ni le naša mati Zemlja spet sklenila svoje krožne poti okrog Sonca v prostoru veselja, zaključen je tudi kos poti našega življenja, prizadevanja, ustvarjanja, dela. Se malo in leto 1957 se bo vpisalo v zgodovino, postalo bo njen pojem, za nas osebno pa nov mejnik na poti skozi življenje in čas.

KAZALCI STAROLETNE URE se pomikajo proti dvanajsti. To so trenutki, ko vse bolj tenkočutno prisluškujemo utripu nevidnega mehanizma, vseh tistih stotih in stotih koles, ki so nam dolgi dvanajst mesecev odmerjali čas, uspehe in neuspehe, veselje in žalost, ki pa smo jih po svoje ali poganjali ali zaustavljali tudi sami. Dvanajst mesecev, teh dvanajst čudnih in pisanih popotnikov iz Andersenove bajke se je sedaj sešlo; neslišni se ustavljajo pred pragih naših domov, na vratih naših duš in src, kakor da prosijo za dober spomin in lepo slovo. Prišli so čez polja, kjer so sejali in zoreli pridelke, ustavljajo se ob neštetihih strojih naših tovarn, saj so jih poganjali tri sto petinšestdeset dni, zro mater z dojenčkom, se sklanjajo nad grobovi. Teh čudnih dvanajst popotnikov ni življenja samo dajalo, tudi jemali so ga, niso le sejali prostranskih življenjskih polj, tudi želi so jih. Sedaj gredo, kajti že so novi na poti...

VSAKO SLOVO pa nam vendarle poglubi misel. Ob še praznem listu, ki se razgrne pred nami, se zastrmimo tudi v stare, popisane strani, kamor nam je življenje v minulemu letu vtisnilo svoje neizbrisne sledi. Kar nas čaka v novem, je nam neznano, vse v starem je pa šlo ali skozi nas ali mimo nas, je nas prevzelo ali prizadelo, je nekaj dodalo ali vzelo našim željam in sanjam. Vnanji čas je zatopil, njegova vsebina je pa ostala v nas in tvori naš osebni Dnevnik leta 1957, obeležen z uspehi in padci, z radostjo in bolečino, tajni dnevnik srca in misli.

BILO JE VELIKO LETO, to, ki se sedaj posavlja od nas. Nemara največje, kar jih doslej beleži zgodovina, in kar jih nima v svojih letopisih. Tisoče in tisoče let nas nosi Zemlja skozi brezmejne prostore veselja. In tisoče in tisoče let smo bili priklenjeni samo nanjo, uprti s pogledi in željami v skrivnostne luči zvezdnega neba. Grški Ikar je hotel poleteti k soncu; le v skromni

NOVOLETNO PISMO

meri smo uresničili njegov sen, pradedni sen človeštva, le za nekaj tisoč metrov smo se lahko odtrgali od Zemlje v njen zračni prostor. Ne, tudi v tem starem letu mu še nismo ušli; na noben planet, ki kroži okrog nas, še ni stopila noga prebivalca Zemlje. Toda dosegli smo nekaj, kar ni doseglo še nobeno leto. Posegli smo v vesolje, s čudovito umetno roko, pa ga otipavamo, preizkušamo, preden se bomo dvignili vanj. Umetna satelita, ki že krožita okrog nas, sta ta čudovita roka, s katero hočemo doseči zvezde. In če pravimo, da je v tem in tem letnem času Sonce v znamenju Ovna ali Vage ali Ribe, potem lahko rečemo, da je leto 1957 tisto, ki je stopilo v znamenje Satelitov in začelo človeštvu novo dobo. Ni to samo uspeh tehnike, tehnika je le posredovalec. To je uspeh človeka, tistega od danes in včeraj in pred davnimi vekovi, sad iskanj, prizadevanj neštetihih rodov na tem našem planetu, uresničitev ene njegovih velikih sanj, da se iztrga svojemu omejenemu prostoru, in morda tudi časa.

POGLAD V VESOLJE je sicer zanimiv, sateliti, ali karkoli bomo še poslali v medplanetarni prostor — to je izreden uspeh človekovega duha. In če smo umetni luči omenili sedaj ob koncu leta, je prav, saj sta mu vtisnila svoje znamenje. Vendar pa, bodi ta uspeh še tako pomemben, ostane slej ko prej le na njegovem obodu, le na površju tega našega včasih težkega, vedno pa tako draga življenja na tej ljubi materi Zemlji, na tem našem planetu, kjer imajo svoje korenine in krošnje. In naj vnanji, tehnični izraz našega življenja še tako napreduje, za to našo vsakdanjo stvarnost bo vedno dragocenejši orač s plugom, delavec za strojem, znanstvenik, ki se v laboratoriju prizadeva, da bi življenje človeka storil ugodnejše, umetnik s peresom in čopičem, kot še takli umetni sateliti, stratosferske rakete ali vesoljski potniki. Kajti ni bistvo človeka osvajanje Meseca ali Marsa, take stvari pač spadajo v velike, vendar v jedru pustolovske želje njegovega duha in vedoželjnosti. Njegovo bistvo je v osvajanju vsakdanjega življenja in njegovih dobrin, boj proti vsemu, kar to življenje zavira, ga dela težkega, boj proti vsemu, kar mračni pogled v jasna življenjska in človeška obzorja in moti sožitje velike družine narodov in plemen. Upamo in trdno ver-

jamemo, da gre vse človeštvo nasproti svetli prihodnosti, da pa mu ta prihodnost ne bo podarjena, ampak samo izbojevana, toda ne z orožjem, temveč z delom, s preprostimi, na videz skromnimi, vsakdanjim delom na vseh področjih, z delom rok in misli, ki ustvarjajo za danes in jutri, zase in za druge, prežete za ideali človečnosti in bratstva vseh ljudi. In teh ljudi, oziroma takih ljudi je čedalje več, in tudi v letu, ki odhaja od nas so storili marsikaj, kar naj lepo, svetlo prihodnost približa ne samo rodovom pred nami, ampak tudi že nam po vsej zemeljski obli. Še boj kot po vesolju, človeštvo že dolga tisočletja kopri po miru in ga išče. Kajti mir je temeljni kamen, na katerem si lahko gradi in zgradi srečo ne samo tisto splošno življenje na naši zemlji, ampak tudi skrito, posamično življenje slehernega od nas. In močneje kot vsa umetna in neumetna nebesna telesa je človeštvo tudi v letu 1957 upiralo poglede v sijoče sonce Miru, se mu skušalo približati in se mu v marsičem tudi približalo.

IN NASE STARO LETO? Pozdravimo ga ponosno in hvaležno ko odhaja. Nad našo domovino bodo zasijale druge številke: 1958, toda stare bodo s častjo zapisane v naš letopis. Nad to ljubo domačo zemljo, prepojeno s krvjo, se je že zvrstilo ducat let, odkar sta nam vzšla svoboda in mir. Ducat težkih, toda resnično ustvarjalnih in

nevsakdanjih let! In to, ki odhaja, je med njimi pomembno kot vsa. Saj je obrodilo toliko novih sadov, prineslo toliko novih uspehov na vsa področja našega življenja, da se jih včasih niti ne zavedamo, prav po tistem reku: zavoljo gozda ne vidim dreves! Ljudstvo, ki vlada in dela — to je velika beseda, 'n še večja stvarnost. To ni umetna tvorba, to je živo, čedalje bolj živo in organsko telo. In kar je ustvarilo, storilo in dalo na tej svobodni zemlji od Triglava do Djevdjelije, ni ustvarilo samo zase, ni dalo le sebi, kajti to ljudstvo živi v polni zavesti, da je in mora biti ves svet ena sama velika in svobodna družina, ki živi v bratstvu in miru. Da smo tudi v minulemu letu marsikaj storili za mir, ni treba poudarjati, saj je svet to spoznal in priznal. Naši napori za blaginjo domovine in človeštva v letu 1958 ne bodo nič manjši, le še prizadevnejši.

SREČNO NOVO LETO, si voščimo ob zatonu starega. Da, srečno novo leto nam vsem, ki smo doma, in vsem vam, ki živite na tujem! Srečno novo leto in pozdrav domovine! Staro zahaja, novo je pred nami. Ura je odbila, čas se je prevesil. Nemara bodo na njegovo obnebnje vzpluli novi sateliti. Naj pomenijo mir! Saj ga človeštvo ni samo potrebno, ampak tudi vredno. In naj bo vsa bučča reka človeštva in življenja v letu 1958 napolnjena z njim!

VSEM PRIJATELJEM
DOLENJSKEGA LISTA
SREČNO 1958!
UREDNIŠTVO
IN UPRAVA

PRVI USPEHI:
155 novih naročnikov

V decembru se je prijaviło naših upravi 155 novih naročnikov; največ jih je iz Crnomlja, Dobrnice, Mirne peči, Šmilaha pri Novem mestu in iz raznih krajev izven Slovenije. Vse sodelavce in prijatelje lista prosimo, da nadaljujejo z zbiranjem novih naročnikov! Sproočite, koliko naročnikov potrebujete za nove naročnike!

PRIHODNJA ŠTEVILKA

»Dolenjskega lista« bo izšla sradaj novoletnega oddiha v tiskarni v sredo, 8. januarja 1958.

Beseda kanžiarskih rudarjev

Pred zaključkom letošnjega leta je tudi Rudnik Kanžarica prejel od Investicijske banke LR Slovenije kratkoročno investicijsko posojilo v znesku 8 milijonov dinarjev. Ta sredstva bo rudnik uporabljal za nadaljevanje gradnje najnujnejših začetnih investicijskih del, ki so v zvezi z dograditvijo novega izvoznega vpadnika. Znesek posojila je na prvi pogled precejšen, vendar pomeni ob pregledu projekta izgradnje rudnika za povečanje kapacitete proizvodnje in delček vseh potrebnih finančnih sredstev. Podjetje upa, da mu bo še letos odobren zvezni investicijski kredit v višini 142 milijonov dinarjev, kar bi zadostovalo za prvo fazo izgradnje in opreme rudnika.

V odgovor na vprašanje: »Zakaj je Rudnik Kanžarica upravljen, da prejme investicijski kredit?«, naj navedemo le bistvene argumente.

Rudnik je bil v zadnji svetovni vojni popolnoma uničen. Zaradi akcij narodnoosvobodilne vojske je okupator prekinil redno obratovanje in jamske prostore je zalila voda, zunanji objekti pa so bili uničeni in požgani. Ko so partizanske enote osvobodile Belo krajino, so rudarji — partizani začeli leta 1944 tiskati premog za potrebe provizorske električne centrale in za ogrevanje prostorov, ki so se jih posluževale partizanske ustanove v Crnomlju. Kopanje premoga je bilo v globini že odprte jame zaradi z vodo zalitih prostorov nemogoče in načeli so z odkopavanjem varnostnega stebra glavne izvozne vpadnika, kateri se danes vadija za glavno izvozno komunikacijo. Čim je bil okupator izgnan, so začeli takoj obnavljati kanžiarski rudnik ter izpavljati vodo. Na ustju izvoznega vpadnika, ki je bil že leta 1936 izgrajen kot provizorijski za odpranje premoglačne vpadnice t. zv. Nove jame, je bil izgrajen provizorijski izvozni stolp z leseno sortirnico za premog.

Sporodno z obnavljanjem jame se je začela tudi eksploatacija premoga. V mesecu juniju 1945 je znašala proizvodnja premoga komaj 3 tone na dan in ta se je iz leta v leto dvigala ter dosegla v leto 1956 povprečno 98 ton na dan. Letošnji proizvodni plan rudnika, ki znaša 35.000 ton premoga ali 110 ton dnevno, je bil postavljen na predpostavki, da bo ob polovici leta začel obratovati novi izvozni vpadnik, kar pa se zaradi zavlačevanja odobritve investicijskih sredstev ni uresničilo. Kljub temu pa bo v vsem obdobju 100-letnega rudarjenja letos kanžiarski kolektiv dosegel najvišjo letno proizvodnjo in nekoliko 98

odstotki zadostil planski nalogi. Poudariti je treba, da je bilo pri forsiranju planske količine premoga za leto 1957 predvideno, da bodo rudarji nakopali od skupnih 35.000 ton premoga 3.100 ton v dela prostih dnevih. Planiranje proizvodnje na nedelje in praznike pa je jako nesolidno, kajti naporno jamsko delo že v rednem času rudarja močno utruja in zato nujno potrebuje primerne počitke. Poleg forumov za planiranje so tudi pokazatelji glede uravnovesitve finančnega stanja podjetja zahtevali od kolektiva, da se je forsiral nedeljsko delo. V dela prostih dnevih bo letos nakopano okoli 2.600 ton premoga ali nekako enomesečna proizvodnja.

Na povečanje proizvodnje v letu 1957 je mogoče reorganizacije prevajanja in izvajanja, ureditve sistematičnega odkopavanja vseh treh premogov-

nih slojev in povečane storilnosti vpilval tudi že delno dograjeni novi izvozni vpadnik. Po njemu je bilo namreč možno v omejenem obsegu izvažati jalovino in star jamski les ter uvažati za severni sektor odprte jame potrebni jamski les. Letos dosežene storitve so, upoštevajoč primitivnost rudarjenja, zelo ugodne ter so višje od onih iz preteklih let. Na pripravi v premogu je bila dosežena storitev 1,62 ton na štih, na odkopu pa celo 3,07 ton na štih; jamska storitev se je dvignila od lanske 0,82 ton/štih na 0,87 ton/štih, rudniška storitev pa od 0,598 ton/štih na 0,635 ton/štih. Za boljše razumevanje nazivnih podatkov naj pojasnim, da je bilo v letu 1956 nakopane na eno opravljeno dnevno na celum rudniku povprečno po 598 kg premoga, letos pa 635 kg ali za 6% več. (Nadaljevanje sledi)

ZAKAJ SO ŠLI V ZEMLJO — sprašujejo mnogi ob pogledu na novo postajno postopje v Trebnjem. S tem modernim poslopjem so bili pri gradnji nekoliko preveč v zemljo. Tla v južnem delu stavbe so pod nižjavo železniškega tira, pri vhodni strani bo pa treba čisto zgraditi za kakih 60 cm. Za toliko bo potem večja strmina od postaje proti naselju.

Načrti v Kostanjevici

Turistično društvo v Kostanjevici ima že prav lepo tradicijo. Žal so marsikaj, za kar si je društvo dolga leta prizadevalo, uničili Italijani. Le počasi se dvigajo iznad starih novih topol, ki so jih Kostanjevčani posadili na prizadevanje Turističnega društva. Pred nedavnim je imelo društvo občni zbor in si zadalo nove naloge. Ker pride naš camping na medna-

rodni turistični prospekt, bomo zgradili poleg lepo colnarno in jo opremili s potrebnimi tolini. Mestece bo dobilo nove klopi na vsa tista mesta, kjer so bila pred vojno. Uredili bomo tudi kopalnice pri mostu. Prav tako je društvo te dni preskrbelo dehidat. do novega mostu, katerega smo dobili po načrtu arhitekta Jožeta Plečnika. Turistično društvo vodi zdaj predsednik Jože Likar in tajnik Jože Jankovič.

VREME

OD 26. DECEMBRA DO 5. JANUARJA

Do 30. decembra pogoste, največkrat snežne padavine. Zatem bo v glavnem suho vreme. Temperatura bo konec decembra močno padla, v začetku januarja bo pa huda mraz. Nadaljni izgledi do 12. januarja: Okoli 10. januarja topleje — nato padavine. V.M.

DELOVNI KOLEKTIV TOVORNEGA IN AVTOBUSNEGA PODJETJA

GORJANCI

NOVO MESTO

s sedežem v STRAŽI

želi vsem potnikom in ostalim delovnim ljudem naše domovine srečno in uspešno polno novo leto 1958

INDUSTRIJA PERILA

NOVO MESTO

IZDELUJEMO VSE VRSTE MOŠKEGA PERILA PRIZNANE KVALITETE. DELOVNI KOLEKTIV INDUSTRIJE PERILA, NOVO MESTO, ČESTITA VSEM DELOVNIH LJUDEM SREČNO IN ZADOVOLJNO NOVO LETO 1958.

OPOZORILO

V skladu s Navodili o reviziji in prepisovanju splošnih volilnih imenikov, objavljenih v Uradnem listu FLRJ št. 51-642-57 pozivamo

- vse državljane občine Novo mesto, ki imajo volilno pravico, da v najkrajšem času, a najkasneje do 1. februarja 1958 ugotovijo na pristojnem matičnem uradu, če so vpisani v stalni volilni imenik. Zlasti pozivamo, da to storijo:
- tisti državljani, ki so že, odnosno bodo do dneva volitev v Zvezno ljudsko skupščino (marca 1958) izpolnili 18 let starosti;
 - tisti, ki so se stalno naselili iz druge v to občino in se dostojno niso prijavili za vpis;
 - tisti, ki so se preselili iz kraja v kraju na območju te občine ali so menjali stanovanje v kraju samem, pa to spremembe dostojno niso javili;
 - oficirji, podoficirji in vojaški uslužbenci, ki službujejo na območju te občine (tu stalno živijo) in še niso vpisani v tukajšnji volilni imenik;
 - študenti in dijaki, ki se šolajo v TEJ OBČINI, tu prebivajo in bo njih šolanje v tem šolskem letu zaključeno šele po preteku meseca marca 1958.
- Obtem pozivamo študente in diake, ki so na šolanju v drugi občini, da se na tukajšnjem matičnem uradu odj. ljo, prijavijo pa v kraju šolanja zaradi vpisa v volilni imenik.

OBCINA NOVO MESTO

Udeleženci pariške konference predsednikov vlad držav, ki so članice atlantskega pakta (NATO), so pobrali kovčke in se razšli na svoje domove. Preden pa so to storili, so objavili skupno uradno sporočilo, v katerem so ponovno potrdili, da napad na eno članico pakta pomeni napad na vse članice pakta, da so članice še vedno pripravljene na pogajanja, da pa je Vzhod bolj zavezan v svoje načrte po svetovnem gospodstvu in da je potemtakem cilj »Sovjetske zveze« oslabil in razbiti svobodni svet. Seveda so ponovno potrdili vero v lastno enotnost in poudarili potrebo po predhodnih političnih posvetovanjih. Pri tem so obžalovali, da je Sovjetska zveza kriva za neuspeh razorožitvenih pogajanj. Ker pa je sovjetska armada tudi oborožena z najnovejšim orožjem, bodo tudi članice pakta ustanovljale zaloge atomskega orožja. Značilno pa je to, da niso nič sklenili o ustanavljanju raketnih oporišč v poseameznih državah članicah, ker sta bili Danska in Norveška proti takim oporiščem, zahodnonemški kancler Adenauer je bil za odlogitev razpravljanja o tem vprašanju. Italijanji so postavljali nekakšne pogoje in samo Velika Britanija in Turčija sta bili prazaprav za takojšnjo ustanovitev teh oporišč.

Pariška konference je potekala nekoliko drugače, kot je javnost pričakovala. Znano je bilo vnaprej, da sta Amerika in Britanija pripravili načrt, po katerem bi imela vojaška vprašanja prednost. S tem seveda

ustanavljanje raketnih oporišč. Toda nekaj je mo narobe. Razpoloženje javnosti v državah NATO se je odločno obrnilo v smer politike »odprtih vrat«. Udeleženci konference so se odločno nadejali pogajanj o razorožitvi med Vzhodom in Zahodom. Obnavljanje evropskih držav, da bi brez razmisljanja sprejele raketna oporišča na svojem ozemlju, — pod ameriškim nadzorstvom — je prišlo Američane, da so nekoliko revidirali svoje načrte. Zato je v uradnem sporočilu omenjeno ustanavljanje raketnih oporišč bolj na koncu. Javnost je to v prvem

Po Parizu

hipu raztolmačila kot ugodno znamenje, posebno ker je v prejšnjih odstavkih sporočila govora o »odprtih vratih« in o sklicanju konference zunanjih ministrov Vzhoda in Zahoda. Zunanji minister Sovjetske zveze Gromiko je že odgovoril, da se Sovjetska zveza ne bo pogajala s istimi ljudmi, s katerimi se je že brezplodno pogajala meseci in meseci v preteklosti. Pri tem je mislil na zunanje ministre. Poudaril je tudi, da brez LR Kitajske ne more biti sklenjen učinkovit razorožitveni sporazum. Pač pa je možen stik med Vzhodom in Zahodom na ravni ministrskih predsednikov, na posebnem zasedanju Generalne skupščine OZN ali na razorožitveni konferenci, ki bi jo bilo treba sklicati. Vrata so tudi s sovjetske strani ostala odprta.

Ko torej ocenjujemo pariško konferenco NATO in sovjetski odgovor nanjo, moramo ugotoviti, da se je nekaj premaknilo. Trenutno je še težko dajati napovedi, toda ugodno znamenje je brez dvoma to, da se celo Adenauer pripravila odgovoriti na Bulganinovovo pismo, »ko ga bo skrben proučil« Positivno v Parizu je bilo to, da Zahod ni šel mimo Bulganinov pismem s izgovorom, da so »gola propaganda«, ampak je uvidel, da ta pisma zasluži vsaj »skrbno proučevanje«. Očitno je namreč tudi to, da Sovjetski zvezki nikakor ni do nadaljnega zaostrovanja odnošajev. Vsaka zahodna politika, ki bi se vnaprejšnjem vsako sovjetsko potezo kot propagando, je potemtakem jalova in škodljiva. Te napake v Parizu niso storili in v tem smislu je konferenca še kar ugodno presenetila svet.

S tem seveda ni rečeno, da so se ZDA odpovedale ustanavljanju raketnih oporišč na ozemlju članice NATO. Trenutno stvari veča, da bo vsaka članica povedala, ali si želi oporišča ali ne. S posamičnimi sporazumi bo potem to vprašanje rešeno. Razumljivo je, da bodo ZDA skušale ustanoviti čim več takšnih oporišč in da bodo skušale »sprepričati« članice, naj jih sprejmejo. Ta plat pariških sklepov pa nikakor ni ugodna. Zato pa svetovno javno mnenje čaka in upa, da bo zamajal razum in želja po sporazumevanju. Prazaprav vsaka strana zahtuje, da si želi miru. Ko bi se že sporazumeli o sredstvih, ki naj ta mir dokončno utrdijo!

Podcenjevanje sindikata

Komaj polovico izvoljenih delegatov se je 15. decembra udeležilo občinske sindikalne konference v Novem mestu. Udeležili so se je v znatno večjem številu delegatov, ki so bili izvoljeni v različnih podjetjih. Zlasti so manjkali delegati proizvodnih delavcev in manjkali je tudi predsednik nadzornega odbora občinske sindikalne sveta, ker je baje pozabil priti. Na konferenci prav tako ni bilo nobenega predstavništva zborna proizvajalcev.

Delegati, ki so se udeležili konference, so gojrali tak odnos do sindikata. V tem vidijo podcenjevanje vloge, ki jo ima organizacija. Na račun izobražencev, ki so bili izvoljeni za delegate, pa se konference niso udeležili niti opravičili izostanka, pa je padla marsikatera — lahko rečemo — upravičena pripomba.

V novomeški občini je 47 sindikalnih podružnic z več kot 4.700 člani. Še vedno je dokaj delavcev in tudi uslužbencev izven sindikata. Takih uslužbencev je nekaj celo na občini in tudi v splošni bolnišnici ter še v nekaterih podjetjih.

Na konferenci so obravnavali vrsto problemov, za katere bi bilo prav, da bi jih sklenili člani zborov proizvajalcev. Sodelovanje sindikatov v občini ni dobro. Sindikalne podružnice so se do sedaj pridržale zanimanja za delo ljudskih odborov in njihovih organov. Sklepi plenuma občinske sindikalne sveta o organizaciji sindikalnih svetov in upravnih odborov sindikalnih podružnic ter raznih strokovnih predavanj ni bil v celoti uresničen, to pa zaradi premajhne udeležbe.

Poseben problem je za delavce v Novem mestu prihod in odhod na delo. Mnogi hodijo dnevno po deset in več kilometrov daleč na delo in toliko nazaj. V večini primerov imajo taki delavci opoidne še mizno hrano. Predlog Okrajnega zavoda socialnega zavarovanja, da bi podjetja, ki zaposlujejo delovno silo od zunaj, organizirala prevoz iz vseh smeri, kjer nimajo sežnjice, do sedaj ni bil uresničen.

Prav tako se že dolgo — mnogo predolgo — vrtilo okoli predloga, da bi delavci na delovnih mestih dobili v dopoldanskem času topli obrok hrane. Pri tem vprašanju je bilo do sedaj pri večini podjetij premalo resne volje. Prav je, da se vsaj podjetja, ki zaposlujejo sindikalne podružnice, ter še za vrsto nalog, izvolijo so tudi nov občinski plenum in delegate za okrajno sindikalno konferenco.

V pretres so vzel tudi delavsko menzo v Novem mestu. Hrana v menzi se sicer do sedaj ni podražila, je pa nazadovolja kalorična vrednost obrokov. Menza ima tudi precej izgube, za katero pa mnogi menijo, da ni upravičena. Vprašanje menze je treba čimprej spraviti na čisto, tako so sklenili. Trdili so, da so režijski stroški menze nesorazmerno visoki. Preden bi se odločilo o morebitni družbeni podpori menzi, je treba razpršiti, kdo od abonentov je upravičen do te podpore. V menzi se namreč hranijo tudi ljudje, ki imajo sorazmerno dobre dohodke. Taki gotovo niso upravičeni do

družbenega prispevka za cenejšo hrano. To vprašanje je treba spremeniti predpise o otroških dodatkih. Ti so taki, da povečujejo po nepotrebnem stanovanjsko stisko. Marsikateri mladi zakonci bi stanovali pri svojih starših. Če imajo stari kaj zemlje, mladi ne dobe otroških dokladov, čeprav so (eden ali oboje) v delovnem razmerju, ker se po sedanjih predpisih o otroških dokladah štejejo za eno gospodinjstvo vsi, ki živijo skupaj. Čeprav ne kot ena družina. Tako so mladi prisiljeni, da iščejo stanovanje drugod, ker sicer ostanejo brez otroških dokladov.

Na konferenci so obravnavali še več drugih vprašanj ter sprejeli smernice za bodoče delo, predvsem za večje strokovno in politično izobraževanje članov, za večjo povezavo sindikatov s komunistično partijsko organizacijo, za večjo vzajemno pomoč sindikalnih podružnic ter še za vrsto nalog, ki jih ima sindikat kot celota. Izvolili so tudi nov občinski plenum in delegate za okrajno sindikalno konferenco.

V vsako hišo na Dolenjskem: domači tednik Dolenjski list!

PRASČJEREJCI POZOR!

Ce zaklanjih praščev ne boste odirali, bo to škodilo vašemu žepu, zato prašiče oderite in odnesite koto zbiralnici »KOTEKSA«, ki vam bo plačal lepe denarce!

Trgovsko podjetje »T O B A K«

NOVO MESTO

obvešča cenjene odjemalce, da bodo skladišča Novo mesto in Trebnje zaradi

INVENTURE

zaprta dne 31. dec. 1957. Posebno opozarjamo gostinska podjetja, da pravočasno nabavijo cigarete.

Kratke iz raznih strani

● V Jugoslavijo je prišel na šestdnevni uradni obisk Jemenski princ si Badr, ki je podpredsednik vlade ter zunanji in obrambni minister Jemena. Na železniški postaji v Beogradu ga je pozdrvil podpredsednik zveznega izvršnega sveta svetozor Vukmanović. Med obiskom v Jugoslaviji bo jemenski prestolonaslednik obiskal tudi Slovenijo.

● Vrhovni poveljnik oboroženih sil atlantskega pakta Norstad je izjavil, da bodo ZDA poslate v Evropo kmalu šest do deset baterij izstrelkov. Na vprašanje novinarjev, kam bodo razporejeni te izstrelke, je Norstad dejal, da v tistih državah, ki bodo na to privolile. Tam, kjer iz političnih razlogov izstrelkov ne bodo mogli razmestiti, jih pa ne bodo razmestili. Norstad je pripomnil, da ni potrebno, da bi bili izstrelki razmesteni prav na vsem ozemlju držav, ki so članice atlantskega pakta.

● Na zasedanju vrhovnega sovjeta v Moskvi je sovjetski zunanji minister delal, da pariška konferenca NATO ni dosegla Hstege učinka, na katerega so računali njeni organizatorji. Pripomnil je, da so najnovejši tehnični spiski SZ razpršili sanje o premoči ZDA.

● Štirinastotno potniško letalo »Viscounts« se je na pariškem letališču Orly zaleto v pristaniško stavbo. Letalo se je pripravljalo na vzlet proti Londonu in med manevriranjem je s potniki vred vdrlo skozi steklena okna v čakalnico. Zrtev ni bila, škoda pa je velika.

● Stalni svet atlantskega pakta se bo sestal v Parizu 8. januarja, da bi razpravljal o odgovoru, ki naj bi ga članice poslate predsedniku sovjetske vlade Bulganinu. Ta je bil namreč malo pred zasedanjem ministrskih predsednikov NATO v Parizu poslal članicam pisma, v katerih jih poziva na obnovitev pogajanj o razorožitvi in svazi pred ustanavljanjem raketnih oporišč v Evropi.

Dopolnitev razpisa štipendij

Objavljamo popravek oz. spremembo razpisa štipendij za šolsko leto 1957-58, ki je bil objavljen 24. 7. 1957, in sicer:

Razpisano	Novi razpis	Prosta mesta
1. Učiteljske	10	17
2. Srednja vzgojteljska šola	3	—
3. Prir. matematič. in fil. fakulteta (ma-f, 3 pedag. i, german. 5)	9	7
4. Višja pedagoška šola	3	—
(mafi 3, slov. i, defekt. 1, tuji jeziki 4)	9	1
5. Višja gospodinjstvska šola	3	—
6. Višja šola telesne vzgoje	1	—
7. Knjižničarska šola	1	—
8. Agronomska fakulteta (agronom.)	4	3
9. Srednja kmetijska šola	4	1
10. Ekonomska fakulteta	4	10
11. Pravna fakulteta	4	2
12. Ekonomska srednja šola	3	—
13. Administrativna šola	2	2
14. Tehnična fakulteta (grad. odd.)	3	3
15. Tehnična fakulteta (odd. za geodez.)	3	5
16. Gradbena srednja šola (geodezijski odsek)	1	—
17. Medicinska fakulteta	1	—
18. Medic. fakulteta, stomatološki oddelek	2	—
19. Zdravniška asistenta	2	—
20. Medic. fakulteta, bakteriološki oddelek	1	—
21. Babiška šola	2	—
22. Šola za socialne delavce	1	—
23. Šola za sanitarne tehnike	2	—
24. Višja šola za medicinske sestre	2	—
25. Bolnišniška šola	2	—
26. Tehnična srednja šola, kemijski oddelek	1	—

Prošnje za štipendije štipendij, ki bodo vlozene za prosta mesta, bomo obravnavali, ostalih prošnji komisija ne bo reševala.

OLO NOVO MESTO

TKALNICA

NOVO MESTO

razpisuje mesto SAMOSTOJNEGA KNJIGOVODJE

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku.

Na čelu borbe za napredek

Z občinske konference Zveze komunistov v Semiču

Dobro poznavanje političnih, gospodarskih in kulturnih problemov v občini in samokritičnost do lastnega dela, sta osnovni značilnosti dela komunistov v semiški občini. Obracun tega dela so polagali na občinski konferenci ZKS 14. decembra. Konferenci je prisostvoval tudi član okrajnega komiteja ZKS Martin Zugelj.

Konferenca je izpricjala, da so komunisti semiške občine na čelu vseh prizadevanj za napredek. To je pokazale poročilo sekretarja, še bolj pa razprava po poročilu. V občini ni akcije, za katero ne bi dali pobude komunisti, niti ni problema, kd ga ne bi poznali. Več slabosti ima organizacija znotraj kot na zunaj. Disciplinla glede sestankov in plačevanja članarine ni najboljša, in to napako je treba odpraviti. Navzlic temu se je organizacija v občini številčno okrepila z novo sprejetimi članji. Zveza komunistov predstavlja močno politično silo, mimo katere ni mogoče reševati nobenih problemov v občini.

Komunisti na Planini so dali pobudo za ustanovitev šole na

Planini. S tem je ljudem na državnemu posestvu ustrezno, Z ustanovitvijo šole je prenehalo odhajanje delovne sile iz tega območja. Komunisti pa se čutijo zapostavljene, ker ne pride do njih njihove občinskega ali okrajnega komiteja, navzlic obljubi. Želijo več stika z višjimi političnimi forumi.

V osnovni organizaciji Crešnjevec so komunisti delavni, čeprav jih je malo. Dali so pobudo za gradnjo zadržne stavbe. Zanj so prebivalci žrtvovali dela, vožnje in lesa za več kot milijon din. Stavba še ni dograjena in bo treba še skupnih naporov. Na stavbi bo vridana plošča z imeni in NOB padlih domačinov iz vasi tega območja. Zlasti si prizadevajo za napredek kmetijstva. Pri tem so bili že doseženi nekateri uspehi, vendar jih čaka še obilo dela. Pravkar organizirajo proizvajalno skupnost za obnovo vinogradov. Za rigovanje 6 hektarov neplodne zemlje so že dogovorjeni. Kmetijska zadruga na Crešnjevcu, ki je bila že v kritičnem stanju, se je dvignila prav po zaslugi prizadevanj komunistov

in je danes močan organizator naprednega kmetijstva.

V dviganju storilnosti in v doseganju večjih hektarskih donosov na obratu KGP Crmošnjice imajo komunisti levji delež. Prav tako dobro poznajo probleme obrata. Včasih je bil to objekt posmehovanja zasebnih kmetov, danes pa ni več. Hektarski donosi na posestvu so mnogo večji kot pri zasebnih kmetovalcih. Mlačnost krav se je dvignila na 2.500 litrov letno pri 150 kravah. In vendar so možnosti tega, 1.600 hektarov obsegačega kmetijskega obrata komaj delno izkoriščene. Mnogo več bi lahko dal skupnosti, potrebne pa so investicije. Gradnja stanovanj za ljudi na obratu in gradnja cest bi terjali največ sredstev.

Komunisti na Strekljencu se bolj poredko sestajajo, vendar je tudi njihovo delo za napredek kraja povsod očitno. Komunisti v Kotu so že večkrat obravnavali vprašanje za poseljevanje delovne sile. Iz gozдов nad Semičem se odvaja v predelavo v druge okraje, doma pa je dovolj proste de-

lovne sile. Treba iskati možnosti, da bi se vrline predelovali doma.

Zelo lepo se razvija Mizarstvo v Semiču. Obrat Telekomunikacij na Vrtači. V obeh so nosilci borbe za napredek komunisti. Podobno je pri drugih prizadevanjih za gospodarski in kulturni napredek Semiča in vse občine.

Res pa je, da so komunisti semiške občine zanemarili množično organizacijo. Socialistična zveza delovnih ljudi v občini je šibka. Niti ne vedo, koliko članov imajo! Za ta sektor, ki je toliko žrtvoval v narodnoosvobodilnem boju, je to nedopustna pomanjšanost. Mladinska organizacija, ki se spet uveljavlja, potrebuje več pomoči. Občinski odbor Zveze borcev ni delaven, kot bi moral biti. Komunisti morajo pomagati tudi pri utrditvi Društva za napredek gospodinjstva.

V razpravi so načeli še vrsto drugih problemov. Kritizirali so pojave v Splošnem trgovskem podjetju. Tu družbeno upravljanje še ni prišlo do veljave. Ljudje se pritožujejo nad postrežbo in cenami, ki so višje kot v drugih večjih krajih. Podjetji »Mesarija« in »Čevljarstvo« sta brez knjigovodnj, kar otežkoča poslovovanje. V upravnem odboru Kme-

tijske zadruge ni enotnega stališča glede izločitve trgovine iz poslovanja zadruge. Ta naj bi se posvetila predvsem spopčevanju kmetijstva. S trgovino so same težave in večkrat izgube. Večji del upravnega odbora še ni doumel pravo vlogo kmetijske zadruge.

Komunisti tudi vidijo, da je uporaba strojev v kmetijstvu nujno potrebna za dvig proizvodnje in za olajšanje dela. V več vseh pa še nimajo industrijskega toka, kar onemogoča uporabo strojev v kmetijstvu in obrti. Zato je nujno, da dobe vase, ki še tega nimajo, tudi industrijski tok.

Na konferenci obravnavali problemi so hkrati napotilo komunistom za bodoče delo, tako so sklenili. Da pa bodo v bodoče še bolj kos vsem nalogam, se morajo sami nenehno izobraževati. Za to je potreben redni študij, kar je prav tako v sklepni konferenci.

Devetčlanski občinski komite, ki so ga izvolili na konferenci, bo močna vez med komunisti poseameznih osnovnih organizacij in usmerjevalec enotnega dela. To bo v bodoče mmo odpravljanja pomanjkljivosti v dosedanjem delu zlasti usmerjeno na hitrejšo dviganje kmetijske proizvodnje, kot osnovne gospodarske panoge v občini.

Novoletni pogovor z bralci, naročniki in prijatelji »Dolenjskega lista«

Ob zaključku osmega letnika

Dragi naročniki, bralci in prijatelji Dolenjskega lista!

Pred vami je zadnja številka 8. letnika našega pokrajnskega časnika. Spet se je obrnilo leto in prav bo, da povemo nekaj misli o doseženem napreduku in načrtih, saj je Dolenjski list v zadnjih letih zares postal v mnogih dolenjskih domovih nepogrešljiv obveščevalec in svetovalec. Sorazmerno visoka naklada lista — osmi letnik zaključujemo z dobrimi 11.100 izvodmi — mimo drugega kaže, da se je list v teh letih ljudem priljubil da ga Dolenjska želi in potrebuje. Pritok novih naročnikov v decembru nam te ugotovitve znova razveseljuje potrjuje.

«Pokrajnski časniki so živi organi borbe za socializem... V pokrajinskem tisku ne bo težko najti pomanjklivosti, toda jaz ne zamerim preveč rad, zlasti ne tam, kjer širša in morebiti tudi ožja skupnost ni nudila skoraj nobene pomoči. Nasprotno, teh nekaj pokrajinskih časnikov, ki mi po naključju pridejo v roke, zaslužijo prej priznanje. Trdim, da se ljudje, ki te časnike izdajajo in urejajo, trudijo, da bi pokazali stanje in probleme svojega kraja, trudijo se, da bi bili aktualni, živi in zanimivi, pomagati hočejo socialistični vzgoji ljudi, katerim so ti časniki nam-njeni...» je pred dobrim letom dni zapisal pokojni tovariš Moša Pijade. V nadaljnjem razvoju komunalnega sistema dobiva prav pokrajinski tisk čedalje pomembnejšo vlogo in bo zato treba urediti predvsem pogoje, da bo delo pri izdajanju in urejevanju domačega lista vnaprej boljše. Saj si vsi želimo, da bi bilo v novem letu drugače, da bi skupno in z združenjo prizadevnostjo list vsebinsko izboljšali in da bi tako postal zares živ organ borbe za socializem!

V uredništvu se bomo trudili, da bo poslej Dolenjski

list še bližji bralcem, naročnikom in njihovim družinam. Skušali bomo seči globlje v neposredno delo in življenje naših delovnih ljudi, v delovno in družbeno upravljanje, v uspehe, napredek in težave, s katerimi se srečujemo vsak dan. Skrbeli bomo za zanimivo in pestro gradivo, povabili bomo k sodelovanju še več stalnih in občasnih sodelavcev, bomo pozabili na zabavo in prijetno razvedrilo. V načrtu imamo tudi več novih rubrik v listu; z nekaterimi bomo začeli že v januarju. Mnogo bo pa odvisno od sodelavcev in vseh naročnikov, da bo list tako v kakovosti pisanja in pestrosti postal tak, kot si ga vsi želimo.

Ko z današnjo številko zaključujemo 8. letnik, se le zahvaljujemo vsem naročnikom, ki so tudi letos omogočili redno izhajanje lista, pravtako pa Okrajnemu ljudskemu odboru, ki je podprl izhajanje letnika z dotacijo. Tudi vsem tistim občanskim ljudskim odborom, podjetjem, delovnim kolektivom in ustanovam, ki so s prispevki v obliki oglasov ali vplačili v tiskovni sklad podpirali Dolenjski list, se ob koncu leta zahvaljujemo za razumevanje in pomoč. Pravtako velja zahvala Okrajni zadrugi zvezi, ostalim poslovnim zvezam in kmetijskim združenj za njihovo pomoč v ogla-

sih in tiskovnem skladu. Le s takim sodelovanjem in razumevanjem za potrebe domačega lista je naš teden lahko vzdržal vse stroške, ki so zadnja leta precej narasli.

Iskreno se ob koncu leta zahvaljujemo za zvesto sodelovanje vsem stalnim in občasnim dopisnikom in drugim sodelavcem lista! Nje in vse naročnike prosimo, da ohranijo to naklonjenost domačemu časniku tudi vnaprej. K sodelovanju vabimo tudi nove dopisnike in sodelavce!

Razširimo Dolenjski list v sieherno našo hišo, v vsako našo družino! Če morete, nam pridobite tudi vsaj enega novega naročnika — naj bo to vaše novoletno darilo pokrajinskemu tedniku Dolenjskega lista!

Vsem naročnikom prilagamo danes stenski koledar za leto 1958 in položnico za obnovitev naročnine (celoletna 480 din, polletna 240 din). Prosimo vas, da nam naročnino, ki je plačljiva vnaprej, nakažete vsaj do 31. januarja 1958. Zamudniki naj pravtako store svojo dolžnost do lista in hkrati nakažejo zaostanke letošnje naročnine.

Ob vstopu v novo leto 1958 iskreno želimo vsem naročnikom, bralcem, prijateljem, sodelavcem in dopisnikom našega lista vsa sreča!

Uredništvo in uprava

NOVOTEKS V METLIKI: 1. JULIJA ZAČNEMO

Vse nas zanima, kdaj bo stekla proizvodnja v metliškem obratu tovarne NOVOTEKS. Obrniti smo se na vodstvo podjetja in ga prosili za odgovore na vprašanja, ki se nam zde ob vstopu v novo leto najbolj zanimiva. Menimo, da so razveseljivi, presodite pa še sami:

Kako daleč so pripravili za uredništvo in začetek dela v vaši novi predilnici v Metliki? Koliko ljudi nameravate zaposliti? In še — za koliko se bo povečala bruto proizvodnja tovarne?

V že obstoječe stavbe bomo postavili stroje, ki bodo izdelovali volneno česano prejo. Obratov te vrste v Sloveniji še nimamo in bo to naša prva predilnica. Stroji so že kupljeni v Italiji. Montirati jih bomo začeli v marcu, dela pa končali v maju. S poskusno proizvodnjo bomo začeli 1. julija. Zmogljivost novega obrata bo 402 tona volnene česane preje. Če povemo to v dolžini: nit, ki jo bomo spredili v metliški tovarni, bo dolga 15 milijonov in 278.000 metrov.

Bruto proizvodnja se bo povečala za približno 2 milijardi dinarjev.

Koliko ljudi nameravate zaposliti v začetku in kasneje? Mladina v belokranjskih vaseh že težko čaka, da bi se lahko prijavila na delo v novi tovarni!

V začetku bomo zaposlili približno 85 ljudi, kasneje pa do 150. Nove delavce in delavke bomo sprejemali izključno prek občinske posredovalnice za delo, verjetno v marcu in aprilu 1958.

Tudi v delavkem svetu in upravnem odboru NOVOTEKSA imate ob nastopu novega leta različne želje — ali nam jih lahko zaupate?

Saj sem brhka, saj sem mlada, pa ga nimam še, moža... Ta pa oni se obregne: Kaj bi z njo, saj peš caplja! Čakajte! Dobim Colibri: na vsak prst bom ovila dva!

Ob Novem letu si želi naš kolektiv samo dve stvari: da bi imeli dovolj kvalitetnih surovin in da bi vsa dela, ki so že v zvezi z novim obratom v Metliki, bila gotova v pravem času, da ne bi zavoljo neiz-

ljenjskih odlokov raznih revizijskih komisij prišli v težave glede roka za začetek poskusne proizvodnje. S tem bi začeli v sitnosti okrog odplačevanja anuitet.

Dolenjci v Čupriji

pozdravljajo svoje domače in jim želijo uspehov polno leto 1958. Posebej se spominjajo domačih deklet in jih toplo pozdravljajo. Franc Zbaniček, Franc Medja, Franc Tomšič, Anton Zajc, Anton Mustafa, Leopold Gale, Anton Franko, Stane Vlahovič in Jože Prijatelj.

Čestitke za novo leto

Iz Sarajeva pozdravljajo vse prijatelje, znance, dekleta in starše: Stanko Pemo, Alojz Kolenc, Anton Pucelj in Ozimek Franc.

Novoletno nagradno žrebanje

za vse stare in nove naročnike »Dolenjskega lista«

PREBERITE NAJPREJ TOLE: če kupujete DOLENJSKI LIST vsak teden sproti, vas stane na leto 520 dinarjev. Če pa plačate celoletno naročnino v znesku 480 din ali vsaj polletno naročnino (240 din) do 31. januarja 1958, boste dobivali naš teden na dom, prihranili si boste 40 dinarjev in precej jeze (kadar je list razprodan, ga v trafikah ali kje drugje zamenjajte!). Sodelovali pa boste tudi pri velikem novoletnem nagradnem žrebanju, ki bo marca 1958.

Letos smo vam pripravili skupno z nekaterimi najvidnejšimi dolenjskimi podjetji

111 LEPIH NAGRAD

1. MOPED »COLIBRI«, izdelek tovarne TOMOS, Koper;
2. SOBNA GARNITURA: kavč z mrežo, mizica in 2 foteljska — darilo 3 znanih novomeških podjetij: OPREMALES, Tapetništvo in dekoraterstvo ter trgovsko podjetje ZARJA;
3. ŠIVALNI STROJ »MIRNA« — darilo Tovarne šivalnih strojev MIRNA iz Mirne na Dol;
4. 3 METRE KANGARNA iz čiste avstralske volne — darilo tovarne NOVOTEKS, Novo mesto;
5. SODČEK NAJBOLJŠEGA CVIČKA — darilo Vinarske zadruge Kostanjevica na Krki;
6. 2000 ZIDAKOV — darilo Novomeške pekarnice Zalog;
7. 3 TONE PREMOGA KOSOVCA — darilo rudnika Kanižarica;
8. 5 METROV BUKOVH DRV — darilo Kmetijske gozdarskega posestva Novo mesto;
9. 1 PAR ČEVLJEV po izbiri — darilo Industrije obutve, Novo mesto;
10. 1 PAR ČEVLJEV po izbiri — darilo Industrije čevljev BOR, Dol Toplice;
11. 10-DNEVNI KOMPLETNI PENZION v Šmarjeških Toplicah — darilo Zdravilišča Šmarješke Toplice;
12. 10-DNEVNI KOMPLETNI PENZION v Dolenjskih Toplicah — darilo Zdravilišča Dolenjske Toplice;
13. GARNITURA MOŠKEGA PERILA — darilo Industrije perila, Novo mesto;
14. GARNITURA ŽENSKEGA PERILA — darilo tovarne BETI, Metlika;
15. ŽIV PRAŠIČEK — darilo Kmetijskega gospodarstva, Sentjernej;
16. KOLEKCIJA IZDELKOV — darilo Destilacije in prometa alkoholnih pijač, Mirna na Dol;
17. OTROŠKA LETNA BLUZA — darilo Industrije perila, Novo mesto.

II.

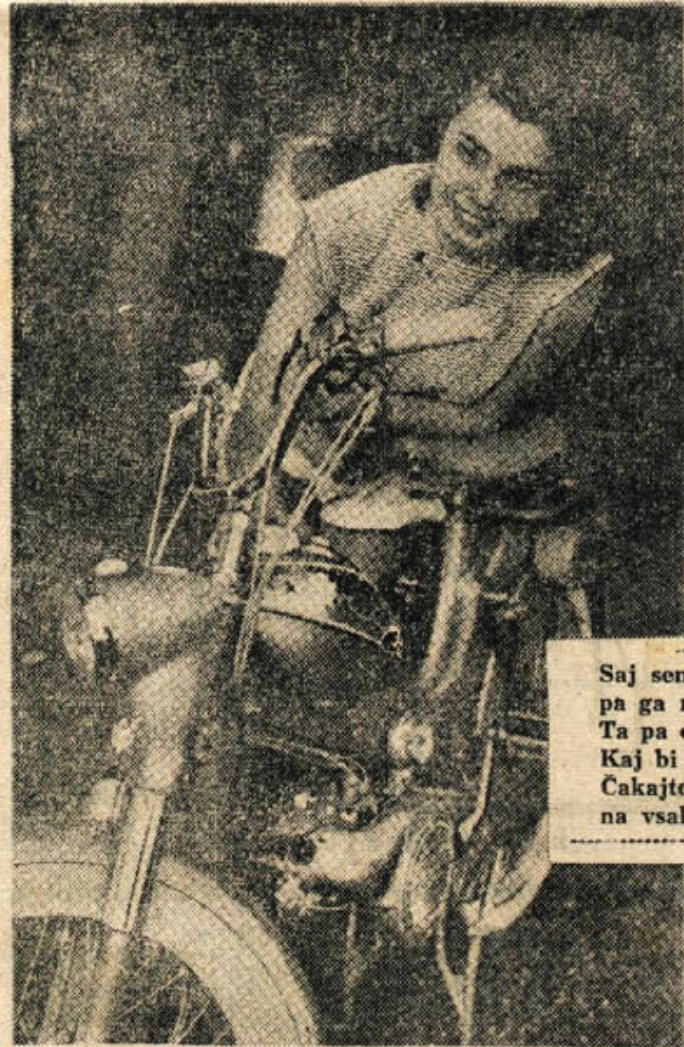
18.—111. 94 KNJIG — darilo slovenskih založb in uredništva Dolenjskega lista.

V I. skupini bodo sodelovali vsi tisti stari in novi naročniki Dolenjskega lista, ki bodo najkasneje do 31. januarja 1958 plačali celoletno naročnino za leto 1958. V II. skupini pa vsi tisti, ki bodo do istega roka poravnali vsaj polletno naročnino. Pogoj je seveda, da imajo naročniki poravnano tudi vso zapadla naročnina za leto 1957.

Položnice so priložene današnji številki našega lista.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

Boljši in cenejši...

Nemške besede se mešajo s hrvatskimi. Gospodje v trenč-koljih se sklanjajo, eden nekaj zapisuje, drugi zadovoljno prikimavajo. Ogledujejo se v polirani površini vrzite iz orehove korenine, vseč jim je zaščitna obloga iz rdeče polsti in celo šarnirji jih presenečajo. Tako zdrav stoji nemški izdelek. Tudi nestrokovnjak bi se odločil za našega, ki je neprimerno lepši, bolj in — cenejši. Komerčialist si mane roke... Vzhodnonemška delegacija je presenečena nad kvaliteto, nihče bi ne pomislil, da je mogoče za tak denar postaviti na trg izdelek, ki je toliko pred njihovim. Saj se jim sploh

ne bo več izplačalo! Limuzine so izginile za ovinkom...

Beograd, Beograd...!

»Pa delajte s tem, če morete!« Postavil je na mizo črno, železno glavo, polno vijakov in zobnikov. Nihče ne more trditi, da je to končan izdelek. Toda Beograd ne razume!

»Dobro. Ali vi izradžujete samo postolje. Pa makar se brez njega ne more. Morat čete plačati faktor dva kot uvoza!«

To seveda končnemu izdelku po nepotrebnem dviga ceno. Prej so uvažali zgornji mehanizem s faktorjem 1.5.

»Upoštevajte nam ne treba uvožiti. Tu glavu več proizvodi, Vlado Bašar! u Zadrui. Ne treba vam ni licencij!«

Toča ta »Vlado« sploh še ne proizvajal! Zaradi njihove malomarnosti naj bi tukaj stalo podjetje s 130 delavci... Beograd res neče razumeti!

Skrb za potrošnika

Seveda so nevarna konkurenca tudi Singerji, saj so precej znižali cene, in priredili okrog 30 tečajev za šivanje s preko 750 udeleženci. Njihove strokovne učiteljice obiskujejo kraj za krajem, edaj so v Kopru, Prevaljah, Ravnah. V Smartnem pri Litiiji in vodijo začete ter nadaljevalne tečaje. Svoja predstavnitva imajo v Ljubljani, Novem Sadu in Zagrebu, odprli pa jih bodo še več. Pri predstavnitvah so tudi servise delavnice, kjer je mogoče dobiti vse nadomestne dele. Tudi stare stroje predelujejo na nova ohišja. Zdej najbrž že veste, da se pogovarjamo o tovarni šivalnih strojev na Mirni, k. je v sorazmerno kratkem času s svojimi trpežnimi in ceneniimi stroji osvojila domači trg.

Vprašanje strokovnjakov

Ustavil sem se pri situaciji. Na njej dela tovariš Rudi Zibert, ki je eden najstarejših, pa tudi najboljših delavcev v tovarni.

»Z delom sem zadovoljen. Oskrbujem tole stružnico in avtomatski rezkar, ki rezka žleb v pogonsko kolo bodočega šivalnega stroja. Čeprav dela avtomat počasi, da ga s stružnico zlahka dohajam, je zelo prečilen. Dobili smo ga iz Avstrije.«

Strojni park ni posebno bogat, pa vendar kar gre. Nekaj strojev je že na poti iz Vzhodne Nemčije. Postavili jih bodo v novo halo v desni polovici stavbe, kjer se še mude zidariji.

»Zelo pereče je pa stanovanjsko vprašanje. Občina se vse premalo zanima za naše potrebe. Kam naj nastanimo visokokvalificirane strokovnjake, ko še sami nimamo stanovanj? Najbrž bomo morali odpreti konstrukcijsko biro v Ljubljani...«

Obrat II

Prvega maja letos se je »Mirna« pridružilo mizarsko podjetje »Topols. Sicer je »Topol« že prej izdeloval za »Mirno«, toda bil je slabo opremljen in tudi organizacija dela ni bila prava. Opravljali so obrbne usluge in po malem životarili. Z »Mirno« so se združili na lastno željo. Zdej so Obrat II tovarne šivalnih strojev.

Bežen sprehod skozi prostore da takoj videt tovarne. Serijska izdelava, dobro opremljena strojna dvorana, brusilnica, lepljavnica z veliko stiskalnico... Zdej delajo na tekočem traku v sedmih skupinah. Skupine bodo menjavali, da se bodo vsi delavci spoznali s celotnim postopkom. Do sedaj so izdelali že več kot 5 tisoč ohišij in vavdnih pa tudi v luksuznih ob-

likah. Najlepša je vitrina, ki seveda predstavlja samostojen del pohištva.

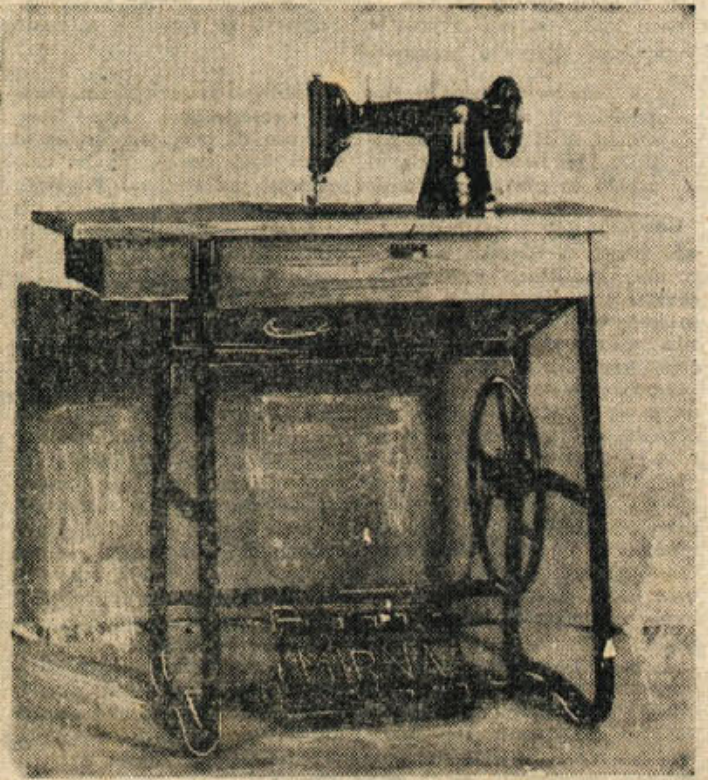
Nitrolak

Lakirnice so mehanični zem so že precej izboljšali, pa vendar ima še nekatere pomanjklivosti, kot prav tovarišica Ljudmila Sinkovec, ki z razpršilno pištolo lakira ogrodja z laki na acetonaki bazi. Take lakirnice so še marsikje slabo urejene, čeprav so hiapi zdravju zelo škodljivi. Potreba na sta dva ventilatorja, eden za črpanje nasičenih plinov iz prostora, drugi pa za obnovu toplega zraka. Najboljše so sicer lakirnice ha prostem, toda pozimi...?

Najcenejši, čeprav...

»Vedno smo se trudili za čim nižje cene, čeprav so že večkrat bili pri nas predstavniki različnih podjetij, ki so predlagali, da bi stroje podražili! Je pripovedoval tovariš Franjo Bulc, direktor tovarne, ko sva šla skozi oddelke.

»Naši stroji z ogrodjem iz brezšivnih cevi so dostopni vsakomur, kdor pa hoče seveda kaj bolj »nobel«, lahko dobi kabinet ali vitrino, ki je seveda primerno dražja. Zdej imajo naši stroji glave iz madžarske tovarne CSEPEL in nemške VERITAS, montiramo pa tudi NAUMANNOVE, ki so priznana za ene najboljsh. Pri industrijskih šivalnih strojih na električni pogon izdelujemo mehansko sklopko elektromotorja tud sami. Prej smo bili odvisni izključno od uvoza. Če bi nas še pristojni činitelji v Beogradu tako razumeli, kot nas okrajni in republiški, bi lahko v prihodnjem letu dali na trg 6 tisoč strojev, tako bomo pa videli... pa vseno ne najbrž kaj dosti manj, saj jih imamo tisoč pet sto že vnaprej predanih!«

Vsem delovnim ljudem novomeške občine, vsem delovnim kolektivom, organizacijam in društvom želijo vso srečo pri uredništvu nadaljnjih nalog v naši izgradnji!

Občinski ljudski odbor NOVO MESTO

- Občinski komite ZKS
- Občinski odbor SZDL
- Občinski komite LMS
- Občinski odbor ZB
- Občinski odbor UROJ
- Občinski odbor ZVVI

Šivalni stroj »MIRNA« s kovinskim podstavkom je zlasti na podeželju priljubljen prijatelj gospodinji. Tak stroj, darilo tovarne z Mirne, je ena izmed naših novoletnih nagrad.

VSAKIH 8 DNI ENKRAT...

»Ko prevozi lokomotiva 4 tisoč kilometrov, jo natančno pregledamo in očistimo. Rečemo, da je bila prana. Odstraniti je treba kotlovec s pomočjo kalcinirane sode, tanina in drugih kemikalij. Pregledati je tudi treba, če ni prišla voda v letajo...« je pripovedoval tovariš Franc Antončič, ko smo ga zadnjič obiskali v novo-meški kurjači. Kurjač mora vedno paziti, da je dovolj vode v kotlu, da je ogenj v peči tak kot treba, da potnikovi v vlakcu ne zebe, razen tega pa ima na

»Jaka, kaj ko bi ga pustila iztiriti?«

skrbí za vse signale na levi strani proge. »Pozimi pa moram biti še prej pri stroju. Eno uro pred odhodom vlaka je treba pripeti lokomotivo, da zagrejem vso kompozicijo. Če pa pade živo srebro pod deset stopinj, se mi skoraj ne izplača iti domov, ker imam več kot štiri ure pred odhodom vlaka opravka s strojem!«
»Koliko časa pa potem delate?«
»To je različno. Takole kakšnih šestnajst ur nam ne uide. Včasih jih nanese štiriindvajset. Delamo seveda v turnusu. Pravzaprav smo zunaj tudi po 86 ur, samo da prebrljemo zadnji kos kot potniki na vlakcu: v

Ljubljani, na primer, naju s strojevodom zamenjata druga dva tovariša in domov se vračava potnik s osebnim vlakom. Ne mine dolgo pa sva že spet na lokomotivi. Tako smo pravzaprav kar naprej v službi. Nekateri imajo tudi po 280 ur na mesec. Včasih se zgodi, da kateri v osmih dneh samo enkrat spi doma, se pravi tudi samo enkrat pošteno je...«
»Kaj nimate nobene železniške menze, kjer bi lahko po pametnih cenah dobili izdatno hrano?«

»Sedemnajstka je vsaj samo na straneh odprta, na seriji petindvajset, ki ima pripet tender, pa je vsa »skabina« pravzaprav le prestršek, ki brani samo pred navpičnimi sončnimi žarki. Ostale vremenske neprilike pa poleg silne vročine od peči z vseh koncev pritiskajo na kurjača in strojevodjo, se posebej, kadar vozimo s tenderjem naprej...«
Na tak način seveda ne uideš prehladu in revmatizmu. Ves vroč od ognja in nalaganja, se kurjač v naslednjem trenutku še sklanja skozi linico ob strani, da bi bil videl signal. Pozimi se sreča z ledenim vetrom, poleti pa sonce tako razbeli je-

kieno pločevino, da se spešes v laket, ko se nasloniš nanjo. V kožuho in kučmi pa spet ne moreš metati v peč...«
»Pa še o stanovanjih napišite kaj, je opozoril kurjač z lokomotivne 25-004, ki je pravkar pripeljal na ploščad. »Jaz se moram v službo pripeljati vsakokrat iz Crnomlja, ker v Novem mestu ne dobim sobe. To je izguba časa, pa tudi storilnost pada...«
Kurjačem res ni z rožlami postlano. Njihovo zdravje vsakakor zasluži več pozornosti, hrana in stanovanje pa sta osnovni pravici vsakega delavca. Menite, da se njihove želje za novo leto preširane...?

Mene vprašate?

...Nič ne verjamem o satelitu, ga sploh še nisem videl...

KOŠ ZDRAVJA

»Morda zveni malce romantično, toda...«
»Nič zato, tovariš doktor, res nas zanima, kaj si želite Vi ob Novem letu.«
In dr. Mirko Vodnik je v ordinacijski sobi novomeškega Zdravstvenega doma nadaljeval, medtem ko sem skrčil roko in stisnil košček vate na ranico, iz katere je pravkar potegnil injekcijsko iglo.
»... toda res si želim samo čimveč zdravja, da bi lahko pomagal ljudem, ki prihajajo k nam. Koš zdravja, to je naj-večja želja...«
...in pa malo več prostega časa, da bi kaj več prebral in se nadalje strokovno izobraževal. Le če je zdravnik sprotni seznanjen z novimi dognanji v zdravstvu, lahko uspešno pomaga.«
»Ali imate po zadnjem navalu gripe zdaj še normalno delo?« sem še vprašal.
»Dela je veliko; dvakrat na teden pride tudi po 60 do 70 ljudi v dopoldnevju. Lepo pa bi bilo delati, če bi jih bilo na dan le kakih 30, da bi se človek lahko bolj posvetil posamezniku...«
Nisem smel dolgo motiti, v čakalnici je bilo še nekaj pacientov. Ko pa sem odhajal od prijaznega zdravnika, so ostale pred mano najbolj žive nje-gove tople besede:
»... da bi lahko pomagal ljudem...«

O SOFERJIH - enkrat drugače

»Res lahko kaj dobrega napišete o soferjih, posebno se o naših, ki delajo v neugodnih pogojih in vozijo tudi po šestnajst ur na dan. Letos so pravzaprav skoraj milijon tonkilometrov, karamba! pa se spomnim samo enega in še ta ni bil po naši krivdi. Tudi piše ne nabeđen, čeprav to ljudje o soferjih že kar tako na splošno mislijo...« je pripovedoval direktor podjetja Kremen, tovariš inženir Jure Ivanetič. »Najboljša sta Vem in Zdravje...«
Obrnil sem se na drugega, ki je bil slučajno doma, hočem reči, na pravnici Kremen, kjer je popravljal svoj voz.
»Gremo pravkar v Brezice po zobenke za menjalnik,« je povedal. »Veste, imamo precej težav z rezervnimi deli. Kamioni so v večini ameriški in je zanje delo skoro nemogoče dobiti. Oba »džemsa« še izplačana nista, pa že stojita. Komaj dobili eno stvar, ti pa kaj drugega vrag vzame!«
Kremen ima dvanajst kamionov, ki so pravzaprav iz vseh vetrov. Izjema so trije »stamovci«, ki pa seveda ne ustrezajo zahtevam podjetja. Prelahki so in premajhna nosilnost: imajo: komaj tri tone...«

»... na mojega pa naložim tudi sedem ton. Saj mašina bi zdržala več, toda šasija je slaba; tale moj je namreč kombinacija — v staro karoserijo smo vgradili Panov Diesel motor. Prej je žrl 70 litrov bencina, zdaj pa pri isti moči komaj 20 litrov nafte!«
»Potem bi se pa sploh izplačalo preiti na »dizelne!«
»Seveda! Kdaj sem že predlagal, da bi poenotili vozni park. Nabavljati bi bilo treba kamione od iste firme, od koder bomo lahko zanesljivo in hitro dobili rezervne dele, tako kot sedaj na primer od TAM. Olajšali bi delo mehanikom in soferjem, kar bi seveda tudi podjetju precej koristilo.«
»Kaj pa potem še čakate?«
»Ja, to je pa tako, da so sredstva iz amortizacije za kamione porabili za vse druge potrebe in nepotrebne stvari. Drugih finančnih virov pa ni. Zaradi tega tudi danes stojijo skoro polovica voz. Po moje bi

»Ceste na naših relacijah sicer niso najboljše, pa vendar bi še kar šlo. Vozila seveda trpijo takoj, ko cesta ni gladka, paziti na vsako jamico pa tudi ni mogoče, posebno se, če je sofer plačan z ozirom na ekspeditivnost. Precejšnjo ovira so bila letos dela na Partizanski cesti, ko smo se morali izogibati na ozki poti čez Grm in Smihel.«
»In želje za Novo leto?«
»Saj pravim: tipizacija voznega parka, preseljanje na Diesel motorje in redna kontrola vozil. Vse drugo potem samo pride!«

Skromne želje

Pred slovesom starega leta smo obiskali tudi DIJAKE ČETRTEGA RAZREDA ZUZEMBERSKE GIMNAZIJE. Čeprav jih je samo 16, imajo za novo leto pripravljanih precej želja. Seveda bi se radi dobro učili in imeli nove oblike in čevlje. Pa tudi še druge reči imajo v mislih:
»Rada bi si srečno izbrala poklic, saj vem, da se bom morala v novem letu odločiti...«
»Druga si želi, da bi za praznike šla lahko na obisk k teti v Ljubljano, tretja pa hrepeni:
»Ko bi vsaj bila pod novoletno jelko tudi kakšna knjiga. Jaz tako rada berem!«
»Meni pa je težko za šolske potrebine... in na učiteljice bi rada prihodnje leto.«
Fanta, ki sta v razredu samo dva, pa si najbolj želi ta snega za smučanje in takega izleta, da bi si lahko ogledala vsa večja slovenska mesta.

Novoletni želje in

»Dajte 45... Trenutek.
»Obe številki zasedeni.«
»Kaj pa dvanajst?«
»Obe številki sta zasedeni, tovariš! Ključite čez nekaj...«

„Centrala, prosim...“

Stefka zardi in se ugrizne v ustnico. Včasih je res malo težko molčati, če nekdo, ki nima pojma o napornem delu telefonistke, izziva v slušalko... toda signalna lučka na plošči spet kliče:
»Tapeštristvo!
»Prosim.«
Čeprav je Draga brez pomisleka vezala na 34, je včasih le težko držati vse številke v glavi, na kar seveda ni pomislila, ko je kar tjavdan zahteval po šici Tapeštristvo...
Ura je šla proti deveti in telefonistke pravijo, da je v medkrajevni mreži takrat prvi kratki oddih. Najhuje je takole okrog desete ure in:

»... ko pride zjutraj v službo, misli vsak, da bi najlepše začel delovni dan, če malo telefonira na okrog. Podobno je nekaj po dvanajsti, preden gre na kosilo. Potem je mir nekako do štiri, ko spet začnejo mežikati signali na plošči. Ker je obremenjen tako različna, delamo v urnusu. Ponoči in ob praznikih ključje v glavnem milica in zdravstvene ustanove. Takrat dela samo ena...«
»Halo, Novo mesto, Inate Düsseldorf! Po kabli so tekle tuje besede. Največ je inozemskih zvez z Nemčijo, ki jih zahteva Motomontaža. Tovaršič pri medkrajevnih mlzah delata zelo pridno in izpolnjujeta norma s 150 odstotkov, še več: predpisane je en medkrajevni pogovor v 2,5 minutah, vzpostavita pa jih povprečno pet v minuti.«
»Razmere v medkrajevni prometu zahtevajo vsaj še eno delovno mesto. Nasploh pa upamo, da bomo v bližnji bodočnosti lahko pričeli uresničevati načrt za avtomatizacijo, saj pri današnjih pogojih ne moremo zvišati števila lokalnih naročnikov, ker centrala dovoljuje največ dve sto številki,« je pojasnil upravnik pošte, tovariš Gortnar. V letošnjem letu so v okrajnem merilu omogočili okrog 150 tisoč medkrajevnih in skoro milijon krajevnih pogovorov.
In kaj si želijo za Novo leto?
»Me same ne gosti,« pravijo telefonistke, »toda če bi Dedek Mrz prinesel našim naročnikom merico vladnosti ali vsaj potrepljivosti, bi mu bile izredno hvaležne!«

Sofer Zdravje s kolegom Stancom Rozmanom in Matijo Golobom.

bilo pametno, da bi recimo vsakih štirinajst dni, pa če je potreba ali ne, mehaniki redno pregledali vsako vozilo. Tako pa nikoli ne več, ali je dovolj olja v menjalniku, ali niso zavore izrabljene in ne vem kaj še vse. Soferji seveda vozijo dočler gre, saj delajo na skord, in namresto da bi bil potem avto v popravilu dve uri, se zgodi, da stoji po več dni. Tudi evidenca o izkoristku posameznega kamiona bi bila potrebna. Včasih nas šef avtoparka ne razume, ko pravim: »Kar vozite, čim večte, kajti za avto je tudi treba imeti občutek. Mogoče bi bilo bolje, da bi vodil avtopark kak sofer, ki bolje pozna probleme motorjev...«
»Kako pa kaj ceste in prometne težave?«

IZ LUKNJE do odločbe in stanovanja

Komaj so začeli v novomeški Kandiji kopati temelje in so ljudje zvedeli, da bo to nekoč velika stanovanjska zgradba, so vsi tisti nesrečniki, ki nimajo stanovanja ali prebivajo po kakšnih luknjah, začeli upati. Nato pa na jurist!
Treba je bilo pritisniti na nesteto kljuk, odpreti nešteto vrat, požreči marsikatero grenko, do skrajnosti krotili živce... končno se je štirinajsetim izpolnila želja — dobili so odločbe za vselitev.

Ko je bil blok skoraj dograjen, se je iz dobro poučenih krogov zvedelo, da bo vseljiva najprej desna stran. V »levičarji« so bili spet v skrbeh: zakaj ne obe strani hkrati? Pa tudi sredi novembra je bilo in vsak čas smo pričakovali, da bo sneg pobeil pokrajino. Tri neskočno dolge dni so bili »levičarji« še v pacu. Marsikateremu so začeli prezdajati svetlj lasje zaradi tega. Med bodočimi stanovančci so se razširjale vse mogoče neverjetne govorice — ponoči ni bilo več moč spati.
Vendar... 13. novembra (da je to nesrečna številka, ne verjame pri nas še nihče več) so začeli pred blok prihajati vozovi, naloženi s stvarmi stanovančev. Ni bilo časa ogledovati stanovanje: le hitro stvari gor!

obrazov vseh. Počas, ko smo začeli trezneje gledati na svoje kraljestvo, pa si šaljal na stopnišču:
»Meni manjkajo vrata v shrambi, kaj pa pri vst?« Ali pa: »Jaz nimam ključa od balkona!« — »Pri meni se vzdiguje pod!« itd.
Sestal se je hišni svet — trezni možaki s predsednikom Adolfom Turkom na čelu, in sestavili hišna pravila. Pogovarjali so se o možnostih legega sožitja med sstanovančci in ugibali to in ono. Enotni pa so si bili v tem, da so nekatera obrtniška dela v bloku nemarno opravljena in da jih bo moralo podjetje, ki je blok gradilo, popraviti.
In novejna želja novih »blokovcev?«
— Da bi imeli čimprej vsi naši ljudje udobna stanovanja! R»

Prostor, prostor...

»Delavsko samoupravljanje se nam je kar posečilo. Najbrž od vseh novomeških podjetij najbolj,« je povedal tovariš Zvone Hacin, eden najboljših mizarjev v podjetju »Oprema«. »Z direktorjem se odlično razumemo in odkar smo tudi pomladili delavski svet, nimamo nobenih upravnih težav...«
»Kaj pa si želite za novo leto?«
»Hm, zdaj ko imam nakazano stanovanje, sem menda kar na vse drugo pozabil. Je pa pri nas še precej takih, ki nimajo strelhe. Celotno podjetje je v stiski: zdaj imamo delavnico in montažo ter skladišče v enem prostoru. Če bi postavili še eno tako halo, kot je sedanja, bi zaposlili več delavcev in zvišali proizvodnjo za 100 odstotkov. Imamo pa tudi premajhno strojno delavnico in izrabljen vrtni stroj. Dobiti bi morali več obratnega kredita, da bi si napravili zadostno zalogo lesa... To so želje nas vseh za novo leto!«

Bogdan Borščič: Z I M A (tuš 1957)

IZLET V KOROMANDIJO SLADKO - GRENKA REPORTAŽICA

Za vse niti ni vedel imena. Tisti beli z rjavimi kapicami so Indijanci, spomnil se jih je še od takrat, ko sta z očetom prodala kravo in sta se potem tudi tukaj ogledala. Narodna sta oranzada...
Pri okrogli mizi v kotu je zdaj nekdo vstala. France se je hitro zadržal iz premišljanja in zasedel prazen prostor. Vsem se mudi. Tovaršiča se je ustavila pred njim.
»Mleko pa četiri belega. Čež mizo je zagledal Toneta, kako je srkal vročo kavo in tlačil žemljico v žep: je že pet minut čez šest!«
Novomeška slaščičarica ne vsako jutro spreminjati v zajtrkovalnico. Prišlo je vajenci, delavke, uslužbenci... skratka vsi, ki si ne morejo doma pripraviti zajtrka. Nekateri imajo že ob šestih službo, toda uslužbenka jim ne more pravočasno postreči, ker dobi od pekarnarice svež kruh šele ob šestih. Taki potem v naglici spejajo čaj ali kavo, da jih pogreje kruh pa pospravijo šele z dobrim tekom v podjetju.
Mislatje, da je potem, ko ti odidejo, slaščičarica prazna? Kje neki! Najprej se oglase dila-ki, ki jim je mogoče doma pripraviti zajtrka. Potkuli smo v kuhinjo, kjer se cedita med in mleko, kjer

neži kupujejo kekse in medenjake, drugi se spet odločijo za bonbone, tisti z angleškim zajtrkom ga pa raje dva deci zvrnejo s malinovca namarjati. Potem prutenejo kmetje: čaj, sukre... se posebno ob gemanjih dneih. Nas pa je bolj zanimalo, kako delajo šamrole. Pokukali smo v kuhinjo, kjer se cedita med in mleko, kjer

diši po marepianu in mandeljnih, kjer prizajna dekleta mazaše torte s čokoladno kremom... Na žalost pa je pravi tuka najprej del delte Indije Koromandije. Edini stroj v delavnici je mešalec za različne mase, ki pa je še skoraj dostužil. Pomagati mu je treba z vseh strani, da stepe skledo beljakov v sneg, in kadar bo obstal, bo obstala vsa Koromandija.
»Trudimo se kolikor je v naših močeh,« je povedal prizadevni pravnik slaščičarice tovariš Viktor Kastelic. »Dela, ki jih že prav povsod drugje opravljajo strojno, gredo pri nas še vedno skozi roke. Kaj se pravi dobro umestiti liter testa, vsa vsaka gospodinja, kako pa se umesi dvajset ali več litrov, si lahko samo predstavlja. In to dan za dnem! Saj občina razume naše težave, ker vse kaže, le za kredit se moramo vedno prav zadnji trenutek pod nosom obrniti. Edina peč, ki jo imamo, je na drva in še te že vrata odpadajo. Šušlice sploh nimamo. Dogovarjamo se za parno peč znamke Werner, a kaj ko ni denarja. Človek kar vesleje izžubi...«
Listali smo po slaščičarskih knjigah z bary-nimi reprodukcijami različnih dobrot. Na stotine, na tisoče čudo-

vstih izdelkov, o katerih bi si človek niti sanjal ne upal. Tovaršič Kastelic ima dragoceno zbirko literature in seveda še dragocenejšo prak-tično znanje. Razume-mo ga, ko pravi:
»Rad bi goste zadovoljili in povečal izbirno izdelkov, toda brez peč, hladilnika in stroja za mešanje testa ne morem nič. Če bi dobili še stroj za bonbone, bi jih prodajali vsaj za 25 odstotkov ceneje, kot jih sedaj. Zaposlil bi lahko najmanj petnajst delavcev, delali sami napolnitvene in kekse na veliko, saj je po tem blagu stalno povpraševanje. Verjamemo mu, da bi rad zagotovil mešanico kvaliteten pecivov, pa tudi zadovoljili prehodne goste in za-hitevne turiste, ki se vedno radi, zlasti v po-letnih mesecih ustavi-jo v slaščičarni.
Novoletne želje kolektiva Mestne slaščičarice so torej čisto umestne in upamo, da jih sedaj Zaposlil bi lahko najmanj petnajst delavcev, delali sami napolnitvene in kekse na veliko, saj je po tem blagu stalno povpraševanje. Verjamemo mu, da bi rad zagotovil mešanico kvaliteten pecivov, pa tudi zadovoljili prehodne goste in za-hitevne turiste, ki se vedno radi, zlasti v po-letnih mesecih ustavi-jo v slaščičarni.
Novoletne želje kolektiva Mestne slaščičarice so torej čisto umestne in upamo, da jih sedaj Zaposlil bi lahko najmanj petnajst delavcev, delali sami napolnitvene in kekse na veliko, saj je po tem blagu stalno povpraševanje. Verjamemo mu, da bi rad zagotovil mešanico kvaliteten pecivov, pa tudi zadovoljili prehodne goste in za-hitevne turiste, ki se vedno radi, zlasti v po-letnih mesecih ustavi-jo v slaščičarni.
Novoletne želje kolektiva Mestne slaščičarice so torej čisto umestne in upamo, da jih sedaj Zaposlil bi lahko najmanj petnajst delavcev, delali sami napolnitvene in kekse na veliko, saj je po tem blagu stalno povpraševanje. Verjamemo mu, da bi rad zagotovil mešanico kvaliteten pecivov, pa tudi zadovoljili prehodne goste in za-hitevne turiste, ki se vedno radi, zlasti v po-letnih mesecih ustavi-jo v slaščičarni.«

Pred konec leta smo se obrnili tudi na šefa Okrajne uprave za gozdarstvo tovariš ing. Stobodana Rajčiča in ga naprosili, da je za naše bralce odgovoril na več vprašanj s področja gozdarstva. Za nimalo nas je predvsem, kaj je v gozdarski politiki v okraju — in nasploh — novega in kako so se novi ukrepi na tem važnem sektorju našega gospodarstva doslej obnesli. Preberite, odgovori so zanimivi in bodo marsikoga verjetno presenetili.

Katera so bile letos glavne značilnosti na vašem področju, to je v gozdarski politiki, in kateri so glavni uspehi in glavni problemi?
»V letu 1957 smo temeljito spremenili gozdarsko politiko v naši republiki. Pobudo za reorganizacijo gozdarske službe in sploh celotne gozdarske politike je dal naš okraj. Bolje rečeno: komisija pri OLO je dala pobudo republikanskim organom, da je skupščinski odbor za reorganizacijo gozdarstva začel široko razpravljanje o novi smeri v gozdarski politiki. Okrajne uprave za gozdarstvo so imele v preteklih letih (kot operativno-upravni in nadzorni organ) velike uspehe. V nadaljnjem razvoju pa so postale ovira za komunalni sistem in niso bile v skladu z načeli našega družbenega upravljanja. V letu 1957 je bil zadnji čas, da smo doseždanjo strogo centralizirano gozdarsko politiko, na katero nismo mogli krajevni čimfeljni niti najmanj vplivati, spremeniti — da smo

jo približali proizvajalcem, gozdnim posestnikom. Imeli smo primere, da smo pogozdovani in čistili brez dovoljenja in celo vednost posestnikov! Pogozdili smo n. pr. travnik s topolo, pa je lastnik pokosil travo s topolo vred. Razumljivo, saj nikdar ni hotel košenice spreminjati v gozd. Podobnih primerov je bilo več. Gozdni posestnik so izgubili občutek lastninske pravice in pravne vrednosti gozda. Dobre strani okrajnih uprav pa so bile v tem, da so z močnimi organizacijami vpeljale red, preprečile pustošenje gozdev in zagotovile pregled in nadzorstvo nad razpolaganjem z lesnim; zalogami. Nova organizacija gozdarske službe (prek občin, poslovnih zvez in združenj) bo obrabla dobre strani okrajnih uprav, vpeljuje pa družbeno kontrolo in sodelovanje pri gospodarjenju s kmečkimi gozdovi. Tako organizacija gozdarske službe je bila naš letošnji največji problem, njena uresničitev pa naš največji uspeh... — da smo

Godzovi

Kakšne so glavne značilnosti, pa tudi dobre in slabe strani nove organizacije gozdarske službe?
»Nova organizacija deluje šele 5 mesecev in bi bilo prezdaj dati končne ocene, čeprav so se v tem času dobro pokazale zlasti njene dobre strani. Sečna dovoljenja izdaja komisija pri občinskem ljudskem odboru. Imenuje jo odbor iz vrst gozdnih posestnikov — članov združenja. Izdaja sečnih dovoljenj ni več prepričljiva samovolji gozdarja, temveč širšemu organu, ki bolje pozna življenje gozdnega posestnika. Gozdar — član komisije — skrbi za strokovno priat tega dela.
Gozdarski odbori pri združenjih se zanimajo za gojitvena vprašanja gozdev in za vzdrževanje gozdnih komunikacij. Vse nejasnosti razščitijo ljudje že doma v okviru združenj oz. na občini. Skratka — gozdarska administracija, strokovnost in nadzorstvo so pritegnili k sodelovanju kmetijskih posestnikov. Naša služba pa se je tako zares približala gozdu.
Težave imamo zato, ker se

kmetje še premalo zanimajo za to sodelovanje pa tudi gozdarski odbori za zdaj še ne poznajo dovolj vseh svojih nalog. Kako slab odnos imajo mnogi kmetje do skupnega družbenega premoženja, nam kaže spravo v lesa. Skoraj v navado je prešlo, da vlačijo ljudje les po kolovozih ali celo po cestah, tako da v nekaj dneh uničijo, kar smo vložili iz skupnih sredstev v ta potal! Ne bi bilo slabo, če bi občinski odbori povedali vlačenje lesa po gozdnih poteh. Največ takih nepravilnosti je v okolici Brusnice, Stopič in v podgorjanskem področju.«
Ali je sodelovanje zasebnih lastnikov in vaše uprave ter kmetijskih združenj pri njej in vzgoji gozdev zdaj boljše?
»Kot sem že omenil v prvem odgovoru doslej sodelovanja z gozdnimi posestniki skoraj ni bilo. Prek združenj in gozdarskih odborov pa imamo zdaj stalne stike s posestniki. Pokazalo se je, da je koristno pritegniti predvsem nje k vsem gojitvenim ukrepom. Čeprav je n. pr.

SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1958 voščimo vsem našim očkom in mamcam, znancem, prijateljem, članom in vodnikom taborniške organizacije v Novem mestu in drugod po Dolenjskem! Čemu smo mi, novomeški medvedki in čebelice, najmlajši taborniki, danes v uniformah prometne milice? Še vrstite! Saj smo vendar uspešno dokončili prometni tečaj in tudi promet smo že usmerjali na nevarnem križišču pred Industrijo obutve v Novem mestu! Zato želimo danes razen vašega drugega še tole: čim manj nesreč na cestah! Tovariši soferji, bodite obzirni do vseh, slast! pa do nas otrok!

Primitite se za gumb!

Previdno je odprl vrata in prišel do vogala mize: »Ali lahko pridete jutri ob pol šestih?«
»Kam pa?«
»K nam! Se je odrezal in se ozrl po kuhinji.«
»Čigav pa si?«
»Zupančičev! Crne roke so prilezle pipico in fantove oči so jim zvesto sledile. Glej, glej, saj kadi kot vsak drug; torej le ni tako nevaren.«

»No, le povej mami, da bom prišel. Jutri zjutraj ob pol šestih. Pa pogre naj po tleh, da ne bo umazano.« je naročil fantku dimnikar, tovariš Alojz Hodnik, ko smo ga obiskali po kosilu na domu. Ob drugem času ga sploh ni mogoče najti, ker je tudi po ves dan v službi. Če gre na teren, po vaseh, ki spadajo v njegov rajon, ga pa celo po več dni ni domov. Spati takole okrog po hlevih in kozolcih ni nič kaj udobno. Sploh so težave z ljudmi po deželi: »Ljudje so se starokoptinl,

še ni zraven, bom pa še sam pogorel, če bog tako hoče!«
Tretji je spet brezbržen: »Saj sem zavarovan...« in tako gre naprej. Prav zdaj pričakujemo dimnikarji uredbo o obveznem ometanju, ki bo napravila nekaj reda.«

»Kakšno pa je vaše mnenje o napaki pri vzdrževanju dimnih cevi v upravnostanovanjskih blok gozdne urave?«

»Saj sem bil zraven. Svetovalec inženirju, naj nikar ne vgrajuje azbestnih cevi, ker ne ustrezajo. Niso me poslušali! povrh vsega jo so še te cevi; napačno vstavili, tako da ni čudno, da je udarilo skozi omet... Sploh pri zidanju nihče ne vpraša dimnikarja kako in kaj, potem pa delaj čudeže! Kot zadnjič v Koloniji, ko se je zaradi dolge leta v dimniku zatlačila krogla. Dimnih vratc pa nikjer. Moral sem dati na svoj račun razbiti steno in vse skupaj popraviti. Celotno, ko sem dokazal, da nisem jaz kriv gospodar, še vedno noče slišati o računu.«

Novomeški okoliš imata razdeljen z dimnikarjem Bernardom v dva rajona. Dela poleti vsesih zmanjka, ker kurijo ljudje z električno in se kar zaklenejo če pride dimnikar, zdaj pozimi pa je bolje, ker kurijo vsi uradi in šole, pa tudi gospodinja malo več naloži, da ima potem gorko stanovanje. Novomeški dimnikar morajo ometati vsesih štirinajst dni. Tam se kar precej zamude. Delo je tudi v večjih zgradbah, ki imajo navadne peč.

V Novem letu si želijo tovariš Hodnik več discipline pri gospodinjah, da bi dale redno čistili dimnike, da bi gospodarji zapirali dimna vrata in da ne bi nikjer gorelo. Tisto o debelih prašičkih, pa seveda, kot po navadi...

»Taki sem pa na svojem helikopterju!« namejano pove tovariš Hodnik, ki je menda malokdaj slabe volje — morda zato, ker »nosi srečo?«

Novoletna — brez besed...

Pri vratarju

Tako hitro je skočil odpret, da je modri Fiat 600 zapeljal kar brez zaviranja skozi vhod na tovarniško dvorišče. Ko je prišel nazaj, je precej s težavo lovil sapo:

»Zdaj si pa res želim upokojitve. Tale astma me tako daje, da komaj prilazem do sem. Saj bi se tudi okrajni odbor lahko malo bolj poznal za nas stare borce in invalide...« Pritisnil je na gumb ob mizi

in skozi vrata sta prišli dve ženski:

»Sva prišli vprašat za službo. Na tajništvo greva...«

»Ne bo nič pred januarjem. Potem pridite, bodo nekaj obratov razširili... veste,« se je obrnil k meni vratar Novoteksa, tovariš Franc Kolenc, »jih kar jaz odpravim, da ne hodijo po nepotrebnem v pisarno. So mi tako naročili.« Pa se svojo željo za novo leto je povedal:

»Nekateri naši vratarji in čuvaji se ne morejo. So starejši ljudje in tudi po svetu so že bili, pa se vseeno vedno prepirajo, tako da mi je že kar težko. Lahko bi bili kaj bolj pametni...!«

Dopisuje v Dolenjski list; to je boljše kot želj, češ »o nas pa nič ne pišejo...!«

M-m

Ko bi le zasvetila

»Mojo najrečnejši dan bo takrat, ko bo zasvetila elektrika!« je v eni sapi odgovorila na vprašanje o željah gospodinja Marija Blatnik iz Zafare pri Žužemberku. Okrog štedilnika,

kjer pomiva, se ji smukata dve ljubki hčerki, tretja pa se ogašča iz koska.

»Ne morete si misliti,« kako nerodno je zvečer, ponoči in podnevi s tremi majhnimi otroki brez elektrike!«

Medtem se je vrnil iz mlina tudi njen mož Tone, napredna kmet, ki pa ni bil najbolje razpoložen:

»Letos je bilo hudo za kmeta, ko sta sadije in trta tako pozebela. Krompirja je bilo več, pa ga prodati ne moremo in tako zdaj prašite krmimo s njim. Upam, da bo drugo leto kaj bolje. Pa tudi Zafarani bi se za elektriko lahko malo bolj zavreli, menda si ne mislijo do smrti svetili s trskami...«

MARSIKAJ...

»Za novo leto bi si želela marsikaj, toda kot vsaki učiteljci je tudi meni največ do uspeha v šoli. Rada bi učencem dala osnovo, na kateri bi potem lahko gradili solidno znanje,« pravi SLAVKA VALANT, učiteljica na enorazrednici v Velikem Lipju pri Žužemberku.

»Ker poučujem že četrto leto na nižje organizirani šoli tudi po 8 razredov, si zelo želim priti na popolno osemletko, kjer bi lahko poučevala en sam razred in posvetila nekaj časa tudi lastni izobrazbi. Vsem kolegicam in znancem pa želim srečno novo leto!«

„Vsaj še tri mesece!“

Želje deklet-členk gospodinskega tečaja na Suhorju

V razred sem stopil, ko so tečajnice v zadnji popoldanski uri pisale v zvezke, kakšne vrste sira poznamo, in hkrati po-

navljale, kako lahko sir izdelujemo tudi doma. Sedel sem poleg Danice Popovič in polistal po njenem zvezku, medtem ko

rija, Ivica in druga dekleta. Videl sem blatno pot v poldruge uro oddaljene Popoviče, od koder je Danica prišla na potujoči gospodinski tečaj na Suhor. Kako malo — pa vendar hkrati veliko! — je treba človeku do sreče. Kako globoka je hvaležnost deklet, ki jih je tečaj zblizal, kako velika je želja po znanju!

»Komaj smo se dobro spoznale, pa moramo spet narazen! Za novo leto, kaj si želimo? Da bi naš tečaj trajal vsaj še tri mesece, da bi se naučila še več! — to so povedale, ko sem jih po pouku spraševal, kako so zadovoljne s šolo. Cedno oblečena dekleta, skromna, a vsa čista in vlijudna, zares prave mlade gospodinjke, ki jih je vesela vsaka mati. Prelital sem urnik tečaja — 16 predmetov! Jedilniki — užitek, Red v predavanju in kuhinji — zgleden. Je potem čudno, da dekleta ne želje konec tečaja? In ko sem vprašal tovarišico Zofko Jaki, njihovo učiteljico, kaj si želja za novo leto, je dejala:

»Dekleta me prosijo, da bi za Silvestrovo ponovila veseloigro, ki jo razen razstave in kultur-

18 deklet — ena družina...

Nekaj za Karteljovčane
Svojih dragih, kolegov in kolegic, se vedno spominjam in jim želim srečno in veselo Novo leto. Posebno pa pozdravljam vse Karteljovčane in jim kličem: na veselo videnje! Bevc Franci, vojak iz Pristine.

Ne pozabite: samo poravnana naročnina vam jamči brezplačno nezgodno zavarovanje za vse leto!

pogovori,
mnenja

Zakaj ne tri izmene?

»Bencin točimo od 7. do 21. ure« piše na vratih črpalke v Motomontaži. Kaj pa če ga kdo nujno potrebuje ponoči? Reci-mo reševalna postaja!

»Potem me pridejo na dom klicat, četudi sredi noči. Veste, da to ni prijetno. Nujno je, da bi spet uvedli neprekinjeno službo! pravi star znanec soferjev, tovariš Albin Pipan. Pred postajo se je ustavil zelenkast TAM. Albin ni nič vprašal, ampak kar nastavil cev na rezervoar, se predno se je sofer skobacal iz kabine. Saj ve, koliko ga jemlje po navadi. Medtem se je ustavil za prvim še en TAM, pa še eden in še eden...«

»Tole bo pa gneča.«
»Oh, saj je vedno tako. Stojimo tudi po 8 tisoč litrov na dan, se je nasmehnil, »toda pri tej kapaciteti ni mogoče v redu postreči. Poleti, ko so motorji, je pa še huje. Eden je navorčen, drugemu se res mudi, tretji je siten nalašč, četrty ima dovolj časa... nujno bi bila potrebna še ena črpalka, ker mora iti delo hitro izpod rok, ne pa da tako včasih kar osem vozil...!«

Hudoklinov Roman

»Kaj si želim? Da bi imeli za novo leto v koči pri Gospodinji vsaj kakih 20 gostov, da bi tudi mi na Gorjancih malo posilvestrovali...« nam je dejal Roman z Gorjancev, ko smo ga oni dan ustavili in pobarali, kako kaj z obiskom v Paderšičevem domu.

»Nekaj naš 1000 gostov smo imeli dozdaj. Seveda bi jih lahko bilo več — vsaj toliko vsak mesec, da bi imeli vedno vsa ležišča polna. Na skupnem ležišču je prostora za 20 ljudi, v 2 dosedanjih sobah je 6 po-

»Očka, Dedek Mraz je meni prinesel vlak in ne tebi in če se zdaj ne smem zraven igrati, bom povedal mami in naj ga odnese nazaj v trgovino!«

Skrb za penzion

Evo Nifergalovo, ki študira germanistiko v Ljubljani, smo prestregli na cesti. Kar hitro nam je natresla nekaj problemov iz svojega in študentskega življenja na sploh:

»Ker študiram obe diplomski skupini, angleščino in slovenshino hkrati, se mi že kar vrti od vsega. V knjižnici sem že ob pol sedmih, in ko se pozno popoldne vrnem domov, me čaka še vrsta instrukcij. Pa pravijo, da smo študentje lenuhi! Saj delamo ves dan in šestnajst ur študija je za nas že kar vsakdanja stvar.

Verjemite mi, da je težko. S stipendijo se komaj prehranima, če hočeš kupiti kaj za obleči, moraš že v honorarno službo. Če pa delaš, se seveda ne da normalno študirati, kar ti mimogrede vrže leto dodatka. Potem je pa treba podaljšati pogodbo za stipendijo in nihče te noče razumeti.

Precej nas je tudi mnenja,

Trg je bil dobro založen...

Trg je bil dobro založen. Prodajati so solato po 12 dinarjev za glavico, smetano po 60 din za skodelico, jajca po... »... po dvainvajset jih dam!«

»No, vzemite vseh šest, pa jih dam po enainvajset!«
Mlada puna je stegovala vrat iz gajbice in ključala boljše gospe v polovico bete štručke, ki je kukkala iz mreže. Gospa je bila v elementu:

»Kaj ne poveste?... Da, da njega so pa za štiri jurje zasili, ker se je pretepal tam gor...« sklonila se je sobesednici do ušes, »... kaj pa mislite!... saj je dobila injekcijo in v Ljubljano so jo odpeljali!« Zdaj je opazila pu-ro. V oči sta se ji zabliskala nož in osta:

»Kaj hočete za to puro?«
»Dva tisoč.« Maščevalnost se je hitro ohladila in se je lepo videlo, kako se da s ceno še tak vulkan čisto pomiriti.

Tovarišica z drap baretko je prva prestregla kmetico, ki je prišla od spodnjega konca trga:

»Koliko hočete za picke?«
»Sedemsto za vsakega.«

Brez skrbi lahko spite — tudi vaše ime bo med izžrebanci našega velikega novoletnega nagradnega žrebanja, če boste vsaj do 31. januarja 1958 poravnali celoletno ali polletno naročnino!

naše bogastvo

poslovna zveza imela na razpolago le pičila sredstva, je prav s takim sodelovanjem lahko celo presejala načrt gojitvenih del. skrbne za obzete, pogozdovanje zelo preudarno in ljudje so bolj zadovoljni. Gozdní posestniki v glavnem sami čistijo gozdove, skrbne za obzete, pogozdovanje in podobna dela. Material prekerbe zadruge, za delo pa jim priznavajo nagrade. Pokazalo se je, da so gozdní posestniki dobri gospodarji in skrbni gozdarji. Treba jih bo za to delo še bolj navdušiti in narejenega bo še več. Računamo, da bodo v letu 1958 kakih 80 odstotkov vseh gojitvenih del opravili posestniki sami.

Skratka — sodelovanje s posestniki in z združgami je dobro, moramo ga pa še zboljšati, ker imamo za to vse pogoje.

All morda že veste, kakšen bo plan sečnje za leto 1958 in v čem so spremembe v primerjavi s dosedanjim načinom dela pri izkoriščanju gozdov?

»Plan sečnje za leto 1958 predvideva nekoliko večji posek kot je bil letošnji: 155.000 kub. m v primerjavi z letošnjimi 149.000 kub. m. Od tega naj bi šlo za

lastno porabo 73.420 kub. m (leto 1957 79.971 kub. m). Plan smo nekoliko zvišali zato, ker nam to omogočajo dosedanjí varčevalni ukrepi z lesno zalogo, zlasti je pa opazno povečanje blagovne proizvodnje. Navzlic povečani gradbeni dejavnosti gozdnih posestnikov, je (v celoti vzeto) plan za domačo uporabo lesa nižji od lanskega. Uresničitve plana za 1958 in 1957 namreč kaže, da so gozdní posestniki bolj gospodarsko uporabljali les kot prejšnja leta. Dolenjski kmet ni še nikoli kuril tako slabih drv kot jih uporablja zdaj. Gozdovj niso bili še nikoli tako čist po sečnji, kot so zdaj. Kmetje pobere vse odpadke in jih zvozijo domov. To je treba pohvaliti!

Spremembe v izkoriščanju zasebnih gozdov so v tem, da je zdaj odkazovanje lesa hkrati prevzem lesa. Preudarnosti gozdnega posestnika je prepričano, kakšno kvaliteto bo izdelal iz posameznega drevesa. Zadruga vpliva na kmeta, da izdelava kar največ najbolj vrednih vrst izdelkov, za katere tudi največ dobi. Primer: če iz dobrega drevesa naredi drva, bo plačal zanje prav tak prispevek

v gozdní sklad, kot če bi izdelal hlode, za katere bi pa dobil 3 ali 4 krat več kot za drva. Gozdní sklad dotočamo torej po stoječem lesu.

Velika sprememba je pa tudi v tem, da je zdaj les za lastno porabo prost plačila vsake obveznosti. Uredba gre tako daleč, da dovoljuje in oprošča plačilo prispevka v gozdní sklad tudi za tak les, ki ga kmet zamenja za kak drug gradbeni material. S tem je gozdní posestnik dobil vse priznanje na pravico do svoje lastnine, hkrati pa gospodarsko pomoč za cenejše gradnje.

Se obeta pri gradnji in vzdrževanju gozdnih cest in potov prihodnje leto kaj posebnega za področje našega okraja?

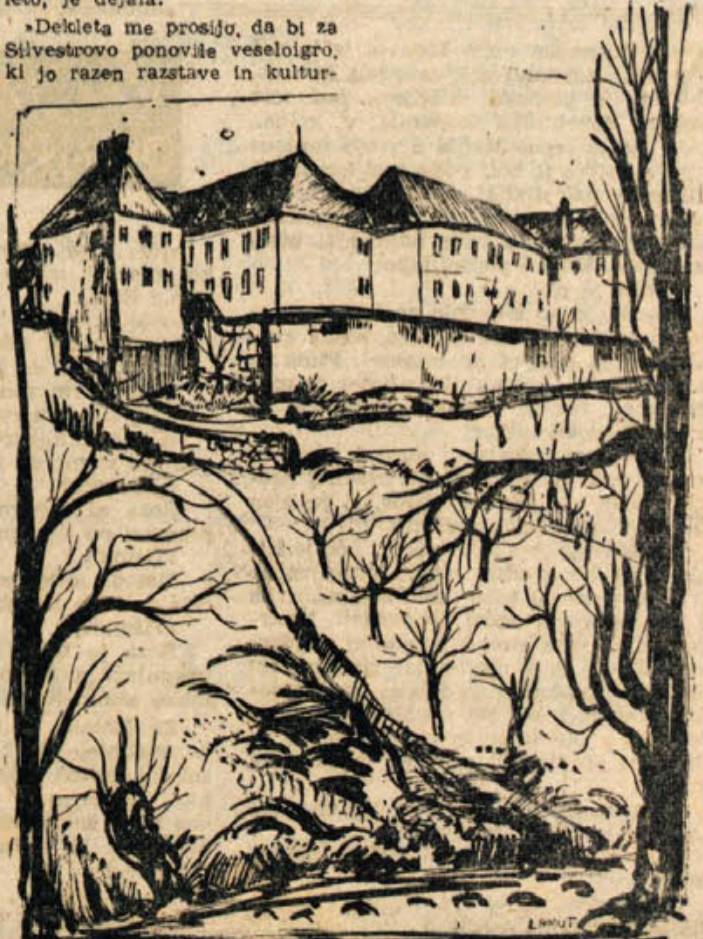
»V planu za leto 1958 imamo predvidenih za vzdrževanje gozdnih cest in potov kakih 10 milijonov dinarjev. Razen tega naj bi šlo za razne novegradnje in dokončanje že začelih del še kakih 180 milijonov dinarjev. Če ne bo nobenih sprememb glede družbenih dajatev v odnosu do gozdnega sklada, bomo gradili naslednje ceste:

Log, Dole, Radehova vas, Sentičrnej — Ravna gora, Prusna vas, Mladje, Suta, Tanča gora, Daljne nlive in Vinica — Bojanci. Nekateri teh cest bodo v letu 1958 končane, druge delno dograjene. Upam, da bomo s pomočjo zadržnega sektorja in poslovne zveze lahko uresničili te načrte tako materialno kot finančno. Denarna sredstva za vzdrževanje gozdnih potov bodo delili občinski ljudski odbori, dela pa vodili zadržni odbori s pomočjo gozdnih posestnikov.«

In vaše želje ob koncu starega in začetku novega leta?

»Upam, da bodo bralec Dolenjskega lista zadovoljni z gozdarskim obratom za pretekla leta in da bodo zdaj laže doumeli vlogo, ki jo je pri tem važnem delu opravil okrajni ljudski odbor. Njegov prispevek za splošno ureditev gozdarstva v Sloveniji je nedvomno pomemben. Le malokateri okraj je toliko prispeval za to rešitev kot novomeški, seveda s podporo vseh činiteljev, zlasti pa gozdnih posestnikov.«

Ob novem letu 1958 želim vsem gozdnim posestnikom kar največ uspehov, prosim pa seveda tudi za kar največje nadaljnje razumevanje in za pomoč gozdarskim strokovnjakom.«

Vladimir Lamut: METLIKA (tuš, 1957)

Mitraljezec golobjega srca

Nekoga jutro se po taborišču raznese nenavadna novica: v četo je prišel prirastek, neka tovarilica, bolničarka.

»Na ga, vraga!« je zavpil Nikoletina, ko da se je zgodila bog ve kakšna škoda ali nezgoda.

V četi je nastal kar majhen poplah. Borci so neprestano hodili mimo četrne pisarne in kukali skozi okence.

»Ali je lepa ta punčka, msteri v veselje!«

Zajtrk je potekel v hitrici in vznemirjenju. Eni so se takoj raztekli po taborišču iskat britve, drugi so se kr-pali in mazali čevlje. Nikoletina je ro-bantil in grajal:

»Kadar vas komisar naganja, da se ostrižete, se še zmenite ne, zdaj vas je pa eno dekle vse spravilo na noge. O, imenitni fantje so to.«

In vendar je tudi sam, ko je šel mimo okna, pogledal v šipo in ko je ozrl svoj kosmati in nosati obraz, je skoraj pljunil:

»Ph, pa sem res slika za v okvir! S takšno glavo lahko greš v konopljo ptice strašit, ne pa pred dekle.«

Se celo Nikolov sošed, akromni Jovica Jež, se je nekam spremenil. Sredi dvorišča je stal umit in počesan in začudeno mežikal, ko da je prav ta trenutek od nekod z visokega padel na ta božji svet.

»Kaj pa je, Jovce? Mežikaš ko sraka ob južnem vremenu.«

»Kaj češ, lep dan.« začel je fant.

»Lep, lep, vsej četi je v glavo udarilo.« se posmehuje Nikoletina, pa se tudi sam nikakor ne more otresti slovesno vznemirjenega razpoloženja, v katerem se mu je vsa okolica zadelala spremenjena in lepša kot po navadi.

Ko je komisar nazadnje privedel dekle, da jo predstavi borcem, je vsej četi zastal dih. Bila je to krepka in visoka črnolaska v popolni uniformi, z revolverjem za pasom in torbico čez ramo. Vedelo se je, da je po rodu iz Bihaca, da je končala bolničarski tečaj in da je mesec dni prebila v četi slavnega Miloša Balača.

»En, le kako je Balač privolil, da jo da iz svoje čete?« se začel nekemu. »Za takšnele se gre v smrt, dragi moj.«

Dekle mirno, prijateljsko preide z očmi po svojih novih tovarših in Nikoletini, ki ji bil ko urešen, se zdri, ko da jih je vse po vrsti pokosila z enim samim rafalom. Zadelala je tudi njega nekako čez prsi in mu za trenutek, dva presekala dih. No, pa živi zdaj, če moreš!

Ko jo je komisar uvrstil v Nikoletino desetinjo, se je fantu zadelo, da ni dobro slišal; a ko je postavnica deklica stopila v vrsto prav zraven njega, se mu na lepem zazdi, da je ta trenutek nanaglomala od nekod priletela na zemljo tisto »srečnejše in boljše življenje«, o katerem je govoril komisar.

»Tako je, da, saj sreča res takole pade z neba, ko se je najmanj nadejala.«

»Bogme, dekle je stopilo zraven mitraljezca! uide Jovici Ježu in čisto vsč mu je bilo, da sta si z Nikoletino sosesta in dobra prijatelja, saj je s tem nekako tudi on izbran in počasan.

Res, po svoji stari navadi si Nikoletina ni mogel kaj, da ne bi pogodrnjal, ker so deklice uvrstili prav v njegovo desetinjo.

»Seveda, če bi prišel sam vladika, bi ga takoj pobrali pa k nam z njim, da bi strasel bolhe iz svoje kute.«

»Ti misliš, da ima vsak bolhe kot ti!« se mu posmehne borcec Tanasije Bulj.

»Kaj pa drugega ko da jih ima, če je živ človek.«

»Tudi ta tvoja?« namigne Tanasije.

»Marš od tod, gnusoba smrdljiva!«

»Dej no, potipaj, ali ima kakšno bolho.«

Nikoletina je skočil in zamahnil s pestjo, a se je Tanasije pokazal hitrejšega in jo ucvril čez dvorišče. Nidžo pa je zdrvel za njim. Preskočila sta

plot pa v koruzo. Tu ga je Nikoletina dohitel, ga vrzel podse in ga začel daviti.

»Aha, ti bi rad lajal! Ali bi rad lajal, povej!«

»Aa, a, pusti... ne bom, ne bom!« je grgal Tanasije in se otepal kakor kozliček.

»Samo enkrat še blekni takšno, pa ti ne bo več glave na plečih.«

Ko je novinka to jutro, sedeč na skladiščni drvi, urejevala samotno torbico, je vrag od nekod prinesel Jovico Ježa, pa se je tudi on naslonil zraven nje na drva in začel šivati gumb na

plot pa v koruzo. Tu ga je Nikoletina dohitel, ga vrzel podse in ga začel daviti.

»Aha, ti bi rad lajal! Ali bi rad lajal, povej!«

»Aa, a, pusti... ne bom, ne bom!« je grgal Tanasije in se otepal kakor kozliček.

»Samo enkrat še blekni takšno, pa ti ne bo več glave na plečih.«

Ko je novinka to jutro, sedeč na skladiščni drvi, urejevala samotno torbico, je vrag od nekod prinesel Jovico Ježa, pa se je tudi on naslonil zraven nje na drva in začel šivati gumb na

plot pa v koruzo. Tu ga je Nikoletina dohitel, ga vrzel podse in ga začel daviti.

»Aha, ti bi rad lajal! Ali bi rad lajal, povej!«

»Aa, a, pusti... ne bom, ne bom!« je grgal Tanasije in se otepal kakor kozliček.

»Samo enkrat še blekni takšno, pa ti ne bo več glave na plečih.«

Ko je novinka to jutro, sedeč na skladiščni drvi, urejevala samotno torbico, je vrag od nekod prinesel Jovico Ježa, pa se je tudi on naslonil zraven nje na drva in začel šivati gumb na

plot pa v koruzo. Tu ga je Nikoletina dohitel, ga vrzel podse in ga začel daviti.

»Aha, ti bi rad lajal! Ali bi rad lajal, povej!«

»Aa, a, pusti... ne bom, ne bom!« je grgal Tanasije in se otepal kakor kozliček.

»Samo enkrat še blekni takšno, pa ti ne bo več glave na plečih.«

Ko je novinka to jutro, sedeč na skladiščni drvi, urejevala samotno torbico, je vrag od nekod prinesel Jovico Ježa, pa se je tudi on naslonil zraven nje na drva in začel šivati gumb na

plot pa v koruzo. Tu ga je Nikoletina dohitel, ga vrzel podse in ga začel daviti.

»Aha, ti bi rad lajal! Ali bi rad lajal, povej!«

»Aa, a, pusti... ne bom, ne bom!« je grgal Tanasije in se otepal kakor kozliček.

»Samo enkrat še blekni takšno, pa ti ne bo več glave na plečih.«

Ko je novinka to jutro, sedeč na skladiščni drvi, urejevala samotno torbico, je vrag od nekod prinesel Jovico Ježa, pa se je tudi on naslonil zraven nje na drva in začel šivati gumb na

ne bi mogla prebiti, da bi varovanki za njegovim hrptom prizadela kaj zlega.

Pogosto, takole kje na kakšnem počivališču, zasenčen s trepotom neznanih, samo njemu vidnih pokrajin, na vsem lepem vtrpetela in se začudeno vpraša:

»Kaj sem to res jaz, krščena mast? Kaj se godi z menoj?«

Mesec dni po Brankinem prihodu so partizani šli v napad na trdovratno ustaško oporišče Carakovo. Bila je to lepo razporejena muslimanska vas v rodoviti dolini, obdana s hribočki, na gosto prepređenimi z bunkerji in rovi. To je bil že tretji napad partizanov na Carakovo.

Boj se je zavlekel od polnoči tja do jutra, toda brez vsakršnega uspeha za partizane. Carakovijih jih še v bližini rovov niso pustili, a kaj šele, da bi jim odprli pot v dolino. Nikoletino so skoraj odrezali v neki vrtači med dvema bunkerjema, tako da se je — ves čas na vseh starih — izvlekel iz skripcev šele, ko se je povsem zdanilo.

»Uh, to so mi vrage ogreli hrbet!« si je oddahnil, ko se je dokopal do prvega večjega goščavja, ki je bilo povezano z gozdovi na partizanski strani.

Previdno se je prebijal skozi goščo, s praznim puškomitraljezom na rami. Vse okoli njega neprijetna, puščobna tišina. Nikjer žive duše. Tudi poslednji partizan se je bil že zdavnaj umaknil in se izgubil skozi hosto.

Dospel je že do roba bukovega gozda, ko se nenadoma prestrašen zadržne ob tistem klicu:

»Nikolat!«

Klic se je ponovil in ga zbodel ko žvižg krogle iz pritajene zasede. Sele tedaj usre pod nagnjeno lesko znano postavio in začudeno vzklizne:

»Tovarišica Brankal!«

Niti v tem izjemnem položaju si ni mogel kaj, da je ne bi z vsem sramečljivim spoštovanjem odgovoril s »tovarišico«. V tej skruti pustinji in divjini,

komaj streljal od sovražnih rovov, je še zmerom sijala iz nje plemenita lepota nekega sveta, ki zre vate z drugega brega prisojnih in srečnih početnih sanj.

Med umikanjem je bila deklica ranjena v nogo, a ker nikogar naših ni bilo v bližini, se je sama skušala obvezati in zaustaviti kri. Tako je še bolj zaostala za edinicco. Ob palico oprta je nekaj časa šepala in se pehalo skozi goščavje, dokler ni nazadnje onemogla pod to lesko, da bi si kolikor toliko odpočila in si pridobila novih moči.

Vesela Nikolove navzočnosti se je skušala celo nasmehnuti.

»Dobro je, da si prišel, rano mi boš previl.«

»Slabo znam takšne reči,« zapiska Nikoletina skozi grlo, a skozi trepotavo omotico se mu vse čas zdi, da bo deklica zdaj zdaj izgnilo ko varljiv privid.

»Ti bom že pokazala. Daj, ali imaš nož, da mi boš še malo prerezal hlače.«

Nikoletina izvleče iz žepa velik nož s platinicami in v zadregi pogleda dekletovo nogo.

»Razparaj got do kolka, pa samo po šivu, da se potem lahko spet sešije.«

Ves poten in z drhtečimi rokami je Nikoletina začel parati hlačnico nad zavojem. Pod prsti mu je zasijalo golo bedro, oblo in belo. Obstal je, srce mu je tolklo v grlu.

»Se, se, prav do kolka.«

Fant si je obrisal znoj in paral dalje. Se bolj previdno in zamudno, dokler se pod nožem ne prikaže rob svilene modrikaste tkanine, ki je objemala in stezala jedro dekliške nogo. Prestane in ves zardi, ko da se je dekleta na lepem od vrha do peta golo pokazalo pred njim.

»No, končano je,« zajecija in obrne pogled v stran.

Po dekletovih napotkih je potem steval in prevajal bedro z že okrvavljeno obvezo, samo na pol si v svesti, kaj dela. Pred njim je — zdaj močneje — zdaj šibkeje — zablščal konček svile, da ga še bolj omoti in zmede. Ko je bilo končano, si je oddahnil in truden omahnil, ko da so njemu samemu previli neko čudno rano, zavoljo katere se mu je vse svet zametil pred očmi.

»Ves čas sem slutila, da bo te prineslo od kod,« ga je čisto od blizu

zdrnil Brankin glas. Glas, ki oživlja in razbija meglo, ki zdravi in dviga od mrtvih.

Pred seboj je videl dvoje dragih, nasmejanih oči, ki so bile zdaj svet zase. Od nekod je slišal tudi svoj lastni glas, spremenjen in zamokel:

»Jaz bi se tudi vrnil, ko bi videl, da te ni s četo.«

»Tudi to vem.«

»Kako?«

»Kdo pa me je na Novski planini vsako noč pokrival, kdo je prepovedal, da se v desetini kolne, kdo je predlagal, naj dobim plašč italijanskega oficirja, kdo je... jaz vse to vidim in vem.«

Ujet ko miš, Nikoletina samo začelja:

»To je vse maslo onega zgrbljenega Jovice. Najprej sam začne komedijo, potem je pa Nikoletina vsega kriv.«

»O, o, kaj je res tako?« zvito zašklil dekle, mu na vsem lepem seže v roko pod kapo in mu s prsti gre skozi lase. Ko je kapa padla na tla, je bilo, ko da se je tudi nebo samo obrnilo in padlo v travo.

»Nidžo, strašni Nidžo, mitraljezec golobjega srca?«

Ko da mu je zavdano, se je Nikoletini trenutek zadelo, da on sam res ni nič drugega ko golob, navaden domač golob, ki se ziblje na najnižji veji senčnatoga oreha pred osnovno šolo. Samo od kod temu golobu mitraljez in smrtno zaostrena muha na koncu njegove cevi, ki se sprehaja po temnih postavah ustašev, kadar se usujejo po poljanji?

Razpet med dvema nasprotnima slikama, ki sta v njem bili nemo bitko, je previdno vzela deklico v naročje in jo odnesel skozi gozd. Zaman se mu je upirala.

»Samo drži me, bom že sama poskusila kako.«

Korakal je, močan, čvrst in odločen, pravi bojevnik in zaščitnik, a dekletova roka se mu je mehko ovila okoli vratu in ga brez prestanka opominjala, da se ne sme nikdar v njem ziblje in gruli nepozabni golob z najnižje veje šolskega oreha, golob, ki ga lahko doseže roka vsakega otroka.

(Odlomek iz knjige Branka Čopla »DOZIVLJAJI NIKOLETINE BURSACA«, redne knjige Prešernove družbe za leto 1953.)

Partizanska dobra volja

Meseca decembra 1944 je odšel bataljon XII. SNOB navajlat v Vinico pri Smarjeti pri Novem mestu hrano za partizanske bolnišnice. Ko je Matko, ki je bil bolj nagnjen k belim kakor k partizanom, začutil, da se vasi bližajo partizani, je sklenil skriti se pred njimi. Čeprav je imel že nad petdeset let, je kaj lahkotno skočil na podstrešje nad svinjaki.

Intendant bataljona se je s svojimi borci kaj kmalu oglašil tudi pri Matkovi hiši. Videli so imajo v svinjaku več svinj, je za eno dal potrdilo. Da se ne bi svinja upirala in da bi hitreje opravili svoj posel, je intendant kar s pištolo »zaklal« svinjo. Seveda je bilo streljanje in v svinjaku, nad katerim je bil skrit kmet Matko, je kar odmevalo... Ko so partizani odšli, je Matko ves prestrašen zapustil svoje skrivališče.

Drugi dan je njegov sošed Miha Avsec, simpatizer in sodelavec partizanov, pobral Matka, kako je bilo včeraj. Matko mu je takole odgovoril:

»Kaj hočeš! Svinja je odšla. Toda to ni važno. Važno je, da sem ostal živ in zdrav. Zakaj misliš sem, da streljajo vame, pa so le v svinjol!«

xxx

Stab neke divizije je poslal štabu brigade sporočilo, da naj takoj vrnejo vse okrožnice, ker so se med tem nekatere stvari omenjene v okrožnici, že spremenile. Stab brigade pa je takole sporočil štabu divizije: »Zaj! vam ne moremo ustreči, kajti okrožnice smo že pokadili...«

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx

"STIRTE PERUTI"

Pričevanje ameriških pilotov o jugoslovanskih partizanih

V New Yorku je nedavno izšla knjiga, ki je takoj našla polno navdušenih bralcev. Napisali so jo bivši ameriški piloti iz druge svetovne vojne. Večji del knjige opisuje dogodke, ki so jih piloti doživeli po prisilnem spuščanju na sovražno ozemlje. Veliko strani je posvečeno Jugoslaviji. Piloti — kapetana Studds in Fulbright, major Breghell, poročnik Pennington, Parker, Gerhardsen, podporočnik Holaday in drugi — opisujejo svoja zanimiva doživetja po prisilnem spuščanju na jugoslovansko ozemlje. Te zgodbe so polne dramatičnosti in občudovanja prepričanosti jugoslovanskih ljudi, dokumenti spoštovanja do partizanskih borcev, ki so jih rešili in osvobodili in nemalokrat žrtvovali življenje za rešitev zavezniških pilotov. Avtorji so dali knjigi pomenljiv naslov: »Stirte peruti«, izdala pa jo je njujorška založba »Shuster & Co.«

roči topničar Stevens, da je poškočevano desno krilo. Bilo je to v desnem kotu Ljubljane, nad gozdovi. Nagnili smo se in dal sem ukaz za skakanje s padalom. Čeprav sem manevriral s padalom, me je vendar zaneslo v neki večji potok. Zmrzal sem v mrzli vodi. V bližini je regljal mitraljez. Zgrabil sem padalo in ga skušal zviti, ko zaslišim za sabo neko kilcanje. Skočil sem v potok in potegnul revolver. Tri metre od mene je stala neka 14-letna deklica in mi nasmehljivo kazala, naj ji sedim. Ubogal sem. Nenadoma me je z vso silo potegnila v grm in mi zaprla z roko usta. Ležal sem 20 minut, deklica pa me je pokrivala s travo. Zdelo se mi je, kakor da sem v grobu. Ves pokrit s travo, listjem in mahom sem nenadoma zaslišal glasove. Eden je govoril nemško, drugi pa so venomer ponavljali »American!« Ustavili so se tik mojeg »groba« in počivali. Lahko si mislite, kaj sem čutil, ko je eden od vojakov sedel na kup, pod katerim sem ležal skrit... Zdejasi zaslišim glas deklice. Vojski so skočili in stekli za glasom. Se malo sem miroval, nato pa vstal. Sel sem nekaj korakov po gozdu in zagledal dva mo-

ška, ki sta se tihotapila proti meni. Ze sem hotel streljati, ko zagledam, da imata na kapi rdečo zvezdo. Vedel sem, da sem med prijatelji... Tako sem bil rešen na hvalo zviti in čudovito patriotični deklici. Čez 15 dni sem bil spet na svojem letališču. In deklica? Nemci so jo ustrelili še isti dan, kakor so mi povedali moji partizanski prijatelji. In kadar sedaj slišim besedo heroizem, grem v drugo sobo in se razočem zaradi tragične smrti te izredne deklice, ki je izdala sebe zato, da je rešila neznanega ameriškega pilota.

»Kadar kdo reče človečanstvo...«
Knjiga »Stirte peruti« je polna izrednega občudovanja Jugoslovancev. »Ko sem se javil v letalstvo,« piše poročnik Holaday, »mi ni bilo mar življenja. Ko sem se pripravil, da skočim iz svojega nevarno nagnjenega »Lancastera«, sem menil, da je vsega konec... Polezneje sem doumel, da mi je ta majhni narod odprl oči in me spoznal z življenjem. In neki drugi pilot, ki je prav tako bil v Jugoslaviji rešen gotove smrti, je zapisal tele izredne besede: »Kadar kdo reče človečanstvo, pa se pri tem ne norčuje, jaz takoj pomislim na Jugoslovane!«
(Po »Globusu«)

»Razmaknite se!« je zakričal Rok. Dež krogel je pospremil ta ukaz. Nekdo je zastokal.
»Ni bil to Brane?« je preblislilo Metoda, ki je izstrelila že dva sarzerja.
Ozrla se je naokoli in videla, da je popolnoma sama. Dvignila se je... ustrelila in še isti hip omahnila nazaj. S svojimi prsi je prestregla sovražnikov rafal. Tovariši so od daleč slišali njen jok. Ne od bolečine petih krogel, ki so se ji zadri v telo. Jok zaradi njene nemoci maščevanja.
Nad njo se je sklonila Roza, ki je pridrsela izza naravne gomile.
»Kaj je, Metoda?«
»Pusti me in umakni se! Z menoj je konec!« je govorila Metoda v zadnjih vzdihljajih.
»Naj ti pomagam?« je jokala Roza.
»Ne moreš mi več pomagati! Vzemi puško in se vrni k našim...«
Roza je pobrala puško in njeno glavko ter se med rafali in strelji prebijala nazaj, kjer so že partizani krepko odgovarjali z orožjem.
Metoda pa je gledala v nebo in šepetala zvezdam:
»Noč ni enaka noč... Zdej bo zame ena sama, dolga noč.«
Potem ni videla ne slišala ničesar več, tudi ne poskusov njenih tovarišev, da bi prišli do njenega mrtvega telesa, kaj šele občudujočih glasov sovražnika, ki se je zbral okoli nje:
»Che bella signorina!«
(Odlomek iz romana »Hajka«)

Noč ni enaka noč. Tega se je to noč bolj kot kdaj koli zavedala Metoda, ki je globoko sidonjena pod težo svojega nahrbtnika korakala v koloni. Pred njo je šepal Matija s svojo ranjeno nogo, s katero je bolj podrsaval kot hodil. Slišala je vsak drslaj, vsak njegov vzdihljaj in vsako njegovo kletvo. Čudno, kako je nočjo zaznavala vsak najmanjši utrip okoli sebe. Nikdar poprej tako.

Slišala je noč.

Zvezde, ki so migotale na temnem nebu, so škrtale, kakor zaškrta žepna svetilka, ko jo prižge ali ugasne. Plink... plonk! Plink... plonk! Saj vendar ne morejo imeti zvezde takšnega zvoka, ko so ja tako čudovite stvari.

Sova je zavijala svoj strašni »uutu« v neskončnost in ko jo je že zdavnaj prepodil hrup utrujenih korakov, ji je njen »u« še dolgo zvenel v ušesih.

Da, Metoda je slišala noč in noč je slišala njen nenavaden strah. Mitraljez ob Krki je zadržal tako razločno, kakor da bi hotel nekemu nekaj dopovedati. Nestrnen rafal, vsak strel s posebnim poudarkom. Ta — ta — ta — ta! Hip za tem bomba. Je postavila za dolgim mitraljezovim stavlkom piko? Ne, nočjo ni bilo miru. Noč ima svoje šume in gorje tistemu, ki jih mora sprejemati po vrsti drugega za drugim!

»Kaj ti je, Metoda?« jo je vprašala Roza, ki je hodila za njo.

»Kaj bi mi bilo?« se je Metoda na pol ozrla.

»Tako nemirna si videti nočjo,« je zadržala Metoda za seboj.

»Kaj, ti nisi?« se je Metoda ustrašila svojega tresočega glasu.

VASJA OCVIRK: "CHE BELLA SIGNORINA!"

»Ne... zdaj premišljam, kako mi bo, ko bomo šli mimo mojega doma,« je govorila Roza.

»Kaj gremo v isto smer?« Metoda je pogledala okoli sebe.

»Kaj si bolna, Metoda?«

»Bolna? Ne, morda šele bom bolna.«

»Naj ti s čim pomagam?«

»Če se mi kaj zgodi, pozdravi mojo mamo. Zdi se mi, da joče...«

»Kdo joče?«

Roza ni ničesar razumela. Matija je prenesel po ustnem telefonu ukaz:

»Tišina!«

Metoda se je mehnično ozrla in zaklicala v senco za seboj:

»Tišina!«

Roza je utihnila. Topo je gledala v upognjeno postavu pred seboj, ki jo je lahko samo slutila.

Za Metodo ni bilo tišine. V grmovju je zaselestelo. Jež? Tudi njegovo tišino so zmotlili koraki dolge kolone. Morda pa je ptič? Ničče se ni zmenil za te šume. Le ona se je dolgo ozirala v grmovje ob poti, kakor da bi pričakovala, da ji neznana žival sledi.

»Stroga tišina!«

Od neštevilnih šumov te noči je komaj razločila Matijev prenos ukaza. Spet se je mehnično ozrla in ponovila:

»Stroga tišina!«
Roza se je začudila. Večje tišine ni bilo mogoče zahtevati od nje. Kaj je Metoda bolna? Naj to sporoči komandantu? Ta je bil na čelu kolone in težko je bilo v tej temi priti do njega.
»Kje je luna?« je Metoda iskala na nebu svetlečo se kroglo, ki je včasih tako prijetno razsvetljevala skrivnostno temo.
Noč ni enaka noč. Bi se lahko spominjala vseh teh raznovrstnih noči? Predlogo živi, da bi se spomnila prav vseh. Morda samo nekaterih...
Noči, ko sta se mama in oče pozno vrnila domov... Osem let ji

Kaj naj zapišemo za uvod v pregled, v katerem bi želeli naše brale spomniti na najvažnejše dogodke v preteklem letu in pregledati uspehe našega političnega in gospodarskega dela? Res ne vemo, kajti vsega je bilo toliko, da se moramo že kar na začetku opravičiti: vsega ne bo mogoče zapisati. Po takem uvodu pa je najbolje kar začeti.

Notranje politična kronika za leto 1957

Prihodnost nam mnogo obeta

JANUAR 1957:

KAKO DOSEČI VEČJE USPEHE?

Vsako gospodarsko leto pri nas se začne s sprejemanjem gospodarskega načrta. Tokrat je Zvezna ljudska skupščina sprejela tak načrt že v decembru in 1. januarja smo vedeli, kakšne naloge nas čakajo. Toda o tem, kako doseči predvideno povečanje industrijske proizvodnje, kako povečati hektarske donose v kmetijstvu in kako zagotoviti višje prejemke delavcem ter s tem višjo življenjsko raven, so razpravljali v ljudski skupščini skoraj ves mesec. Vsi smo bili prepričani, da bo načrt uspel. Zato so bile že s prvim januarjem povečane plače vseh zaposlenih za povprečnih 8 odstotkov.

Razprava je prinesla odgovor na vprašanje: kako doseči večje uspehe? Če bomo dali delavskim svetom in občinam večja sredstva, če jim bomo prepustili več tistih sredstev, ki jih sami ustvarijo — bo to spodbuda za boljše delo. Boljše delo pa v vsakem primeru prinese večjo proizvodnjo, ta pa večja sredstva. Zakon o novem načinu delitve skupnega dohodka je bil sprejet šele pozneje, ker se s prvimi osnutki niso vsi strinjali.

FEBRUAR 1957:

VEČ SREDSTEV OBČINAM!

Med dogodki v februarju je treba omeniti zasedanje republiške ljudske skupščine. Sedaj, ko je leto za nami, lahko ugotovimo, da je gospodarski načrt, ki so ga takrat sprejeli poslanci, v celoti izpolnjen in celo presežen, še važnejše pa so druge posebnosti, ki pomenijo novosti v našem notranjem političnem in gospodarskem življenju.

Republiški plan je podpril uveljavljanje komunalnega sistema s tem, da je prepustil kar največ sredstev okrajnim in občinskim proračunom. Čeprav to ni bila izredna sprememba, pa so bila sredstva, prepučana okrajem in občinam, vendarle znatna. Zato se proračunska sredstva republike letos tako rekoč niso prav nič povečala. Sredstva občin in skladov so bili letos za nekaj milijard dinarjev večji kot lani. Samo za ne-gospodarske investicije, to je za gradnjo šol, bolnišnic in podobnih komunalnih ustanov so imeli okrajni na razpolago okrog 600

milijonov dinarjev več kot v letu 1956. V tem letu so se močno povečali tudi investicijski skladovi občin in okrajev. Zaradi povečane proizvodnje se je v teh skladih zbralo precej več sredstev, kot smo pričakovali. To je bil velik uspeh. Vaseo pa smo bili zaskrbljeni, zato ker smo vedeli, da bi prevelike investicije znale vplivati na cene. Če bi se to dogodilo, bi bili vsi napor, da povečamo realno vrednost prejemkov vsakega zaposlenega zaman. Zato je bil sredi leta sprejet sklep, da občine ne smejo uporabiti vseh sredstev iz omenjenih skladov.

Februarja se je sestal v Beogradu sedmi plenem CK Zveze komunistov Jugoslavije. Plenum je sklenil, da bo novembra v Ljubljani sedmi kongres. Pozneje je bil zaradi preoblice nalog v skupščini, zaradi občinskih volitev in drugega dela preložen na marec ali april 1958. Ljubljana se že pripravljala na ta veliki dogodek.

MAREC 1957:

KORAK NAPREJ

V gospodarskem in političnem življenju je odlok o dopolnitvi plana za leto 1957 izredno pomemben dogodek. S tem odlokom, ki ga je sprejela ljudska skupščina, je bil uveden nov način delitve dohodka. Vse podjetja so razdeljena v dve skupini. Trgovina, gostinstvo in še nekatere gospodarske dejavnosti razdeljujejo dohodek samostojne, industrija pa po novem deli samostojno del dohodkov. Cimvečja je bila proizvodnja in produktivnost, toliko več je ostalo podjetjem za delitve na skladi in plače. Podjetja se z odlokom niso povsem strinjala. Največ je bilo pripomb zaradi tega, ker pogoji niso bili za vse enaki. Tisti, ki so do tega leta delali slabše, so imeli možnost dobiti več kot tisti, ki so delali dobro. Tega sicer ni bilo moč znanikati, toda enkrat je bilo treba začeti. In sedaj, ko je konec leta, lahko zapišemo, da je bila že ta sprememba velik korak naprej. Slabši so dohletli boljše in tako smo lahko razpravljali o novem koraku, o novem zakonu o delitvi dohodka.

APRIL 1957:

KMETIJSTVO — NALOGA ŠT. 1

Ta mesec je skupščina razpravljala o perspektivnem načrtu za razvoj kmetijstva. Pozneje so bili sprejeti še perspektivni načrti za razvoj industrije, gradbeništva, prometa, trgovine in gostinstva pa tudi obrti. Resolucije, ki jih je spre-

jela ljudska skupščina, so bile osnova za sestavo perspektivnega načrta za razvoj gospodarstva v letih 1957 do 1961. Bralec se prav gotovo spominja, da je ta načrt sprejela ljudska skupščina v decembru.

Po uvodnih besedah predsednika Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je spregovoril predsednik republike Josip Broz-Tito. V kratkih, toda klenih besedah je povedal, kako pomemben bo ta kongres

Prav gotovo se ne motimo, če trdimo, da je perspektivni načrt za razvoj kmetijstva najvažnejši od vseh. Kmetijstvo je v letih, ko smo gradili težko industrijo, močno zaostalo in nam v gospodarstvu povzročalo precejšnje težave. Za sedaj moramo uvažati vsako leto okoli 800 tisoč ton pšenice. Če bi na površinah, ki so zasedane z žitom, povečali hektarske donose od sedanjih 12 metrskih stotov na 18 metrskih stotov na hektar, bi imeli dovolj pšenice za prehrano. Načrt predvideva, da bomo dosegli do leta 1961 in takole prihranili vsako leto 10 milijard dinarjev. Toda prav tako bi lahko povečali donos vseh ostalih kultur, kar bi bilo za napredek izrednega pomena.

Nekaj pred to razpravo v skupščini je bilo razpisano veliko zvezno tekmovanje za najboljše pridelovalce. Kdor bo dosegel predvidene donose, bo lahko dobil nagrade od 70 do 700 tisoč dinarjev. Je bilo rečeno v razpisu. V tekmovanje se je vključilo na tisoče in tisoče združb, o uspehih, ki so preseglili naša pričakovanja, bo kronist zabeležil nekaj v mesecu septembru.

V Beogradu se je v tem mesecu sestal plenem Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Razpravljali so o tem, kako naj Socialistična zveza podpre izvajanje gospodarskih nalog. V Sloveniji pa smo slavili dvajseto obletnico ustanovitve Komunistične partije Slovenije.

MAJ 1957:

IZKORISTITI MORAMO VSE STROJE!

Po prazniku dela so se v vseh podjetjih pripravljali na dogodek leta, na I. kongres delavskih svetov Jugoslavije. Na stotine sestankov je bilo sklicanih in delavci so izbirali kandidate za

V tem mesecu se je začela razprava o izkoriščanju kapacitet. Po podatkih izkoriščamo komaj 77 odstotkov vseh strojev in bi lahko povečali proizvodnjo z istimi napravami še za 30 odstot-

večje pravice pri razdelitvi dohodka. Ta njihova zahteva je z zakoni, ki jih je sprejela ljudska skupščina v decembru, izpolnjena. Zakon o prispevku gospodarskih organizacij določa, da delavski sveti popolnoma samostojno razpolagajo s sredstvi, ki jim ostanejo po izpolnitvi družbenih obveznosti.

S tem sprejemajo delavski sveti nove naloge. Doslej so odločali samo o gospodarjenju, o

proizvodnji in podobnem. Prihodnje leto pa bodo odločali tudi o razdelitvi proizvoda oziroma vrednosti proizvoda popolnoma sami. Od njih bo odvisno, koliko bodo porabili za prejemke in koliko za povečanje proizvodnje. S tem je odpravljena zadnja oblika medznih odnosov pri nas. Prav tako uveljavljamo postopoma tudi druge predloge, ki so zapisani v resoluciji kongresa.

JULIJ 1957:

ZA 17 Odstotkov VEČJI PREJEMKI

Podatki o tem, kako smo gospodarili v prvem polletju letošnjega leta, so zbrani. Ze takrat smo rekli: proti pričakovanju uspešno. Industrijska proizvodnja se je povečala za več kot 20 odstotkov, čeprav je bilo v tem času zaposlenih le 6 odstotkov več delavcev. Zato ugotavljamo, da se je tudi storilnost povečala za najmanj 5 odstotkov. Izvoz je bil v prvem polletju za osem in pol milijard večji kot v istem času lanskega leta. Vendar s tem nismo mogli biti zadovoljni, kajti v

100 milijard dinarjev strojev, surovin in blaga za potrošnjo, več kot lani v istem času.

Ko smo ocenjevali prvo polletje, smo bili nekoliko zaskrbljeni, češ: ali bomo take uspehe dosegli tudi v drugem polletju? Skrb ni bila potrebna, kajti uspehi so veliki tudi v drugem polletju. Proizvodnja je ostala na isti ravni kot v prvem polletju. Prejemki zaposlenih so se letos povečali za 17 odstotkov, v povprečju seveda. V istem času pa so porasle cene za okoli 4 odstotke. Kot kronisti lahko zabeležimo, da smo prvo leto, ko izvajamo perspektivni načrt, gospodarili dobro.

AVGUST 1957:

TURIZEM JE NAPREDOVAL

V avgustu je rada suša in tudi kronisti ima težave, kajti to je mesec dopustov. No, pa ostanimo pri turizmu, saj je to prav tako pomembna gospodarska dejavnost, ki nam prinaša tudi mnogo deviznih dinarjev. Ze v mnogih deželah so ugotovili, da je izvoz »zraka, morja in lepih razgledov« zelo koristna stvar.

V letošnjem letu smo dosegli prav lepe uspehe tudi na tem področju. Medtem ko smo imeli leta 1955 v Sloveniji, ki je bilo kar precej razgibano, milijon in 200 tisoč nočnih, jih je bilo letos po prvih podatkih milijon in 700 tisoč. Največ je bilo domačih turistov, pa tudi inozemcev je bilo več kot lani.

Slovenija je dobila nekaj novih turističnih objektov. Zgrajena je bila vzpenjaka na Pohorje, Bled je dobil mednarodno letalsko zvezo, med najpomembnejšimi pa je sodobna avto cesta proti Kopru.

SEPTEMBER 1957:

IZREDNA LETINA

Ze julija so padli prvi snopi, ob koncu septembra pa smo si že bili svesti nove zmage. V kmetijstvu smo dosegli tako proizvodnjo, kakršne še ne pomnimo. Tako visokih hektarskih donosov niso dosegli kmetovalci še nikoli. K temu uspehu pa ni pripomoglo le vreme, pa pa, in to veliko bolj, večja uporaba umetnih gnojil in sortnih semen. končno pa tudi veliko tekmovanje, ki smo ga že omenili.

Zaradi uspehov, doseženih v kmetijski proizvodnji, bomo letos prihranili precej deviz, saj nam bo treba uvoziti veliko manj pšenice pa tudi drugih pridelkov. S krompirjem pa smo imeli celo težave. Sprva je kazalo, da vsega ne bo moč prodati. Sedaj je ta strah odveč; nekaj krompirja bomo izvozili,

s tistim, ki bo ostal, bomo krmlili živino in zaslužili s tem prav lepe denarje.

Ali kakšne rezultate je dalo tekmovanje? V Vojvodini so številne občine, kjer so dosegli povprečni donos 25 metrskih stotov pšenice na hektar. Vmes so rekorderji, ki so pridelali celo 80 in več metrskih stotov žita na hektar. V Belju so na 120 hektarjih pridelali povprečno 60 metrskih stotov. V Sloveniji pa so se izkazali Dolenjci. Janko Bračička iz Metlike, ki goji italijansko pšenico, je pridelal 35 metrskih stotov. Zadržnik Laboš iz Stajerske pa kar 64 stotov bavarke. Tako je bilo pri žitu in nič slabši niso bili uspehi pri drugih kulturah. Zato se že sedaj pripravljamo na tekmovanje, ki bo v prihodnjem letu.

OKTOBER 1957:

IZVOLJENI SO NOVI OBČINSKI LJUDSKI ODBORI

Skoraj 90 odstotkov volivcev se je udeležilo oktobrskih volitev v nove občinske ljudske odbore. Te volitve so bile v času, ko občinski ljudski odbori prevzemajo nove naloge na področju gospodarstva. Vsi uspehi ali pa neuspehi bodo v bodoče odvisni od bolj ali manj uspešnega dela teh organov komunalne samouprave. Tokrat smo prvič volili tudi občinske zbornice proizvajalcev, ki bodo imeli v skladu z zakoni, ki jih je sprejela zvezna ljudska skupščina v de-

cembru, še celo odgovorne dolžnosti. Zakoni, ki utemeljujejo razdelitev dohodka gospodarskih organizacij, narekujejo zborom proizvajalcev med drugim tudi nadzor nad tem, kako se bodo sredstva razdeljevala in uporabljala.

Z zakonom o prispevku za proračune iz osebnih dohodkov delavcev in nameštencev bo povečana oziroma prilagojena potrebam tudi materialna osnova občin. Ta sredstva so se od 1953. leta pa do lani povečala za šest-

krat; od 14 milijard in pol na 87 milijard dinarjev. Letos in prihodnje leto bo teh sredstev še več in zato bo zelo važno, kako bodo občinski ljudski odbori in drugi samoupravni organi sodelovali pri uporabljanju tega denarja.

O teh vprašanjih so pred volitvami razpravljali tudi na seji zveznega odbora SZDL v Beogradu in na seji Glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije.

V oktobru je bil objavljen prvi osutek zakona o novem načinu delitve dohodka gospodarskih organizacij. Razprava je trajala vse do decembra, ko so bili sprejeti zakoni: o prispevku iz dohodka podjetij za pokritje družbenih obveznosti; o prispevku za proračune in zakon o razdelitvi sredstev, ki ostanejo podjetju. S temi zakoni so uresničene zahteve in predlogi I. kongresa delavskih svetov Jugoslavije!

NOVEMBER 1957:

PERSPEKTIVNI NAČRT

Novembra je ljudska skupščina razpravljala o perspektivnem načrtu za razvoj gospodarstva in prihodnjih petih letih. V teh letih bomo skušali odpraviti nasprotja, ki ovirajo razvoj gospodarstva kot celote. Za kmetijstvo, ki močno zaostaja za industrijskim razvojem, bomo porabili vsako leto 68 milijard dinarjev; do sedaj smo porabili vsako leto le 22 milijard dinarjev. Za promet bomo dali v prihodnjih petih letih okoli 50 odstotkov sredstev več kot do sedaj, to je 121 milijard dinarjev. In končno, za zaostalo trgovino bomo dali letno 75 milijard dinarjev.

Posebno pozornost posveča perspektivni načrt dvigu življenjske ravni. Plan predvideva, da se bo osebna potrošnja povečala vsako leto za okoli 5 odstotkov, če upoštevamo tudi prirastek prebivalstva. Prejemki zaposlenih se bodo v prihodnjih petih letih povečevali za 35 odstotkov. Vendar računamo, da bodo plače kvalificiranih delavcev porasle za 55 odstotkov, nekvalificiranih pa za 25 odstotkov.

DECEMBER 1957:

USPEŠEN ZAKLJUČEK LETA

Na treh zasedanjih v mesecu decembru je zvezna ljudska skupščina sprejela več kot deset zelo pomembnih zakonov: zakon o pokojninah, zakon o javnih uslužbencih, zakon o delovnih odnosih, zakon o združevanju podjetij, tri zakone s področja delitve skupnega dohodka itd., končno pa še družbeni plan za leto 1958.

S temi zakoni zaključuje skupščina svoje štiriletno delo nadvse uspešno. 24. decembra je potekla mandatna doba najvišjega predstavniškega organa in predsednik je na zadnjem zasedanju, ki se je začelo 19. decembra, sporočil, da je ljudska skupščina razpuščena ter je prebral odlok o razpisu novih volitev, ki bodo spomlad.

Ljudska skupščina tega sklica je med drugim sprejela zakon o ureditvi občin in okrajev ter zakon o pristojnosti ljudskih odborov. V svoji mandatni dobi je snovala temelje našega komunalnega sistema. Mimo tega je sprejela še vrsto drugih zakonov, ki so vpejali samoupravljanje še na druga področja javnega življenja: v šolstvo, socialno zavarovanje, zdravstvo in tako naprej. Tako je utrdila neposredno demokratično pravico vsakega državljanca, da odloča o delovanju vseh javnih služb in o tem, kako se uporabljajo sredstva, ki jih je ustvaril s svojim delom.

Tako smo prav ob koncu leta sprejeli vrsto zakonov, ki so izredno pomembni za nadaljnji razvoj gospodarstva in samoupravljanja. Od tega, kako bomo zakone uresničevali, je odvisno, kako bomo živeli v prihodnjem letu. Po letošnjih uspehih sedeč nam prihodnost mnogo obeta! M. S.

Pozdrav iz Požarevca

Dolenjski fantje, ki služimo vojaški rok v Požarevcu pošiljamo staršem, znancom in bralecem Dolenjskega lista toplo pozdrave, želeč jim vso srečo v prihodnjem letu: Stane Pugelj, Stane Brezar, Viktor Fijolt, Miko Zunič, Jože Smrle, Jože Pugelj.

Tovariši Tito, Edvard Kardelj in Aleksander Ranković na I. kongresu delavskih svetov dne 25. junija 1957 v Beogradu

kongres. Toda ostalo ni samo pri volitvah. Na teh sestankih so delavci proučevali vse dosedanje delo organov samoupravljanja v podjetjih. Delegati se naslednji mesec ponesti v Beograd na ducate novih predlogov, ki bodo izboljšali delo. Po enoletnih razpravah je bil ta mesec pripravljen tudi perspektivni načrt za razvoj industrije. Načrt ugotavlja, da smo ena najbogatejših dežel v Evropi, kar zadeva surovine. Če bi izkoriščanje naravnih bogastev ostalo na sedanjih ravni, imamo za 710 let premoga, za 77 let boksita, tako da bi lahko proizvajali aluminij polnih 162 let, itd. Vodnih sil izkoriščamo komaj 5 odstotkov in tudi takrat, ko bomo zgradili vse predvidene elektrarne, ne bomo izkoristili več kot 10 odstotkov teh moči. Imamo torej vse možnosti za napredek.

Te skrite rezerve so ogromne, saj bi nekatere industrije lahko povečale svojo proizvodnjo brez dinarja novih investicij za več kot 50 odstotkov. Se nekaj ugotavlja perspektivni načrt: do sedaj smo gradili le velike tovarne, tako da je bilo v vsaki tovarni leta 1955 zaposlenih povprečno 280 ljudi. Takega povprečja ne poznajo niti v bolj razvitih industrijskih deželah. Naloga je torej graditi manjše tovarne, ki bodo dopolnjevale proizvodnjo velikih tovarn, ki smo jih zgradili po vojni.

Na plenumu Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije je bilo sklenjeno, da bo januarja 1958 VI. kongres v Beogradu. Na kongresu bodo razpravljali o vlogi in delu mladine v družbeno upravnih organih.

JUNIJ 1957:

KONGRES DELAVSKIH SVETOV — DOGODEK LETA

Sedem let po sprejetju osnovnega zakona o upravljanju gospodarskih podjetij je bil v Beogradu od 25. do 27. junija 1957 I. kongres delavskih svetov Jugoslavije. Na kongresu je bilo 1745 delegatov in okoli 250 predstavnikov organizacij, zbornic in drugih javnih delavcev. Zbrane delegate in vse delavce Jugoslavije so pozdravili predstavniki 22 dežel. Kongresu je prisostvovalo tudi 200 domačih in inozemskih novinarjev.

Po uvodnih besedah predsednika Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je spregovoril predsednik republike Josip Broz-Tito. V kratkih, toda klenih besedah je povedal, kako pomemben bo ta kongres

za nadaljnje delo organov samoupravljanja. Naslednje dni so se delegati razdelili v šest komisij, ki so proučevale posamezne probleme družbenega upravljanja in gospodarstva. V teh komisijah je govorilo več kot 400 delegatov in v naši kroniki nimamo toliko prostora, da bi zapisali vsaj najvažnejše predloge.

Delegati so predlagali, da je treba prepustiti kolektivom

SREČNO NOVO LETO IN OBILNO USPEHOV PRI DELU ZELI VSEM CLANOM

OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOVO MESTO

KOLEKTIV

Splošne bolnišnice

NOVO MESTO

ČESTITA ZA NOVO LETO VSEM SVOJIM BOLNIKOM, ZELEČ JIM SKORAJS-NJEGA OKREVANJA IN MNOGO SREČE V PRIHODNJEM LETU!

Kot doslej se še nadalje trudimo za večjo delovno storilnost!

Vsem prebivalcem metliške občine in ostalim delovnim ljudem naše domovine želimo srečno in zadovoljno leto 1958.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR METLIKA

OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI KOMITE LMS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR UROJ
OBČINSKI ODBOR ZB
OBČINSKI ODBOR ZVVI

Svet je stopil v 1957. leto sprecej stremjen in pretresen. Kratke odjuge v mednarodnih odnosih, ki je nastopila po sestanku državnih poglavarjev veseli v Zenevileta 1955. Je bilo konec Madžarska in Egipt sta bili dve svežirani, ki sta močno skeleli. Na-

mešto zaupanja je zavladal strah, stališča so postala toga in vojaški pakti so dobili novo veljavo.

Pravzaprav še vedno živimo v senci sponovne zaledenitve v mednarodnih odnosih, toda vse teče, kot se je izrazil grški filozof, nič ne stoji in svet se

Začetek ne obeta mnogo

Z neuspehim poskusom vsilili svojo voljo Srednjemu vzhodu sta si Francija in Velika Britanija zapravili še tisti ugled, ki sta ga uživali v tem delu sveta. Pravzaprav ji njen napad pomeni prelomnico v razvoju arabskega sveta in odteje smo prča nove doba in novih odnosov. Po prvi svetovni vojni sta Francija in Velika Britanija vedrili in oblačili na Srednjem vzhodu, izkoriščali to področje politično in gospodarsko in izgrajvali eno arabsko državo proti drugi. Zda sta bili sami izigrani. V takem položaju je po mnenju ZDA nastal v tem delu sveta »vakuum«, ki se mu po domače pravi praznina. Vesile so namreč zmeraj rade uporabljale to besedo kot izgovor za večje ali manjše vmešavanje v zadeve drugih. In tako se je pojavila Eisenhowerjeva doktrina za Srednji vzhod, katere glavni namen je bil spreprečiti širjenju sovjetskega vpliva v tem delu sveta. Ta vpliv pa se je po mnenju Američanov izražal v posiljanju orožja Egiptu in Siriji, v dajanju posojil in strokovnjakov za gospodarski razvoj teh dežel. V nekam smislu so imeli Američani prav. Sovjetska zveza se je res pojavila kot konkurent na Srednjem vzhodu. In ta konkurent je posredno omogočil Egiptu vzdržati pritisk Zahoda, Amerika je hotela namreč Naserja gospodarsko stisniti s sankcijami, toda ta poskus ni uspel. Egipt je bil očitno pretrd oreh. Zato je bilo treba ukrepati v najsi-

bišnem členu — Jordaniji, tej pušcaški državi med Egiptom in Sirijo, ki je postala člen v politični in vojaški zvezi teh dveh držav. Vse tri države so se preveč zblizale, da bi bilo to vseč Zahodu. Mirni jordanški kralj Hussein je (brez dvoma s podporo zahodnega denarja in ameriškega VI. sredozemskega brodojca) izvedel državni udar, izgnal aji pozapri Egiptu in Siriji naklonjene politike in oficirje, začel izvajatj prozahodno politiko in pokazal zobe.

»Je dejal v nekem intervjuju predsednik sirijske vlade Sabri Asali. »Zahod nam noče dati pomoči brez pogojev.«

Odnosaji med Sirijo in ZDA so se še bolj zaostrili. Prvi so trdili, da se ZDA vmešavajo v njihove notranje zadeve, druga pa, da Sirija leze v sovjetski tabor, če že ni tam. Nato so Sirijci izgnali ameriške diplomate in jih obtožili, da so pripravljali zaroto proti vladi in državni ureditvi. Naposled je rasla veda do jeseni, ko so se začele na si-

BOJ ZA MIR SE NADALJUJE

Vmešavali sta se gotovo obe strani, toda to je del politične igre na Srednjem vzhodu. Tre- nutno je zmagal Hussein. Kako dolgo bo vztrajal, nihče ne ve. Toda le malo ljudi na Srednjem vzhodu danes stava nanj.

Rijski mej zbirati turške čete. Sirijci so zavpili, da jih mislajo Turki napasti, (in vse je kazalo, da jih res mislajo napasti), toda takrat je prišlo zelo ostro svarilo iz Moskve. Hrup se je nato malo polegel, toda problemi še niso rešeni. Srednji vzhod je še vedno sporno področje med vesilami. Danes tudi nekateri odgovorni državniki na Zahodu priznavajo, da tam ne bo miru, če ne bo prišlo med ZDA in ZSSR do sporazuma o tem delu sveta. Seveda ča takega sporazuma, ki bi določal, da se nobena stran ne bo vmešavala v notranje zadeve arabskih držav.

Glavno vprašanje ostane nerešeno

O d tistih daljnih časov, ko je tujec, ki je prišel v vas, dvignil roko in razpri dlani, bes da nima v roki kamna in da potemtakem prihaja kot prijatelj, je bilo zaupanje med narodi odvisno od orožja. Močne so ljudje spoštovali in se jih bali, šbki so bili sužnji. Orožje je zastupljalo odnose med ljudmi, omogočalo izkoriščanje in zaplajalo sovraštvu. In tako skozi stoletja.

zovor, ko so Rusi zagovarjali neki predlog, ki so ga Zahodne sile še pred letom dni postavljale kot pogoj za sporazum, in zahodne sile spet navajale argumente, ki so jih bili Rusi dotlej že opustili. Toda svet je še vedno potpežljivo čakal. Vsi so govorili: nobena stran v Londonu si ne bo upala enostransko prekiniti pogajanj in prevzeti nase odgovornost za njihov neuspeh pred svetovno javnostjo. In vendar so se pogajanja v začetku septembra končala z neuspikom. Vsaka

Prav tako ni bil dosežen napredek med razorožitveno debato, ki se je jeseni nadaljevala v Generalni skupščini OZN. Ton obravnave se je skoraj izrodil v zmerjanje in začelo se je preglašovanje za posamezne resolucije. Jugoslavija in nekatere druge države so hotele posredovati, da bi zblizale nasprotujoča si stališča, toda vse zaman. Večino je dobila zahodna resolucija. Toda s tem problem, ki je trenutno obstical na tej točki, ni bil rešen. Stari karoski izvedenec za

● Marca je ob upanju vsega sveta začel zasediti v Londonu pododbor komisije OZN za razorožitve. Za zeleno mizo so sedli zastopniki Sovjetske zveze z ene strani in zastopniki ZDA, Velike Britanije, Francije in Kanade z druge. Razpoloženje je bilo vedro, napovedi ugodne, obrazj nasmejljani. Res je, pogajanja so se zavlekla. Toda svetovno javno mnenje je potrpežljivo čakalo, saj je šlo za velike reči. Vsako popuščanje na obeh straneh, vsako zblizanje stališč so ljudje pozdravljali. Nekaj stališč se je res zblizalo. Rusi so nekoliko popuščili pri letalski inšpekciji, ki jo je bil predlagal Eisenhower. Zahod je skušal ustreči Rusom s prekinitvijo poskusov z jedrskim orožjem. Toda to prekinitve je, vezal na širsi sporazum, medtem ko so Rusi zahtevali prekinitve poskusov kot pogoj za sporazum. Po domače povedano: Zahod je hotel obširen sporazum hkrati, Rusi postopen sporazum. Pri tem je včasih prišlo do nekoliko smešnih pri-

POGOVOR V LONDONU

»General Speidel, človek z vašimi izkušnjami bi nam morda lahko povedal, kako bi izgubili prihodnjo vojno...« (Vicky)

stran je valila na drugo krivdo za neuspeh in pri tem navajala toliko razlogov, izgovorov in »dokazov« za pravilnost svojega stališča, da so bili še izvedenci zmedeni od raznih »odprtih nebes« (to je letalska inšpekcija), nadzorovanega uničenja jedrskega materiala, prekinitve jedrskih poskusov, ki je bila vezana na pogoje, ki so bili spet vezani na pogoje... Tako ni bil nihče kriv za neuspeh, toda napredka ni bilo.

razorožitvena vprašanja Jules Moch je dejal, da je ob vprašanjih, ki jih je mogče rešiti samo s soglasjem vseh prizadetih, popolnoma jalovo sprejemati enostranske resolucije s preglašovanjem, če ni tega soglasja. To je Pirova zmaga.

● In tako moramo, žal, ugotoviti, da je ostalo glavno vprašanje sodobnega sveta, vprašanje razorožitve, letos nerešeno ali da se vsaj nismo bistveno približali njegovi rešitvi.

Zahod se zdrzne ob sovjetskih uspehih

Avgusta je SZ uradno sporočila, da je izpopolnila medicinsko raketo, »ki je zadela cilj«. Zahod je z mešanimi občutki sprejel to novico. Nekateri so govorili, da so to že davno napovedovali, drugi pa Rusom niso verjeli in hiteli zatrdjevati, da ni tako hudo in da so Rusi verjetno šele v začetnem štadiju izpopolnjevanja rakete. Toda Zahoda, predvsem ZDA, se je polastilo nelagodje, ki se je večalo iz dneva v dan. Američani so namreč po vojni posvečali skoraj vsi skrb razvoju letalstva, njihov program raket je šepal. Rusi pa so očitno virgii skoraj vse svoje proizvodne kapacitete, znanstvenike in sredstva v izgradnji in izpopolnjevanje raket. Če se jim je posrečilo izdelati medicinsko raketo (čeprav bo pre-

teklo še nekaj časa, da jih bodo izdelovali v množicah), so postavili na glavo sodobno vojskovanje.

● Vsi dvomi o medicinski raketi pa so se razpršili, ko so Rusi 4. oktobra izstrelili v vesolje prvi umetni satelit, ki je tehtal več kot osmdeset kilogramov. Tiste, ki bi o raketi še dvomili, so strokovnjaki pripravili, da izstrelitev sputnika v celoti potrjuje sovjetske trditve. V čast štiridesetletnice oktobrske revolucije pa so Rusi izstrelili drugi umetni satelit, ki je tehtal kar pol tone. Kaj storiti?

● Zahoda se je polastila hkrati vročina in mrzlica, Američane pa kar nekakšna panika. Ni bilo nobenega dvoma: v zelo

važni vojaški panogi so Rusi prekosili Zahod. Za ceno kolikšnih krtev, je bilo popolnoma vseeno. Začelo se je spraševanje vesti onkraj luže: koliko ameriških znanstvenikov so v preteklosti so nedolžnem sumničli in jim onemogočili plodno delo? Zakaj zaostajajo ZDA za ZSSR, kar zadeva številno diplomiranih inženirjev, tehnikov, profesorjev? V najbogatejši državi sveta očitno vsak gleda le na to, kako se bo njemu dobro godilo, za štipendije, ki bi pomagale talentom do uspeha, državi do odkritij, pa očitno ni dovolj denarja. To ugotavljanje preteklih napak se še nadaljuje in je samo ob sebi koristna stvar. Toda pridružila se mu je panika, histerija, da je treba Rus za vsako ceno čim hitreje dohiteti in prehiteti. Naglica pa

škoduje. O tem pričča neuspešni poskus izstrelitve prvega ameriškega umetnega satelita.

● To razpoloženje je prešlo tudi v politično življenje. ZDA so začele razglašati potrebo po novi politiki: politiki medsebojne odvisnosti. Vse zahodni svet naj bi se strnil, članice Atlantiskega pakta morajo postati čim trdnejša enota, da bodo lahko sovjetski grožnji. Znanstvenice in vojaške izkušnje ene članice morajo biti dostopne vsem drugim članicam, čeprav so morali Američani v zadregi priznati, da so bili prav oni tisti, ki v preteklosti niso hoteli deliti atomskih skrivnosti s svojimi zavezniki. Prepričani so bili,

da sami znajo in zmorejo vse. Ker je zdaj postalo očitno, da Rusi tako in tako poznajo te skrivnosti in da najbrž vedo še nekaj več kot Američani, so ti postali popustljivejši in dostopnejši za mnenja drugih.

● Hkrati so sklenili, da je treba nekaj storiti v odgovor na sovjetsko medicinsko raketo. Ker Američani še nimajo medicinske rakete, imajo ali pa bodo v kratkem imei rakete srednjega dometa, skušajo vzpostaviti na ozemljih članic NATO (Atlantskega pakta) izstreliti te rakete. Z drugimi besedami: Američani skušajo potisniti oporišča za izstreljevanje teh raket čim bliže sov-

jetski meji, da bi odgovorili na sovjetsko medicinsko raketo. Razumljivo je, da Moskva teh priprav ne gleda prijazno in sovjetski ministrski predsednik Bulganin je tik pred decembrskim sestankom držav članic Atlantskega pakta v Parizu, kamor je prišel tudi Eisenhower, poslal vsem prizadetim in neprizadetim (med njimi tudi Svici) pisma, v katerih svari Zahod. Politika vzpostavljanja raketnih oporišč ne utrjuje miru. Prihodnje leto utrjuje biti eno izmed najbolj usodnih za človeštvo, ki je že zdaj na razpotju: nadaljevať oboroževalno tekmo ali doseči učinkovit sporazum o razorožitvi.

nani minister von Brentano na tiskovni konferenci v zadregi priznati novinarjem, da Bonn pravzaprav deli države v tri kategorije. V prvi kategoriji je SZ, ki priznava Vzhodno Nemčijo, a s katero ima tudi Zahodna Nemčija diplomatske stike. V drugi kategoriji so države, kot je na primer Poljska. Ta priznava Vzhodno Nemčijo, nima pa še stikov z Bonnomo. Bonn pa bi rad vzpostavil stike s Poljsko, pri čemer seveda ne bo mogel zahtevati, da mora Poljska prekiniti diplomatske odnose z Vzhodno Nemčijo. V tretji kategoriji pa naj bi bila kot osamljena država Jugoslavija, ki ne sme hkrati priznavati Bonna in Pankova. Zelo majava logika! Jugoslavija je ravnila načelno, kakor bo ravnala tudi v prihodnosti.

● Ta njena pozitivna politika pa je prišla posebno do izraza v vprašanju razorožitve. Med jugoslovanske pobude je treba prištet številne izjave predsednika republike in drugih jugoslovanskih voditeljev, dejavnost naših predstavnikov v OZN, puudarjanje vprašanja poskusnih eksplozij v jugoslovanski resoluciji, predloženi komisiji za razorožitve julija letos, itd. Naš delegat so pogostokrat posredovali v OZN, vedno upoštevajoč možnost za zblizanje med Vzhodom in Zahodom. In ti naporj ostanejo stej ko prej temeljni kamen jugoslovanske zunanje politike.

Tudi Vzhod ima svoje težave

O bsodbo Stalina in s tako imenovanim procesom destalinizacij se je razvoje v SZ obrnil na bolje. Vse-

litike izključili iz CK in jih obso-

čele proslave 40. obletnice okto-

Pozdrav domačim
Svoje domače, prijatelje in znance lepo pozdravljajo vo-

BOJ ZA MIR SE NADALJUJE

tike je popustila, ljudje so svo-

tiko. V zunanji politiki pa da

tem je bil vsekakor z jugoslov-

Dolenjskim dekletom
Iz Pirota, kjer služimo vo-

● Dve svetovni vojni stana-

zovor, ko so Rusi zagovarjali

Prav tako ni bil dosežen

● Marca je ob upanju vsega

»General Speidel, človek z vašimi izkušnjami bi nam morda lahko povedal, kako bi izgubili prihodnjo vojno...« (Vicky)

stran je valila na drugo krivdo

razorožitvena vprašanja Jules

● In tako moramo, žal, ugo-

Zahod se zdrzne ob sovjetskih uspehih

Avgusta je SZ uradno sporočila,

teklo še nekaj časa, da jih bodo

● Vsi dvomi o medicinski raketi

● Zahoda se je polastila hkrati

važni vojaški panogi so Rusi pre-

škoduje. O tem pričča neuspešni

● To razpoloženje je prešlo tudi

da sami znajo in zmorejo vse.

● Hkrati so sklenili, da je treba

jetski meji, da bi odgovorili na

nani minister von Brentano na

Tudi Vzhod ima svoje težave

O bsodbo Stalina in s tako imeno-

litike izključili iz CK in jih obso-

čele proslave 40. obletnice okto-

Pozdrav domačim
Svoje domače, prijatelje in znan-

BOJ ZA MIR SE NADALJUJE

tike je popustila, ljudje so svo-

tiko. V zunanji politiki pa da

tem je bil vsekakor z jugoslov-

Dolenjskim dekletom
Iz Pirota, kjer služimo vo-

»Gospod Adenauer, želite raketo, ki eksplodira takoj, ali takšno, ki eksplodira čez 3 minute?« (Nemška karikatura)

● O teh reformah in še o mar-

je sledil liniji odklonov pri de-

la manifest miru, n pa podpi-

Cestitke iz Banja Luke
Lepe pozdrave z najboljšimi

Bonn bi rad diktiral svojo politiko

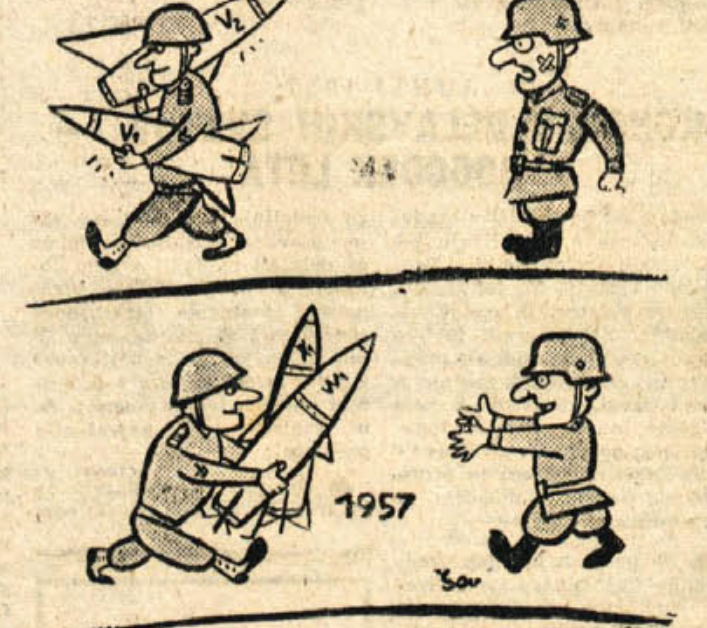
V skladu z našo politiko

priznanjem imela gospodarske

da s priznanjem Vzhodne Nem-

Iz Čačka se oglašajo
Vojski-Dolenjci, ki služijo

Časi se menjajo

(iz zagrebškega Kerempuha)

VSEM OBCANOM ZELIMO SRECNO IN USPEHOV POLNO LETO 1958.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
Straža - Toplice
Z VSEMI MNOŽIČNIMI ORGANIZACIJAMI.

KJE JE PRAZINA NA SREDNJEM VZHODU?

TONJE BELE, predsednik okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev:

Vzporedno in v korak

Kultura gre, kakor ne more biti drugače, v svojem razvoju vzporedno z gospodarskim razvojem

Zopet je minilo leto dni. Zopet smo postali bogatejši z življenjskimi izkušnjami, znanjem in spoznanjem, da ima socialistični družbeni red velikanske prednosti pred kapitalističnim družbenim redom.

Sam predsednik Združenih držav ameriških g. D. Eisenhower je nedavno priznal, da je Sovjetska zveza prekoslala ZDA tako glede znanosti kot tudi glede številca visoko kvalificiranih solanah kadrov.

To priznanje je tem pomembnejše, ker je kapitalistična propaganda doslej neprestano gonila lažno, da ni v socialističnem družbenem redu mogoč razvoj gospodarstva, razvoj znanosti in umetnosti, kakor tudi ne razvoj človekove osebnosti.

Vendar sta vzletela sovjetska satelita v zrak in krožita ter oznanjata slavo o napredku znanosti v Sovjetski zvezi.

Kot nalašč in v zasmeh kapitalistični propagandi pa ameriški satelit niti ni mogel vzleteti.

Vsaakega človeka, ki živi v socialistični družbi, to navdaja s ponosom in samozavestjo.

Kultura gre, kakor ne more biti drugače, v svojem razvoju vzporedno z gospodarskim razvojem!

»Kultura spreminja« — kot

pravil Marx — »močne boje v duhovne, njihovo grobo gmotno podoben pa poduhovlja...«

Kultura ne more biti sama sebi namen kot ne more biti tudi umetnost: »sama zase« in sama sebi namen.

Najtesnejšo povezanost kulturnega življenja s političnim življenjem je izpovedal Ivan Cankar v »Pismih Jeremijevih«:

»Se pred politično stranko (liberalno stranko) pa je umrla kulturna doba, ki ji je bil slovenski liberalizem udaril svoj pečat. Kakor v stranki, tako v kulturi vidimo le še lepe spomine in pomilovanja vredne ostanke. Tako v stranki, kakor v kulturi: brezprogramnost, razcepjenost, plahost, želja starca po slogi in lenobi, strah pred bojem. In tu kakor tam: kar je bila nekada živla beseda, je zdaj dolgočasna fraza; kar je bil ideal, je zdaj preteveza; kar je bila žrtev, je smečura.

Spet enkrat se je sončno jasno pokazalo, da narodna kultura ne visi med nebom in zemljo, kakor so še danes prepričani slovenski kritiki; temveč, da je produkt časa, njegovih socialnih in političnih razmer. Tako bere, kdor zna brati, na obliču slovenske umetnosti moč in obenemlost slovenskega liberalizma.«

To misel je nadvse lepo razvijal Boris Ziberž v »Kulturnem razgovoru« v temi: Moderni in njegovi družbeni nosilci v sodobnem življenju — tako: »Nosilec novega v sodobnem družbenem dogajanju je edino delavski razred. Le-ta je ista sila, ki lahko z rešitvijo svojega razreda tudi probleme vseh drugih družbenih plastí. Edino delavski razred je tudi legitimni (zakoniti) nosilec in uresničevalec idej sodobnega, moder-

nega humanizma, ki stremi k resnični sprostitvi človekove osebnosti. Zato je v temelju zgrajena vsaka misel, ki tako vlogo pripisuje kakšni drugi družbeni plasti, konkretno inteligenci. Inteligenca je lahko družbeno pomembna ustvarjalna sila, in sicer ogromna, neprecenljiva ustvarjalna sila samo tedaj, če je tesno zvezana z delavskim razredom, če se naslanja na njegov nezmožljivi revolucionarni instinkt.«

8. Organizirati s predstavniški občinski svetov Svobod in prosvetnih društev občane sestanke, na katerih naj se obravnavajo vsa konkretna družbeno-gospodarska in idejno-politična vprašanja, ki se pojavljajo na terenu, tedaj vprašanja, glede katerih je zavzeti potrebna enotna stališča.

9. Stalno si prizadevati skupno z občinskimi svetovi Svobod in prosvetnih društev, kako priti do novih oblik dela, do oblik, ki bodo v korist socialistične stvarnosti in s tem družbeni skupnosti, seveda pa tudi, ne pozabiti na kulturno razvedro družbenih članov in ostalega prebivalstva.

10. Trajno pripravljati svetom občinskih svetov Svobod in prosvetnih društev, da društva razširjajo revijo »Sodobna pota«, ki naj jo člani društva berejo in o pomembnih člankih tudi razpravljajo, tako da bo revija res glasilo zveze Svobod in prosvetnih društev.

Naše naloge v l. 1958

Naloge, ki stoje pred svetom Svobod in Prosvetnih društev okraja v prihodnjem letu 1958 so zlasti te:

1. Utrditi in usposobiti občinske svete Svobod in prosvetnih društev, da bodo samisklepalni in odločali o vseh kulturno-političnih vprašanjih, ki se pojavljajo v tiviljenju na območju občine, da bodo sami idejno usmerjali društva svoje-kega območja ter sami zagotovi-

vprašanj občine v svrhu pravičnega in uspešnega usmerjanja kulturno-prosvetnega dela.

3. Trajno skrbeti in navajati občinske svete Svobod in prosvetnih društev, da bodo društva prilagodila svoje delo potrebam in razmeram kraja ter naši socialistični stvarnosti, da ne bodo prepuščena kot je doslej pravilo, sama sebi, da ne bodo povsem odrezana od družbeno-gospodarskega in politič-

Cene Vipotnik in Vladimir Pavšič — Matej Bor po literarnem večeru v Kostanjevici na Krki (Dolenjski kulturni festival 1957).

Delavski razred — nosilec novega

Te najtesnejše povezanosti med političnim in kulturnim življenjem, kulturno-prosvetnim, pa tudi politični delavci pri svojem delu premalo upoštevajo in velikokrat pozabljajo, da je nosilec novega v sodobnem družbenem dogajanju delavski razred.

Zakaj?

»Delavski razred in bogastvo« — pravita Marx in Engels — sta nasprotj v kapitalističnem načinu proizvodnje in razdelitve. Ko spreminja kapitalistični način proizvodnje veliko večino prebivalstva v čedalje večji meri v delavce, ustvarja ta način proizvodnje delavski razred kot tak, ustvarja bedo, ki se zaveda svoje duševne in fizične bede, ustvarja dehumanizacijo, ki se svoje dehumanizacije zaveda, tedaj silo, ki je primorana, da izvrši prevrat, če noče propasti.

Delavski razred je pristljen, da odpravi samega sebe in s tem svoje nasprotje, ki mu je pogoj — privatno lastnino.

Delavski razred ne mara, da bi ga kapitalisti izkoriščali, pa tudi sam ne mara izkoriščati druge. Zato je zgodovinsko poklican, da ustvari družbo, v kateri ne sme biti izkoriščanja človeka po človeku, še manj pa izkoriščanja razreda po razredu.

Zato je za kulturno-prosvetnega delavca v socialistični družbi izredne važnosti, da ve, zakaj socialistični pisatelji pri-

pisujejo zgodovinsko vlogo delavskemu razredu, da zgradi socialistično družbo.

To vlogo delavskega razreda sta učitelja socializma Marx in Engelsa kratko takoale razložila:

»Ce socialistični pisatelji pripisujejo to svetovno zgodovinsko vlogo delavskemu razredu, potem tega nikakor ne delajo zato, ker imajo delavca za bogove, kakor trdi kritična knjižica. Ravno nasprotno. Zato, ker je v izobilnem delavskem razredu abstrakcija vsega človeškega, celo videnja človečnosti, praktično dovršena, ker so v življenjskih pogojih delavskega razreda najbolj nečloveško zaostreni vsi družbeni življenjski pogoji, ker je človek izgubil v delavskem razredu samega sebe, pri tem pa ni pridobil samo teoretične zavesti te izgube, marveč ga je stiska, — ki je ni več moč odstraniti, ki se je ne da več olepšati, ki je absolutno nezaključena, ker je praktični izraz najpogostejše prisiljena v upor proti tej nečlovečnosti — zato se delavski razred mora in mora osvoboditi sam. Ne more pa se osvoboditi sam, če ne odpravi svojih lastnih življenjskih pogojev, svojih lastnih življenjskih pogojev ne more odpraviti, če ne odpravi vseh nečloveških življenjskih pogojev današnje (kapitalistične) družbe, ki so združeni v njegovem položaju. Delavski razred ne hodi zastopni skozi trdo, toda utrjujočo solo dela. Ne gre za to, kaj si posamezni delavec ali celo celotni delavski razred tačas predstavlja kot cilj. Gre za to, kaj ta cilj je in kaj bo zaradi tega sves pristljen zgodovinsko napraviti. Njegov cilj in njegova zgodovinska akcija je očitno in nepreklicno določena v njegovi lastni življenjski situaciji kot tudi v celotni organizaciji današnje meščanske družbe.«

Zaverovanost, zagledanost, sreča — tako bi lahko dejali ob gorjni sliki, ki nam kaže skupino zadovoljnih obduovalcev in poslušalcev »PRODANE NEVESTE«, ki je je za uvod v Dolenjski kulturni festival pela ljubljanska Opera letos jeseni na dvorišču kostanjeviškega grada. Takrat smo silili in zapisali: umetnost med ljudstvi!

»Krog s kredo« in še v drugih igrah. Najljubša mi je bila vloga lady Milford. Rada igram dramatične, vsebinsko globoke vloge. Več truda je potrebno, pa sem vselej doslej bila zadovoljna.

— In kaj bi najbolj želeli v novem letu?

Kot uslužbenka in gospodinja kaj družega kot Mm višji standard, kot igralka pa na vsaki predstavi aot domneje polno dvorano gledalcev in uspešne našega kolektiva!

E. R.

»Krog s kredo« in še v drugih igrah. Najljubša mi je bila vloga lady Milford. Rada igram dramatične, vsebinsko globoke vloge. Več truda je potrebno, pa sem vselej doslej bila zadovoljna.

— In kaj bi najbolj želeli v novem letu?

Kot uslužbenka in gospodinja kaj družega kot Mm višji standard, kot igralka pa na vsaki predstavi aot domneje polno dvorano gledalcev in uspešne našega kolektiva!

E. R.

»Krog s kredo« in še v drugih igrah. Najljubša mi je bila vloga lady Milford. Rada igram dramatične, vsebinsko globoke vloge. Več truda je potrebno, pa sem vselej doslej bila zadovoljna.

— In kaj bi najbolj želeli v novem letu?

Kot uslužbenka in gospodinja kaj družega kot Mm višji standard, kot igralka pa na vsaki predstavi aot domneje polno dvorano gledalcev in uspešne našega kolektiva!

E. R.

»Krog s kredo« in še v drugih igrah. Najljubša mi je bila vloga lady Milford. Rada igram dramatične, vsebinsko globoke vloge. Več truda je potrebno, pa sem vselej doslej bila zadovoljna.

— In kaj bi najbolj želeli v novem letu?

Kot uslužbenka in gospodinja kaj družega kot Mm višji standard, kot igralka pa na vsaki predstavi aot domneje polno dvorano gledalcev in uspešne našega kolektiva!

E. R.

„Veselim se nove vloge...“

V prijetnem razgovoru s tovariščo Mimi Poljankovo, igralko Prosvetnega društva »Josip Jurčič« Trebnje so se menjavala vprašanja, postavljena brez občajnih uvodov z odgovori brez posebnega premišljanja.

— Ali radi igrate?

Zelo. Ze na partizanskih mitingih sem nastopala. Od ustanovitve, to je že devet let, pa sodelujem v kulturno-prosvetnem društvu »Josip Jurčič«. Veselje sem imela seveda še pred vojno — toda možnosti ne.

— Katero vlogo ste do sedaj tolmачili?

Vseh nití ne bi mogla naštetí. Iger je bilo veliko. Nastopala sem kot Almira v »Miklovi Zali«, v naslovnih vlogah »Hasanaginice« in »Rožinke«, kot Lenčka v »Razvalini življenja«, lady Milford v »Kovarstvu in ljubezni«, Katarina v drami »Za pravdo in srce«, Tona v »Gasilih lučeh«, Yil Pet v

— Kako pa delo sploh?

Težava so, Včasih smo z vajami obremenjeni. Saj veste, služba, nato gospodinjstvo. In na vaje je treba priti do minute točno. Tak je red pri nas — ne izprosen. Ob premieri pa pozabim na vse. V kolektivu igralcem se počutim kot doma. Le do je tudi na gostovanjih.

— In načrti?

Osební ali društveni?

— Oboji.

Prilavljamo mladinsko igro Vaje vsak večer. Dedek Mraz

nam je postavil rok. Potem bomo pričeli študirati »Kardinalov greh«. Igrala bom Gemmo. Vloge se veselim kot še nobene, me pa tudi zelo skrbi. Mislim, da bomo v tej sezoni postavili na oder kvalitetna dela, saj nas je veliko in veselja tudi ne manjka.

— In kaj bi najbolj želeli v novem letu?

Kot uslužbenka in gospodinja kaj družega kot Mm višji standard, kot igralka pa na vsaki predstavi aot domneje polno dvorano gledalcev in uspešne našega kolektiva!

E. R.

nega dogajanja v občini in da se ne bodo izgubljala — kot se to velikokrat dogaja — nekaj pod oblake, v tematični iz srednjega veka ali celo v najrazličnejših neslanostih na račun delavskih človeka.

4. Trajno navajati občinske svete Svobod in prosvetnih društev, da bo delo društev prešlo na neko stalnost, se pravi, da bo njih delo organizirano, načrtno, sistematično in nekampanjsko, prečeto s čutom družbene odgovornosti, vendar osvobojeno vsakršne oozkosti, tako da bodo društva predstavljala pomembno družbeno silo v okolju.

5. Trajno pomagati in navajati občinske svete Svobod in prosvetnih društev, da bodo društva sestavljala pravine, njihovim uspehom in družbeni pomembnosti primerne proračune, da bodo lahko uspešno delala v korist društva in skupnosti.

6. Trajno navajati občinske svete Svobod in prosvetnih društev, da bodo delo društev stalno zasledovali, delo analizirali in tudi ocenjevali.

7. Svetovati in pomagati občinskim svetom Svobod in prosvetnih društev, da bodo društva prila do potrebnih družbenih prostorov kot nuinega pogoja za uspešno delo društva.

Obračun in perspektive

Z občnega zbora PD Josip Jurčič v Trebnjem

V preteklih dneh je kulturno-prosvetno društvo »Josip Jurčič«, Trebnje, imelo občni zbor. Predsednik upravnega odbora je podal pregled dela v minulim obdobju. Ugotovil je, da je društvo kljub materialnim težavam uspešno delalo. V okviru društva so najbolj delovna godbena in dramska sekcija ter pevski zbor, medtem ko ima tamburaška sekcija težave, ker nima strokovnega voditelja. Društveno knjižnico vodijo dijaki, ki obiskujejo gimnazijo v Novem mestu. Njih delo je vzorno. Krog bralcev se širi, vendar ni razveseljeva ukotovitve, da knjižnica ne more nabaviti vsaj najvažnejših novih izdaj. Podpora občinskega odbora Zveze borcev knjižnici za nabavo novih knjig je vsega priznanja vredna in bilo bi lepo, če bi to organizacijo posamezni tudi druge.

Godba na pihala je vidno na-

preoslava, kar se je pokazalo ob praznovanju 20-letnice ustanovitve letos poleti. Kljub težavam so navajali ob podpori organizacije, podjavitelj in posameznikov nove uniforme. Občni zbor je tudi soglasno obsojil nepravilno direktivno, ki ubija voljo do dela, kar se je pokazalo pri godbi. Vendar so godbeniki sklenili, da bodo vztrajno nadaljevali s delom.

Dramska sekcija je v minulnem enoletnem obdobju pripravila 3 odrska dela in več gostovanj. Pevci so sodelovali na vseh proslavah in akademijah. Sprejeti pa je bil tudi predlog, da se ustanovi sekcija za ljudske in moderne pesni. S tem bo družabno življenje bolj vsestransko. Vse priprave so v teku.

Društvo je končno dobilo v svojo upravo Dom ljudske prosvete in je dokončno urejeno na-

Knjižnica — gostač

Problem primernih prostorov Ljudske knjižnice v Novem mestu se vleče že vsa leta po vojni. Za vse se najdejo prostori, le Ljudska knjižnica je izjema. Utesnjena je v prostoru, kjer knjige propadajo in je vsako primerno poslovanje nemogoče.

Ljudska knjižnica premore trenutno 4901 knjigo. Vpisanih ima 1650 izposojevalcev. V desetih mesecih letošnjega leta je bilo 9640 izposojenih knjig, izposojevalcev pa 4514. V tem času se je zaloga knjig povečala za 445 novih knjig,

številu izposojevalcev pa za 92 oseb.

Obisk knjižnice je čedalje večji. Zlasti je med izposojevalci veliko mladine. To je seveda razveseljivo, povzroča pa rastoči problem prostorov. Za vse knjige in obiskovalce je na razpolago le ena sobica s 16 kv. metri površine! Za obiskovalce, ki jih pride hkrati tudi do 50 in več, je le slaba 4 kv. metre prostora!

Da je vsako primerno poslovanje v taki sobici nemogoče, je razumljivo. Nad tisoč knjig leži zavilnih v papir na tleh in za policami, ker jih ni kam razložiti. V tako zalozenem prostoru ni mogoče postreči po želji izposojevalcev, niti ni mogoče knjige varovati pred propadanjem. Obisk je vedno večji in dogodilo se je

že, da so obiskovalci zaradi drenjanja prevrnili pisalno mizo.

Ljudska knjižnica sproti kupuje izdaje novih slovenskih knjig. Prav tako ji je poverjena naloga, da še letos organizira potujočo knjižnico. Kovčki za pošiljanje knjig so že naročeni, vprašanje pa je, če bo mogoče to dobro zamisel uresničiti spriču pomanjkanja prostorov.

Pri vsem tem se ponovno postavlja vprašanje, ali res ni mogoče v Novem mestu dobiti kolikor toliko primernejših prostorov za to ustanovo? Knjižnica je postala v prehodni sobici v Domu ljudske prosvete. V sosednem prostoru v isti stavbi je uslužnostno čistilno podjetje. Malokdo verjame, da mora biti to podjetje prav v Domu ljudske prosvete, ne pa drugje (morda tudi kje v predmestju), ta prostor pa bi dodelili knjižnici.

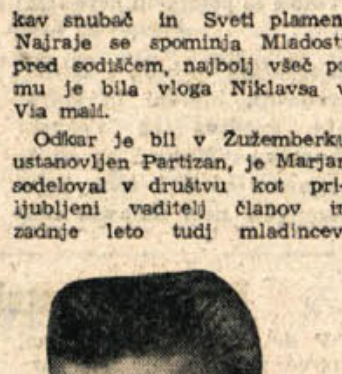
Poverjenikom in članom Prešernove družbe!

Sporočamo, da so letošnje knjižne zbirke dotiskane. Razpošiljanje knjig bo predvidoma trajalo do vključno 25. decembra. Tako bo vsem poverjenikom omogočeno, da se pred novim letom vročijo knjige članom oz. naročnikom. Zato ne urgrajte knjig ali pomanjkljivih pošilk pred zaključkom ekspedite.

Vabimo vse člane, da takoj ob prejemu zbirke obnovijo članarino in vplačajo vsaj del članarine.

Poverjenike, ki so prejeli nekaj izvodov 1. knjige knjižne zbirke žepnih romanov Ljudske knjige »Dan nič«, pa prosimo, da se potrudijo, da čim prej pridobijo vsaj tisto število stalnih naročnikov za to zbirko, kolikor so prejeli knjig.

Malo je takih

Komisija za ljudsko-prosvetno delo pri TVD Partizan v Zužemberku se je odločila, da leto pred občnim zborom Okrajne zveze Svobod in prosvetnih društev predlaga za odlikovanje enega najprizadevnejših kulturno-prosvetnih delavcev, mladince Marjana Smrketla.

Marjan je skromen fant, čeprav ga v Zužemberku in okolici vsak pozna in spoštuje. Rojen je bil 8. marca 1937 v napredni Smrketovi družini v Zužemberku. 1942 jim je bila hiša požgana, oče zaprt in družina se je selila pri sosednjih in sosedih. »To so bili hudi časi«, pripoveduje Marjan in z žalostnim obrazom se veseli fant, ki vedno živiha in poje, spominja najtežjih dni, ko so mu aprila 1945 belogardisti ubili mamo. Začetni pouk je dobil v partizanski šoli v Zužemberku; nekaj časa je hodil v šolo tudi v Dobrem polju, po osvoboditvi pa spet v Zužemberku. S 14 leti je končal nižjo gimnazijo in bil med najboljšimi v razredu. Ko mu rad bi šel še naprej v šolo, toda treba je bilo ostati na kmetiji in obdelovati polje, ne samo domače, tudi drugim je večkrat preobračal zemljo. Svoj prosti čas pa je Marjan večinoma preživel pri vajah za proslave, igre, v telovadnici in na Loki. Odkar je začel hoditi v šolo pa do zdaj, ko bo konec leta odšel k vojakom, v Zužemberku skoraj ni bilo priveditve ali igre, da ne bi sodeloval.

Prva njegova večja vloga je bila v Sneguljici, ko je igral maršala. Nastopal je tudi v Rdeči kapi, Jurčicu, bil medved, pomagal je Dedku Mrazu in podobno; kmalu po končani šoli pa je začel sodelovati v igralški skupini in do danes odigral nad 10 večjih vlog v igrah Divji lovec, Kovačev študent, Mati, Vrnitev, Slaba vest, Utopljenec, Mladost pred sodiščem, Glavni dobitnik, Zupanova Micika, Draga Ruč, Via mala, Lo-

Jutri v Dol. Toplicah skupščina Svobod in prosvetnih društev

Ob desetih dopoldne se bo v soboto, dne 28. decembra, začela v Dol. Toplicah redna letna skupščina okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev. Po otvoritvi in uvodnih formalnostih bodo na vrsto poročila o delu v letu 1957, razprava o njih in volitve članov za plenum, sekretariat, nadzorni odbor okr. sveta ter volitve delegatov za republiški kongres.

Vlak iz Novega mesta odhaja v Stražo ob 8.30 in je torej dobra zveza za vlak, ki prihaja v Novo mesto od 8. do 9. ure. Skupščina bo trajala ves dan, za priložnost je prehrano je poskrbijo v Dol. Toplicah. Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev vabi k udeležbi vse delegate in povabljene goste!

Prilpave za prihod Dedka Mraza

Društvo prijateljev mladine v Toplicah pripravlja tudi letos pešter program za Novo leto. Organizirali bodo kino predstavo in prihod Dedka Mraza. Za najmlajše bodo posebne prireditve, ki pa jih še ne smemo izdati, ker hodo člani društva malčke tudi prisreniti. Vsekarer pa bo čajanka za vso šolsko mladino.

PUCELJ CIRIL brivsko frizerski salon NOVO MESTO

Čestita svojim strankam za novo leto ter se še nadalje priporoča.

Nov okrajni odbor Zveze ženskih društev

- Dim Marija — Račje selo;
- Saje Sonja — Novo mesto;
- Smole Vida — Vel. Gaber;
- Štrnša Tilka — Goriska vas pri Mirni peči;
- Hribar Ana — Kamnje pri Sentrupertu, dr. Furlan Suzana — Novo mesto;
- Mairnarč Nevenka — Mokronog, Grahek Anica — Novo mesto;
- Ahnič Tončka — Kostanjevica, Šali Milica — Novo mesto;
- Somrak Anica — Sentjerne, Lavrič Jožica — Novo mesto;
- Orliš Anica — Metlika, Musar Ema — Novo mesto;
- Frušek Minka — Brezje pri Kostanjevici, Cudovan Jožica — Novo mesto;
- Stojščič Angela — Metlika, Jenko Vida — Novo mesto;
- Štemberger Anica — Sentjerne, Borštnar Milena — Novo mesto;
- Crne Lučka — Črnomelj, Čeponec Milka — Smoljca vas, Jakičič Ana Vinica, Pečarič Martina — Novo mesto;
- Požeg Katia Adlešič, Bučar Milena — Novo mesto;
- Kapf Francka — Gaber pri Semčih, Florjančič Mimi — Otočec;
- Lavrčič Mara — Zuzemberk, Črne Francka — Dol. Toplice, Kržan Metoda — Straža, Slak Francka — Novo mesto;
- Košar Tereziya — Irča vas, Smrke Mihaela — Novo mesto;
- Jenič Francka — Novo mesto;
- Palčič Nada — Novo mesto;
- Medle Pepca — Novo mesto;
- Skuble Stetka — Novo mesto;
- Sajevič Mara — Novo mesto;
- Rapuž Milka — Novo mesto.

ZA NAŠEGA MALEGA BO POD JELKO LEP KONJICEK

Izdelala ga je za Dedka Mraz za mamica ali teta iz živopisane krpice blaga, polvinila ali vosčenega platna, lahko pa tudi iz živobarvne kosa sukna. Ko je posamezne dele znotraj sešila, jih obrnila in napolnila z vato, vatelinom ali žaganjem,

sestavila ude s trupom, je Zlobna našla nozdrvi, oči in ušesa, iz volne pa bogato grivo in prikupen rep. Ker malim obdarovanecem ne manjka domišljije, jih tak konjček, zlahka ponese v pravilne dežele...

RECEPT ZA MEDENE KOLAČKE:

Mečamo, da naraste; 2 jajci in 10 dkg sladkorja, dodajmo 8 dkg medu, 1 pecilni prašek, cimet, 35 dkg moke. Urno zgnememo testo in zaljamo pol centimetra debelo, narežemo obročke, jih pomazemo z jajcem in potrosimo z debelim kristalnim sladkorjem.

Kurimo pravilno

V večini naših gospodinjstev še vedno kurimo z drvnimi, zlasti pozimi, če uporabljamo kuhinjo tudi kot bivaljni prostor. Da iz ekonomskih razlogov uporabljamo za kurivo slabi les, ki mora biti suh, smo v našem listu že brali. Veliko kurjave pripravimo še s pravilnim kurjenjem, oziroma nalaganjem na ogenj. To bi morali upoštevati tudi veliki prehrabeni obrati — manje — pri zbijanju rezijskih strokov.

Najprej prišluhnimo gospodinjstvom: »Mudi se, pa danes ne bom postila pepela.«
»Joj, roke imam od testa in ne morem naložiti, saj menda ne bo še pogorelo!

Dojenčkovi copatki

Nanuujemo 52 pentlje, razdelimo na 4 pletilke, sklenemo v krogu in pletemo trikrat po 1 vrsto desnih in 1 vrsto levih pentelj, zatem 3 vrste desnih ter 15 vrst kašice (1 leva, 1 desna, v drugi vrsti nad desnimi; leve in nad levimi desne pentlje; 4 vrsta luknjice (1 ovito, 2 sku-

Prijeten dom — zdravie svojcev

Novembra meseca se je pri urejanju doma, da bo bil sestel okrajni odbor Zveze ženskih društev okraja Novo mesto. Na tej se so žene razpravljale o de-

Takole so pozdravili noveški pionirski žene na zadnji okrajni konferenci Zveze ženskih društev.

lu mlečnih kuhinj, o zdravi prehrani, higieni in zbiranju gradiva za »Ženski zbornik.« Največ pa se je pogovor sukal o tem, kako pomagati naši delovni ženi

je le, kako pripraviti take družine, da bi bile voljne sprejeti tozadevno pomoč in navseto. Saj je žena, posebno še na vasi, tako obremenjena z delom, da včasih

še otroka ne utegne umiti in oprati, kako šele urediti svoj dom.

Po vaseh ni urejenih vaških prišč, ne poznajo vaških pralnic, skupnih kopalnic s tuši in podobno. Saj marsikje nimajo niti zdrave pitne vode. Drugod spet je voda zelo daleč. Prav tako je vprašanje mešana in zdrava prehrana za otroke. Kajti pri preveč enostavni hrani dobi otrok premalo hranilnih snovi.

Za rešitev tega vprašanja je izredno veliko storila organizacija Rdečega križa, ko je po šolah začela organizirati mlečne kuhinje. Žene pri tem delu veliko pomagajo. Otroci ne dobijo v šoli le malice, ampak so jim žene začele pripravljati že tudi enolončnice, da oddaljeni otroci dobijo v šoli toplo kosilo. Zelo delavne so žene v Sentjerneju, Kostanjevici, Zuzemberku, v Metliki, Straži in Toplicah. Tovarišice iz Črnomlja so nedavno poslale tajništvu ZZD že kar načrt svojega dela.

Nekaj dni po našem posvetu so žene v Črnomlju sklicale sestanek in takoj začele delati. V vseh okoliških vaseh Črnomlja bodo predavanja o zdravi prehrani. Pri predavanjih o gospodinjstvu in kmetijstvu bodo pomagali kmetijski strokovnjaki. Izboljšale bodo prehrano in higieno v mlečnih kuhinjah. Gospodinska učiteljica, ki obiskuje teren, bo žene naučila, kaj vse je mogoče narediti iz mlečnega prahu. V Črnomlju se je 6. decembra začel tečaj, ki ga obiskujejo dekleta iz internata. Naučile se bodo delati pljače iz mlečnega prahu in razne namaze iz mleka in sira. Za obiske na kmečkih domovih pa se bodo pogovorile na sektorskih sestankih.

Res, nas žene čaka še veliko dela. Toda z dobro voljo je mogoče marsikaj doseči. Vse prizadevanje je pa plačano, ko vidiš nasmejano glava otroka, ki mu z zdravih licec sije zdravje.

s. m.

Novoletne želje vzgojitelja

Dragi starši!

V nekaj dneh bomo začeli novo leto 1958. Ob tej priložnosti smo se vzgojitelji in učitelji spomnili tudi vas, ki se skupno z nami trudite, da bi vzgojili mladi rod v delu in domovini predane državljanke.

Dragi starši!

Želimo vam mnogo uspehov, mnogo sreče, zdravja in zadovoljstva, želimo, da bi se naprej tako tesno sodelovali z nami in tako pomagali izboljšavati obraz našemu šolstvu, ki se razvija in živi v srečo in radost prihodnjih pokolenj, za katere delamo in se trudimo.

Želimo vam, dragi starši, da bi se mladina, ki jo vzgajamo, vsaj malo zavedala vaših skrbi, naporov in težav, da bi vam bila hvaležna za vse, prav vse, kar zanjo dobrega storite, želimo, da bi spoštovala vašo žuljavo roko, da bi v njej videla svojo ljubezen in radost in skrb, želimo vam, da bi bila vredna vaših solza, ki ste jih pretočili v ljubezni in skrbi zanjo, želimo vam, da bi spoštovala vaš od in ljubezni in skrbi zaropani obraz, obraz, ki bdi nad mladim rodom in ga varuje v njegovem jutru žuljenja.

Želimo, da bi vse naše družine živele v miru, sreči in zadovoljstvu, želimo, da bi v zadnjem kotičku naših naselij bilo razumevanje za vse, kar je dobrega in lepega, da bi ljudje v resnici znali razumeti in izkoristiti vse napredek, ki ga prinaša naš čas.

S temi mislimi, dragi starši, prižigamo letošnjo novoletno jelko in ko boste gledali s podbojev svojih domov njene lučke, vedite, da je v njih skrita tudi lučka ljubezni in skrbi vzgojiteljev in učiteljev vaših otrok, lučka, ki gori tudi tedaj, ko je ne vidite, lučka, ki gori zmeraj in za vse enako.

Lado Smrekar

Novoletno veselje v družini

Pravično razpoloženje v družini lahko gospodinja ustvari s prav majhnimi izdatki. Ko so vsi z doma, pripravljajo presenečenje — novoletno mizo in jelko, ki jo okraši skupno z otroci.

Novoletna miza bo pregrnjena s snežnobelim prtom tako, da bo srednja guba obrnjena navzgor, tekla ravno po dolžni mizi. Mizo bodo mesto šopkov krasile male smrečice, postavljene v kolobarčke korena ali repe.

Smrečice bodo lepše, če jih pomočimo v vodo, dobro otremo in skozi obrabljeno sito ali cedilo potrosimo z mavcem (gipsom). Ko se posuše, jih še na koncu pešice nalahno prevlečemo s čopičem pomočnim v srebrno bronco. Smrečice se bodo svetilele kakor snežene.

Da se ne bo videlo »stojalo«, ga pokrijemo s koščkom mahu. Lepo je, če preko mize razpletemo še srebrn trak, ki ga tu in tam zavežemo v pentljo. Vmes pa razprostramo nesimetrično pogipane ali pobrončane jelkine vejice. Tudi

svečke (bele), ki jih pritrjamo na majhne krožničke (bele), bodo obogatile mizo.

Jelka bo dalj časa lepa, če jo pred krasenjem postavimo za 1—2 dni v škap vode. Po belimo jo lahko z gipsom, z apnenim beležem, ali pa jo

obložimo z vato. Najlepše je, če tudi okraske izdelamo doma: pajkacke iz volne ali vate, medene in snežene kolačke pa še marsikaj, kar bo razveselilo naše otroke in jih obogatilo z nepozabnimi spomini na dom.

Če imamo doma kolone

Tretjino potrebnje mesa križemo v Sloveniji z doma zakladnimi prašiči, to je letno okoli 16.400.000 kg mesa. Visoka številka, če pomislimo na ceno svinjskega mesa pa kar strahotna! Kako velika gospodarstva škoda je, če se pokvari svinjsko meso, klobase ali salame. Vendar ni malo takih primerov. Prekajeno meso je v sredini temno, sivo, se pri rezanju drobi, nima dobrega okusa in značilnega vonja. Salame imajo po sredini luknje, so kislaste, klobase preveč posušene. Škoda preprečimo, če že pred zakolom odstranimo in se izognemo vsemu, kar bi kvarno vplivalo na meso in mesne izdelke. Ob času kolina pa skrbno pazimo na čistoto in si pripravimo izdelke po izkušnih receptih.

Zadnjih 14 dni krmimo prašiča s krompirjem in ječmenom, da bo meso čvrsto in okusno. 12—24 ur pred zakolom prašiča postimo. Pri sili živali je velika večja možnost prehanja mikrobov iz črevesja v kri in meso kakor pri teči. Žival naj gre pod nož mirna, spozda. Ze en sam nagel skok povzročil slabo odtokanje krvi, ki ostaja po mesu. Počakajmo s klanjem, da bo zdrav, vlahno žužno vreme omogoča razvoj škodljivih bakterij, ki kvarijo meso in mesne izdelke. Izberimo izučena klavca, ki je zdrav, vlahno čistoče. Med delom naj pogosto uporabljamo milo in vodo — pa manj vina! Voda za pranje črev, ispiranje nožev, mesa in dr. mora biti zdrava, pitna (pranje črev na Krki ni higienično). Prostor za kolnjenje pred hlevom ali v topli kuhinji tudi ne vpliva dobro na meso. Hladne veže in srčne kleči so bolj primerne.

Emajlirana pločevinasta posoda je najboljša za klanje. Lesena ni dobra, tudi za kri ne. Prejšnji dan jo moramo umiti v sodi in splakniti z vročo vo-

do. Enako tudi nože, ki jih prinese klavec s seboj. Pripravimo veliko čistih krp. Okravljenne sproti zamenjamo s čistimi.

Mesto vboda predhodno obrijemo in umijemo. Ko odteče kri, zavežimo gano, da se meso ne onesači.

Čistoča je prvi pogoj za dobre in trajne mesne izdelke. Izbrane recepte za jetrno pasteto, tlačenko, krvavice in drugo prinaša knjižica »Koline«. Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu jo ima še na zalogi. Kakor vsako leto je tudi letno pripravil seminar za kolone. Udeleženci bodo v decembru in januarju izvedle tečaje za pripravo kolina v vseh vaseh našega okraja, kjer bo zanimanje zanje.

C. M.

- NAROČAJTE
- IN SIRITE
- DOLENJSKI LISTI

Pri partizanskih mamicah

V delu, ki ga opravljamo, prerađi pozabimo na naše partizanske matere. Pred 29. novembrom pa sva šli s tovarišico na kratke obiske k Rupenov mami v Mirno peč in k tovarišiči Borštnarjevi v bolnišnico. Rupenova mama je kljub letom in prestanem trpljenju polna neдрine in dobre volje. Obiskovalca takoj pritegne v živahen razgovor, saj je vedno seznanjena z vsemi političnimi in drugimi dogodki doma in po svetu.

Borštnarjeva mama je že 5 mesecev na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice. Stran naju je bilo, da sva jo šele sedaj obiskali. Mama je bila ganjena in vesela tudi najine

pozne pozornosti, vendar naju je po kratkem premoru hitro pritegnila v razgovor.

Se bom obiskala partizanske matere, kajti vredno jih je obiskati, ker te toplo sprejmejo in se obiska resnično razveseli. To pa je tudi najmanj kar more človek storiti za tiste žene, ki so toliko žrtvovale med NOB. S. F.

Gospodinjiski koledar 1958

V vrsti številnih publikacij, ki jih izdaja centralni zavod za napredek gospodinjstva, je tudi letos Gospodinjiski koledar. Ker je bila lanska naklada razprodana že v nekaj dneh, je bila letošnja naklada povečana na 20.990 izvodov.

Da bi bilo ustrezno mnogim željam, ki so jih izrekli naročniki ob lanski anketi, je letos izdala založba obrazce za gospodinjstvo o knjigovodstvu o posebnem zvezku na 4 straneh, tako da koledar zaradi preprostote uporabe ne bo preveč težak. Tudi obrazci so povsem spremenjeni, zato bo lahko imela gospodinja (poen pregled ne le nad dohodki in izdatki, temveč tudi nad cenami in količinami nakupljenega blaga. Za nekatere preglednice, ki so jih gospodinjje lani deloma odklanjale, deloma pa pozdravljale, kakor na primer o izposojeni predmetih, seznamu perila, odrajanju v pranje, inventar, je navedeno samo vzorec in si jih bodo po njem tisti, ki take preglednice, lahko sami napisali v poseben zvezek. Novi so vzorci preglednic: »Kaj moram kupiti v prihodnjem mesecu«, »Proizvodnja in uporaba jajc in mleka«, ki bodo ustrezali zlasti kmečkim gospodinjstvom. Kdor bo občirna in podrobna

uvodna navodila temeljito proučil, bo z lahkoto vodil na prvi pogled zamotano knjigovodsko delo.

V koledarskem delu, ki obsega 137 strani, so poleg koledarja zbrani jedilniki, razvrščeni po dnevih v upoštevanjem nedelj in praznikov in po letnih časih. Zlasti važno je, da so pri tem upoštevane tudi sodobna načela o zdravi in pravilni prehrani. Za manj znane jedi so navedeni številni recepti. Tehni so članki priznanih strokovnjakov o vseh področjih gospodarstva dela. Najvajo samo nekatere naslove: O pravilni prehrani, Kako čuvamo vitamine, Predšolski otrok in njegova prehrana, Prehrana starega človeka, Koliko kalorij potrebuje človek dnevno, O drvnih sobi v sodobnem stanovanju, Za vsakdanjo rabo, Olajšajmo delo kmečkim gospodinjstvom, Kako naj se oblačim, Nasveti za gojitev lončenice, Pridelujemo zelenjavo za zimo, Kolobarjenje v vrsti, Nekaj o boleznih in o prvi pomoči živali, Naprave in oprema za perutnino, Vzgoja otrok za družinsko življenje, Nega bolnika itd. Koledar zaključuje številna navodila za domače plejenje za otroke in odrasle. Novi so letos trije lepšastvi sestavki, ki so jih prispevali Tone Seliskar, Branka Tancig in Bogomir Magajna.

Kljub dvojnemu vezanju in širsemu obsegu je cena dosegljiva vsakomur, namreč 298 din.

Gospodinjiski koledar naročate pri Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva v Ljubljani, Miklošičeva 4 ali telefon 22-038. Dobite ga tudi v vseh knjigarnah. Ureditelstvo.

Pozdrav iz Rume

Dragi bralci in bralke Dolenjskega lista, pošiljam vam iskrene čestitke za Novo leto, posebno pa čestitam vsem Dolenjskam in jih pozdravljam. Blatnik Domine, V. P. 2030/8 Ruma.

„Vem, da bom mlada umrla...“

Ni imela več kot 30 do 33 let. Običajna je bila razmeroma dobro. Zelena krilo, plašč iz balonske svile, rahlo pobarvane ustnice, visoke postave, po vsem videzu precej izbrpana in nesrečna. Obroček na prstu je pričal, da je poročena, močni črni kolobarji pod očiščeni očmi, pa so pričali o trpljenju. Očiščeno oči so se ji zablistele, le, ko je vzela iz torbice sliko šest do sedemdesetnega močnega fantika in jo ogledovala z vidno ljubeznijo in materinskimi ponosom. Ze hip nato pa so ji oči postale še bolj žalostne in vlažne...

stvarih, kdo ve o čem vse. Zabeležila je pripovedovati o sebi. »Vem, da bom mlada umrla. Ni mi hudo za sebe, pač pa za otroka. Vem, predno bom stara 40 let, bom šla pod zemljo...«
»Nikar ne govori tako! Nihče ne ve, kdaj bo umrla...«
»Jaz pa vem, da zame ni pomoči.«
Očitvidno je opazila, da jo gledam neverno, pa je nadaljevala: »Morda mi ne verjamete, vendar je res: več kot deset splavov v dveh letih. To me mora uničiti. Predno bom stara 40 let, bom dobila raka, potem bo konec. Vem, da se to ne more drugače končati.«
»Tu je vendar mogoče pomagati. Najprej bi se pogovorili z mojim, gotovo je razumen možak, potem pa še z zdravnikom.«

»Taki nasvetov slisim precej vsak dan. Polkušala sem že nešteto krat. Nič. Tudi drugi so mi govorili, da ne dela prav: jaz sem možka, jaz sem go naj bo nekoliko bolj človeški spodar v družini, ti nisi nič. In ali vsaj tovariški. Zaman. Je če ti ni prav, poberi se in pojdi...«

Prepričan sem, da ta mož rohni na sestankih, da se je treba boriti za žensko enakopravnost. Morda je na volilnem sestanku celo predlagal žensko zdravnico, pravi, naj se pa ločim, če nisem z njim zadovoljna. To bi tudi storila, toda kako bom živela sebe in dva otroka. Za nič na svetu tudi ne bi pristala, da ne bi pri razvezi prisodili meni oba otroka. Brez njih ne bi mogla živeti, tako ju imam rada. Kako srečna bi bila, če ne bi bila odvisna od moža. Tako pa moram prenašati vse. Morda bom vzdržala, da otroka odrasteta, potem...«
Tako je potočila, izjokala, brez solz. Strah jo je vsakega večera, ko mož pride domov, strah jo je vsak mesec v pričakovanju, kako je z njo. Proti

P. R.

Kostanjevica na Krki

Vode, vode! Tako pravijo vsi tisti, ki ob dežju zajemajo umazano Krko ali Studeno; vode, vode, tako tožijo tisti, ki morajo nositi v vedrih skozi vso Kostanjevico tisto vodo, ki jo rabijo za vsakdanje življenje; vode, vode, vpiljejo oni, ki čakajo, da živina, ki se napaja, odide, da se odteče zbroja, ki jo naredi živali, ko stoji v reki do trebuha; vode, vode, kliče še več desetletij vsa Kostanjevica!

Zadnjih so bili tu stokovnjak. Pravijo, da pridejo vsakihih toliko let. Tudi povrtajo malo, vedo povedati ljudje, toda vode ni in ni. Tudi načrtov ni.

Pri sili preprosta pamet dolenski, kaj ko je zajeti kar Obrih, morda Studeno pri izvru in jo napeljati v hiše! Pravijo, da je okužena voda v Obrihu in Studeni, toda ista pamet dolenski meni, da mora biti voda veliko bolj okužena tam, kjer jo zajemajo tako, kot sem zgoraj opisal, kot pa pri izvru, ki je kristalno čista vsaj na pogled.

Prilodnje dni bomo morda sprejemali poročila za leto 1958. Ta poročila MORA imeti planiran vodovod, vodovod v Kostanjevici, saj ga imajo že tudi v nekaterih vaseh po okolici.

LETNA KONFERENCA ZKS

Občinski komitej ZKS v Kostanjevici je slićal predzadnji soboto občinsko konferenco, na kateri so pretręšili delo v preteklem letu. Tovariš Kuplenik

je najprej poročal o mednarodnem položaju, kakor tudi o naših znanjih in notranji politiki. Sledila je razprava, ki se je sukalna v glavnem okoli tezi, ki so bile nakazane v referatu. Na to so bile nove volitve v občinski komitej, kamor so bili izvoljeni tovariši Kuplenik, Kosačova, Ficko, Kovarčeva, Furar, Božič mlajši in Zagorčeva.

Konferenca se je v imenu Okrajnega komiteja ZKS udeležil tudi tov. Viktor Zupančič. Odgovarjal je na vprašanja posameznih tovarišev in se pri tem dotaknil nekaterih zelo

važnih gospodarskih vprašanj našega kraja.

ZA ZDRAVE ZOBNE MLADINE

Šolski mladini v občini Kostanjevica-Podbočje smo prvi dni decembra začeli deliti fluorokalcijeve tablete proti gnitju zob. Redni zobni pregledi, ki jih opravlja zdravnik dr. Niko Sever dvakrat letno, so pokazali, da so preventivni ukrepi na tem področju nujni. Tablete delimo dvakrat dnevno in to prvo šolsko uro ter po redni šolski malici.

Posvet o pionirjih

Zadnje nedeljo so se zbrali v novomeški osnovni šoli zastopniki društev prijateljev mladine tega okraja. Najprej so poslušali referat o razvoju in delu pionirske organizacije in o nalogah pionirjev v sedanjem obdobju. Sledila je živahna razprava, ki je pokazala, da je sicer na terenu zelo veliko dobre volje pri delu s pionirji, vendar je razen prosvetnih delavcev premalo drugih pomagačev oz. pravih prijateljev mladine. Upotrebilo se je tudi, da je v ostalih organizacijah, kot pri Partizanu, pri tabornikih, gasilcih in drugih vkljućenih premalo pionirjev in je zato pozornost za pravilno rast otrok tudi

Govorili smo tudi o programu dela s posebnim ozrom na 15. občinsko pionirsko organizacijo v našem okraju ter o ustanovitvi pionirskih skupin odredov po večjih stanovanjskih skupnostih v območju tovarni in večjih kolektivov. Žal se je od povabljenih organizacij, ki delajo s pionirji, udeležili sestanka le tov. Mirtič, zastopnik Okrajne gasilske zveze, ki je z veseljem ponudil svojo pomoč.

Po razgovoru o letošnji Novoletni jelki je plemen spreljel več skupnih, ki naj dokončno koordinirajo delo s pionirji s pomoćjo pionirskih komisij. — 4 —

Stavbno ključavnčarstvo
KNAFLIČ ANTON
NOVO MESTO
se priporoča cenj. strankam in jim želi srečno novo leto 1958.
Srečno novo leto 1958 želi stojim odjemalcem
BARBIĆ FRANČ
mlizarstvo
NOVO MESTO

traba pohvaliti tudi občino Trebnje, kjer je bilo prav tako zelo lepo število prostovoljcev, ki so pomudili svojo kri. V občini Žužemberk se je najboljši odzval Ajdovec, dočim so se v Hinjah menda skesali zadnji trenutek. Razmenoma slab odziv je bil v občini Sentjerne in Mokronog, precej boljše je bil v občini Kostanjevica-Podbočje, je še dodala v razgovoru zadnji dan dela ekipe v našem okraju, 13. decembra v šoli v Vavti vasi.

»Morda jo bo potreboval moj mož, ki je šofer, je odgovorila na vprašanje gospodinje Marija Urbančič, vsak dan je v nevarnosti, da se mu kaj zgodi.

SOLA — TRANSFUZIJSKA POSTAJA
Ta dan so šolske prostore spremenili v transfuzijsko postajo. Vse dopoldne je imela ekipa polne roke dela. Prihajali so prostovoljci, ki so jih imeli na spisku, prihajali so tudi taki, ki so se medtem odločili. Mnogi med njimi so oddajali kri že drugič ali tretjič.
»Morda jo bo potreboval moj mož, ki je šofer, je odgovorila na vprašanje gospodinje Marija Urbančič, vsak dan je v nevarnosti, da se mu kaj zgodi.

„Morda jo bom sam kdaj potreboval...“

Prav zadovoljni smo z odzivom prostovoljnih krvodajalcev v našem okraju, je povedala dr. Sivčeva, voditeljica ekipe za odvzem krvi iz Ljubljane. »Najbolj se je spet izkazala Bela krajina, posebej pa je treba omeniti velik odziv na Vinici, v Semčih, Metliki in drugih krajih. Med ostalimi kraji je

On je še večkrat dal kri, jaz bom pa dajet prvič.« August Gruden je imel zelen karton v roki. Dokaz, da je že oddal kri. »Še jo bom dal, morda jo bom sam kdaj potreboval, je rekel, ko je sedel na stol pred zdravniko, da mu izmeri pritisk. Kovaški pomočnik Ivan Krakar iz Straže — zaposlen je v

vega rodu. Mislim, da bo moja kri nekemu, ki jo bo potreben, gotovo koristila, zato sem se odločil.«
Sam primeri visoke zavesti in pripravljenosti pomagati sočloveku, ko je njegovo življenje v nevarnosti, in občutek, da je sam del socialistične družbe, od katere upravičeno pričakuje pomoč, če jo bo potreboval.

Pohvalno je, da je med prijavljenimi vedno več mladine.

»Učiteljica je predavala, kakšen pomen ima krvodajalstvo in zakaj je to potrebno, pa sem se odločila, da se prijavim med krvodajalce.« To je povedala šestnajstletna Danica Dolinar iz Vrhnih sel, ko je prišla z drugimi iz Dolenjskih Toplic v šolo v Vavto vas. »Zelo lepo in v imenu ekipe se vam prav lepo zahvaljujem za vašo pripraviljenost, toda mladost še. Kri potrebujete za svojo rast, bolj kot starejši, zato jo še obdržite! Ko boste starejši, se bomo pogovorili o odvzemu krvi!«
Lepa, topla beseda in odkrit razgovor z vsakim krvodajalcem veliko zaleže in na mah vzpostavi zaupanje med krvodajalci in osebnimi ekipe. Vkljućnosti, razumevanja, vestnosti, prijaznosti in požrtvovalnosti pri de-

Takole so oddajali kri v Vavti vasi.

vojažni delavnici JZ — se je kar sam odločil in prišel v šolo. »Star sem 23 let in popolnoma zdrav. Izhajam tudi iz zdravne delavnice, kjer je bilo prav tako zelo lepo število prostovoljcev, ki so pomudili svojo kri. V občini Žužemberk se je najboljši odzval Ajdovec, dočim so se v Hinjah menda skesali zadnji trenutek. Razmenoma slab odziv je bil v občini Sentjerne in Mokronog, precej boljše je bil v občini Kostanjevica-Podbočje, je še dodala v razgovoru zadnji dan dela ekipe v našem okraju, 13. decembra v šoli v Vavti vasi.

Hej, otroci, koga davi sreča sem na beli cesti! Sneg začel je pravkar mestiti in kot zvezdnate utrinke trosil je po njem snežinke. Ga pozdravim, pa mi pravi: »Bi hotel malo nati? Ko moj tale; sem že truden! Gledam, hm: ta stric je čuden, debel kožuh, dolga brada, kućma, palica krivaćka, jelka kuka mu je koća... Počehljaj se, turška maćka: saj pri nas ni več navada faka stara, čudna noća! Zdaćel se možak nasmeje, kot cekini bi odpal v zlatem gozdu z zlate veje: »Eh, kaj niste me spoznali; saj bo vendar novo leto!

Tudi ta akcija je pokazala, da ima Rdeći križ v okraju veliko zaupanje med ljudmi, zaupanje, ki raste iz leta v leto. To si je organizacija RK pridobila s požrtvovalnim prizadevanjem, da nesebićno pomaga, kjer je pomoć potrebna.

Novoletna zgodbica

Glej no, spomnim se: presneto! »O, že vem, kdo ste,« mu pravim in spustim se z njim v pogovor. Veste, kdo je bil? Naj javim to novico vam veselo! Dedek Mraz in njegov tovor! Šla sva čez planjavo belo in ko sem mu koć odnašal, hm... me marsikaj je vprašal. Vprašal... No, ste uganili, kaj posebno ga zanima? O, seveda ste; vsak klima, pa čeprav smo si nevidni... Če bili ste... no, kaj? Pridni, ubogljivi, se učili, in če lanske ste obljube, njemu dane, izpolnili? Grevu; kožuh Ded zapenja, je mrzlo tam pri potoku

v temle staroletnem času, pa sprašuje, nič ne jenia; jaz pa tehtam, preudarjam, naj vas hvalim, zagovarjam? Hvalim, da mi je kar vroće (koć težak krivi me v pasu). Dedek rad verjeti noće... Potlej pravi: v kratkem roku bo zapregel vranca, belko, se pri vas doma oglašil, kajpak: z novoletno jelko! Kaj na nji bo, mi povedal koć je, ko sem vanj pogledal.

Lejte, to sva se menila z Dedkom Mrazom tam na cesti: kar sem zvedel, sem povedal vam odkrito in po vesti... Res je, da sem brez zadregu, človek včasih je usmiljen, hvallj vas na vse pretege in je Dedek bil kar ginjen; joj, to bo darov obilo... No, otroci, za plaćilo veste kaj lepo vas prosim: vsaj te kratke, zadnje dneve, preden Dedek pride v goste, vsi bodite prav res pridni, bodi v mestu, bodi v vasi; in jaz upam, da res boste. Dajte mi besede vase, da ne bom, ker vas sem hvallil, akahtal si prevroće kaše!

Toplo voščilo

Ob koncu starega leta smo tudi tokrat prejeli iz najrazličnejših jugoslovanskih krajev vrsto pism in dopisnic, predvsem od fantov, ki služijo vojaški rok. Kolikor smo le mogli, jih danes objavljamo, posebej pa še pisamo, ki nam ga je postal naš dopisnik in zvesti bralčev tovariš major Jože Lužar iz daljnega Bitolja v Makedoniji. Takole pravi:

iskrene želje, da bi bilo kar najbolj polno novih uspehov, da bi se število njegovih prijateljev-naroćnikov čimbolj pomnožilo v korist slehernega našega bralca. Prijetno čtivo v listu naj bo novim naroćnikom pravo razvedrilo, kot je nam starim. Želim, da bi list dobil dovolj papirja za izhajanje skozi vse leto na 6 straneh.
Srečno in uspehov polno novo leto želim prek domaćega tednika tudi domaćim, znanec in tovarišem ter vsem prijateljem Dolenskega lista!
Za toplo in prisrćno besedo — hvala in lep pozdrav!

Kume Božo Raćić - 70-letnik

Niće ne dvomimo, da se ne marsikdo začudi, ko bo prebral goranje besede. Kdor namreć poznava našega vedno nasmejanega kumeta, ki s sprotnim korakom hiti zdati po ljubljanskih ulicah, zdaj po Dolenski, Beli krajini, pa po Kranju, Kamniku, Bohinju idriji in drugod, ta se bo zares začudil, ko bo zvedel, da si je mladostni, vedri, delavno neupnagni kume včeraj, 24. decembra, natozval na svoja pleća še osmi krić.

gator in organizator ljudske obrti, čebelarstva, sadjarstva, domaće kuhinje, bil je predavatelj, častnikar, pisec, risar, rezbar... Le česa vsega se ni dotaknila njegova široka dejavnost! Toda ljudska umetnost, bodisi na vezenskih pisanicah, starih skrinjah, presleħeh in drugod mu je bila najbliža. Podrobno seznanjen s tehniko tkalstva, ljudskega vezanja in z raznimi panogami ljudske obrti je spoznal, da so lahko prav tkalstvo, vezenje,

tudi v naš Dolenski list, v katerem propagira zlasti domaće obrti. S strokovnimi članki in razpravami pa je doslej sodeloval v Slovenskem etnografu, Tekstilnem vestniku, Tekstilnem razgledu in drugod.
Sad njegovih izkućen je tudi lepa vrsta knjig in knjižice, in sicer Sušenje v gospodinjstvu (1949), Kuharske bukvice za kmećke žene in dekleta ali sto jedi za kmećke ljudi (1924), Nova kuharska knjižica (1934, 1935), Ljudska kuharica (1933, 1937), Pletenje (1937), Vrbojstvo in pietarstvo (v tisku). Kot nabiralec ljudskega blaga je leta 1924 izdal Belokranjske otroške pesmi ki so leta 1956 v skrćenem izboru kot Belokranjske pesmice doživle svoj ponatis.
Raćić se je z uspehom spustil tudi v belokranjsko etnografijo in je pisal o belokranjski otroški ljudski pesmi, o ljudskih občajnih, o lanu, konoplji in volni, o grćkih, lončarjih, o belokranjskem tkalstvu in drugem ter je prav zaradi njegovega zvestega

zbriranja in ohranjanja narodopisnih stvari Belokranjsko muzejsko društvo v Metliki izbralo za svojega častnega člana. Za svoje delo in zasluge je bil izvoljen tudi za častnega občana adiećiške občine.
Kot vidimo, je Bela krajina našemu kumetu posebno prisrcu. V delo ob Kolpi prihaja leto za letom. Prav zares mu je postala drugi dom, čeprav v svojem neutrudenem prizadevanju za dvig in razvoj belokranjskih ljudskih obrti ni vedno našel dovolj razumevanja in podpore. Toda kar je naredil za Belo krajino, je naredil iz srca, naredil z željo, da bi se njenim pasivnim krajem s ljudsko obrtjo odprl vsaj skromen vir dohodkov.
Številni njegovi belokranjski prijatelji poznajo in cenimo to njegovo prizadevanje in delo. Zato mu sedaj, ko se mu je življenje potegnulo v novo desetletje, iz srca kićemo:
»Se na mnoga leta, dragi kume!

Bes je čudno s ljudmi eden z drugimi petdesetimi, šestdesetimi leti se sede v zapetki, drugi pa je s sedemdesetimi še ves mlad, razborit in delaven, ko da še niso in še dolgo ne bodo v njem izpete vse neugane moći mladih let. Mlado mu je srce, misli in toke prožne, pa čeprav mu že sede sivina v lasih in brado in gube v obraz...
Tak je naš kume, veder in mladosten, čeprav jih ima že sedemdeset. Ne poznajo se mu. Vendar je premnogo doživljal od takrat, ko mu je leta 1887 stekla zibel v Calciju ob Savi. Studenčanska mladost na učiteljsku, učiteljska leta na Kralje nad Bentlanžem na Dolenskem (1909 - 1911), vojna leta, učiteljevanje v Adiećih v Beli krajini (1913 - 1923), od koder je odšel v Ljubljano, kjer je kot ravnatelj čez dvajset let vodil državni otroški zavod za žensko obrt (1925 - 1946). In potem »pokoja« v Ljubljani.

mreženje, pietarstvo in silene stroške bogati vir dohodkov gospodarsko znostalih krajev, kakrtna je bila po prvi svetovni vojni zlasti Bela krajina. Od tod njegovo neumorno organiziranje prednih, tkaliskih, pletarskih in gospodinjstkih tečajev. Že leta 1923 je uredil v Ljubljani pri Umetniški propagandi prvo razstavo belokranjskih pisanic, od leta 1924 pa skoraj vsako leto organiziral na ljubljanskem velešolskem razstavo belokranjske domaće obrti in hišne dejavnosti. Ko je prevzel vodstvo Irzavnega osrednjega zavoda za žensko obrt, se je njegovo delo razmahnilo čez vso Slovenijo. Čez 40 raznih strokovnih tečajev, številne razstave domaće ženske obrti doma in v tujini, tako v Parizu, Leipzigu, Clevelandu, Solunu, Barceloni, Bariju, Heislnskih, Milanu in Bukaresti so bile sad njegove organizatorske sposobnosti. V Parizu in Bukaresti je za svoje delo prejel tudi osebni častni diplom.

Dedek Mraz v Gorjancih

(Prizorišće je zimski gozd v Gorjanjih. Otroka tavata po snegu. Noć se.)
FRANCEK: Jojmi, kam sva zašla. Zakaj sva šla od doma v tako globokem snegu. Vidiš, Metka, teta Ajta nama je rekla, da jagode vidijo samo dobri otroci. Midva pa vidiva samo sneg in nič drugega, Metka.
METKA: (Ga bodri.) Saj sem ti rekla, da morava še naprej. Jagode rasto tam, kjer izvira Gospodićina! Kar tiho, Francek, takoj bova tam.
FRANCEK: Pa pojdiva, samo jaz sem že strašno lačen in zaspan, Metka, zaspan sem, zakaj ne bi tukajle malo sedela, ko je tako mehko. Saj sneg ni mrzel in tukajle ga nića dosti ni. Pogledj pod noćne smreke. Globoko sklanja svoje veje. (Skočji naprej.) Draća smrećica, pogledj, pod tvoje veje bova legla, da si malo odpočijeva. (Med zehanjem.) Joj, kako sem zaspan.
METKA: Ti si pa res zaspan, ko nisi ne veš, da je tole jelka in ne smreka. Kakšna smrećka, jelka je in še kako lepa. Aj, saj sem tudi jaz zaspana. Pa pojdiva malo. (Sedeta.)
FRANCEK: Jo, kako sem lačen, mamica pa naju gotovo čaka z večerjo. Veš, Metka, ni prav da sva se tu zlagala, ni prav.
METKA: Jaz sem mislila, da bova prišla takoj domov, zdaj pa res ni gozdu ne konca ne kraja in noć se že dela, je že tu.

FRANCEK: Nikoli več ne bom ušel od doma, nikoli več ne bom šel pozimi po jagode. (Leže pod jelko.) Joj, kako sim lačen, laaaačeeen...
METKA: (Leže.) Joj, kako sem utrujena... (Zaspita.)
(Nastopijo palčki, ki pridejo počasi na sceno. Kb se malo razgledajo, najde eden izmed njih speća otroka.)
I. PALČEK: Poglejte, bratci, tu nekdo sp...
II. PALČEK: Otroka sta, gotovo ju žalost teži.
III. PALČEK: Doma ju tepe maćeha, pa sta k nam na Gorjance prišla.
IV. PALČEK: Zbudimo ju in ju vprašajmo, čemu sta tu, pomoć jima dajmo.
V. PALČEK: (Zadirćeno.) Kar naj še spita, sneg ju pokrije, tako pozabita vse hudobe.
VI. PALČEK: (Ga karata.) Ne veš v čigavem si kraljevstvu? Te zemlji Cvetnik vlada! Gorje, če zlo srce ti skriva, Cvetnik te pahne na dno prepada.
I. PALČEK: (Ljubezljivo.) Poglejte ju, otroka sta ljubezljiva. Ogredjmo ju.
V. PALČEK: (Zadirćeno.) Tifaj, vsa sta ušiva.
II. PALČEK: (Boječji.) Gorje, če te sliši Cvetnik, kralj!
III. PALČEK: Bratci pojdivo, smrećinke gredo, če nas zagledajo spet bo hudo. Bežimo, bežimo in tja se skrrijmo! (Beže.)
(Nastopijo snežinke, ki zaplećejo, nato pa se porazgube.)
IV. PALČEK: Ste videli, bratci, kako vse moti!

VI. PALČEK: Govoriti ne znamo, a so lepe.
I. PALČEK: Nocoj govori je Dedek Mraz! Nasmejan je ves, žari mu obraz, odpravlja se tja v zasnežene vase, kjer vsako leto otrokom deli.
V. PALČEK: (Ga oponaša.) Kjer vsako leto otrokom deli. Jaz pa vas vprašam: kdo pa smo mi, da nam nihće dobrot ne deli?
VI. PALČEK: Ah! Trmoglavček, ne bodi tak!
II. PALČEK: (Prestrašeno.) Bežimo, bežimo, žul sem korak. (Se odzibljejo v stran.)
DEDEK: (Pride počasi na sceno s košem na ramu.) Ej, star sem, star. Takle košček si namoļim na rame pa mi takoj postane vroće, čeprav je tako huda zima, da dreveja poka. Zdaj pa res ni, da bi človek zapustil svoj breg. Zdaj pa res samo jaz, ki mi je Mraz ime, lahko potujem.
FRANCEK: (Se v spanju zgane.)
DEDEK: Jojmi, kaj pa je to? Je pa res huda zima, če celo živalice stokajo od mraza. (Gleda okoli sebe.) Za boga, pogledj no, saj to sta na otroka in v takem mrazu. Hej, vidva, kaj pa delata tukaj? Vstanita in brš! Sment vendar, saj se bosta prehladila. Kako pa sta zablodila v takšen gozd? Hej, ti! Glej no, saj ne dasta nobenega glasu od sebe. Hej, ti, glej ga no!
FRANCEK: (Se prebuja.) Uh, zebe me...
METKA: (Kakor v spanju.) Joj,

OBA: (Zagledata Dedka pa se prestrašita.)
DEDEK: Hej, jaz sem, nič se me ne bojta. Dedek Mraz me kilćejo in sem prijatelj otrok. Ampak vaju namam čisto nič rad, ko hodita v tem mrazu tako globoko v gozd. In sredi noći ti spita pod drevjem. Kaj vaju je pa prignalo semkaj?
METKA: Zašla sva, Dedek, zašla. Teta Ajta nama je rekla, da rasto v Gorjancih lepe rdeće jagode, pa sva šla po nje.
DEDEK: (Zamomlja.) Ej, da, rasto že, kaj bi tisto, ampak pozimi ne.
FRANCEK: Prav pozimi Dedek, prav pozimi.
DEDEK: Tudj pozimi, toda te ima naš kralj Gorjanec. Cvetnik je naš kralj. Dober je, a gorje vama, če ga prosita za take nemogoće reći.
METKA: Saj sva se že premislila. Dedek. Domov greva, domov, a kaj ko sva tako trudna. (V ozadju se zaslišijo kraljevski. Na sceno pride Cvetnik s kraljićo snežink in snećinkami.)
CVETNIK: O, Dedek, kaj pa to, kaj nisi šel v dolino?
DEDEK: Poslušaj kralji! Ko sem krenil na pot, sem našel tulć pod drevsom otroka, ki ju vidis pri meni. Pomislil, jagode sta šla iskat, da jagode, in v taki trdi zimi!
KRALJICA: Uboga otroka, kako sta vsa premražena. S seboj ju vzamemo na dvor.
DEDEK: Ne, ne, kraljića, ni mogoće. Pomislj, kakšna skrb imajo starši. Ko v taki trdi noć še ni otrok domov.
CVETNIK: Tako je, Dedek! Zdać vidim, da si dober. A kaj naj zdać napravimo z

otrokoma? Ti si že star in moder svetovalec, povej kako ju spravimo domov?
KRALJICA: V kraljevstvu našem naj počakata vsaj zore.
CVETNIK: Jaz mislim, da je bolje, če tu nekdo spremi domov.
DEDEK: Nocoj je moj večer, saj se vsako leto ob tem času odpravim iz kraljevstva Gorjancev in to mahnem v dolino. Darila so mi že odpeljali palčki. Jaz imam še v temle košu nekaj maleća, zato lahko pospremam otroka.
CVETNIK: Tudj jaz mislim, da je tako najbolj prav. Le vzemite ju in pojedite v dolino. In hitro pojedite, saj se te veseli staro in mlado. A vama otroćčka poklanjam za spomin tole zlato jelko, ki vaju je varovala pred burjo in pred mrazom. Nesita ju otrokom za spomin, saj vam bo vsako leto ob tem času zalarela in takrat se spoomate še nas, ki čuvamo dobroto v Gorjancih.
(Zlo reće Cvetnik... tole zlato jelko... se jelka zažari v lućkah. Vsa je lepo okrašena.)
DEDEK: Čakahta no, tu v košu imam nekaj za vaju, nata. (Da vsakemu po eno suknetjčo.) Zdać pa pojdivo in jelke ne smemo pozabiti. (Stopijo malo naprej. Francek si zasnenč očii in pogleda v dvoranono. Presenećen.)
FRANCEK: Aj, Dedek, saj smo že doma.
METKA: Saj res, vidiš, temle v košu je naša mamica. Poćelite no, kar vse otroće je s seboj pripeljala.
DEDEK: O, glej no, glej! Pozdruviljen otroć... (Jlm naredi kratek nagovor te začne z obdarovanjem.)

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

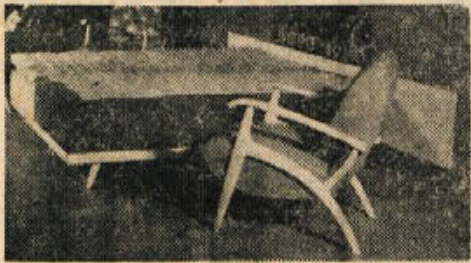
Božidar Jakac: BELA KRAJINA (1944)

Okrajni odbor SZDL
Okrajni odbor ZK
Okrajni odbor UROJ
Okrajni komite LMS
Okrajni odbor RK

Vse svoje člane tople pozdravlja ob NOVEM LETU
TRGOVINSKA ZBORNICA
za okraj NOVO MESTO

Vsem članom želi v letu 1958 obilo delovnih uspehov
GOSTINSKA ZBORNICA
za okraj
NOVO MESTO

Tapetništvo in dekoraterstvo NOVO MESTO

Oglejte si naše zaloge na Partizanski cesti 13 v Kandiji. Nabavljajte pri nas, če hočete imeti udobno in kvalitetno pohištvo!

nudi po konkurenčnih cenah priznane kvalitetne izdelke: ZIMNICE vseh vrst od 4350 din dalje — VZMETNICE od 7200 din dalje — OTOMANE, navadne ali z naslonom od 13.000 din dalje — FOTELJE z blagom ali usnjem od 12.500 din dalje — STOLICASTE KAVČE od 28.000 din dalje — FOLKAVČE od 19.000 dalje — KAVČE, raztegljive ali z žimnico, od 40.000 din dalje — SPREJEMAMO MNOŽIČNA NAROČILA.

OBČINSKO PODJETJE

»REMONT«
MIRNA PEČ

priporoča svoje usluge.

Cenjenim odjemalcem in poslovnim prijateljem se tople priporoča

DESTILACIJA
IN PROMET
ALKOHOLNIH
PIJAČ
MIRNA na Dol.

Cenjenim gostom se tople priporoča

ZDRAVILIŠČE
ŠMARJEŠKE
TOPLICE

DOLENJSKA LESNA INDUSTRIJA

NOVOLES
NOVO MESTO

nudi vse vrste rezanega in bukovega lesa, parkete ter izdeluje za domači in tuji trg razno lesno galanterijo.

KMETIJSKA
ZADRUGA
MIRNA

Vsem odjemalcem, delovnemu ljudstvu in bralcem »Dolenjskega lista« se priporoča
TRGOVSKO PODJETJE
»IZBIRA«
NOVO MESTO

KMETIJSKA
ZADRUGA
MIRNA PEČ

SREČNO NOVO LETO ŽELIJO

Posebej čestitamo vsem prebivalcem mirenske občine in jim želimo obilo sreče v letu 1958

Občinski ljudski odbor MIRNA

Občinski komite ZKS Občinski odbor SZDL
Občinski odbor ZB Občinski odbor UROJ
Občinski komite LMS Občinski odbor ZVVI
in VODOPIVEC STANKO, parna pekarna — MIRNA

Novomeška opekarna ZALOG

PRIPOROČA SVOJE PRIZNANO DOBRE IZDELKE, KI ZAGOTAVLJAJO HITREjšO GRADNJO IN ZDRAVA STANOVANJA!

KMETIJSKA
ŠOLA
GRM
NOVO MESTO

Občinski ljudski odbor

Kostanjevica

s vsemi množičnimi organizacijami

Rog

trgovsko podjetje
EN GROS

NOVO MESTO

se priporoča vsem poslovnim prijateljem in znancem

»VODOVOD«
NOVO MESTO

Odjemalcem in dobaviteljem priporoča svoje usluge
MLIN KOVAČIČ
Novo mesto

Kmetijsko gozdarsko posestvo

NOVO MESTO

s svojimi gozdarskimi in kmetijskimi obrati

KOLEKTIV

Industrije obutve
NOVO MESTO

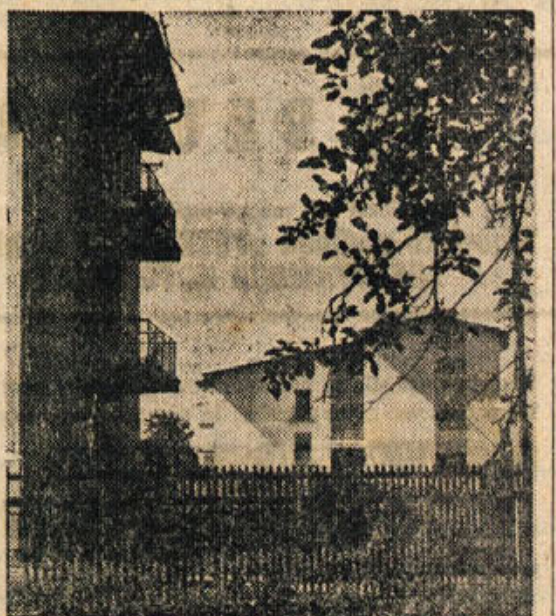
POZDRAVLJA VSE CENJENE ODJEMALCE IN SE JIM SE NADALJE PRIPOROČA.

Kmetijska šola

MALA LOKA

DOLENJSKA
GASILSKA ZVEZA
NOVO MESTO

Projektivno podjetje
Novo mesto

OKRAJNA UPRAVA ZA GOZDARSTVO
NOVO MESTO

s svojimi OBČINSKIMI REFERATI

ČESTITA ZLASTI VSEM LOGARJEM IN LJUBITELJEM NAŠIH GOZDOV

Ob NOVEM LETU 1958 pozdravlja vse zavarovance, upokojene in njihove svoje

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE NOVO MESTO

Pozdravljamo vse Belokranjce širok naše domovine in jim želimo v letu 1958 obilo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Občinski ljudski odbor Črnomelj

OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI KOMITE LMS
OBČINSKI ODBOR UROJ

OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB
OBČINSKI ODBOR ZVVI

ter industrijska in obrtna podjetja:

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA
KANIŽARICA
Belokranjska železolivarna
»B E L T«
SPLOŠNO TRGOV. PODJETJE
Čevljarstvo »PLANINA«
Lesna industrija »ZORA«
»BELSAD«, Črnomelj
KMETIJSKA ZADRUGA
Črnomelj
KMETIJSKA ZADRUGA
Dragatuš

KMETIJSKA ZADRUGA
Vinica
KMETIJSKA ZADRUGA
Adlešiči
KMETIJSKO POSESTVO
Okljuk-Maverlen
OPEKARNA KANIŽARICA
Podjetje »MIZAR«
»BELOKRAJINKA«, Črnomelj
»KOVINAR« - Črnomelj
BELOKRANJSKO GRADBENO
PODJETJE ČRNOMELJ

„REMONT“ ŽUŽEMBERK

privoroča svoje usluge

Posebej pozdravljamo in čestitamo za novo leto vsem prebivalcem naše občine:

Občinski ljudski odbor SEMIČ

Občinski komite ZKS Občinski odbor SZDL
Občinski komite LMS Občinski odbor ZB
Občinski odbor UROJ Občinski odbor ZVVI

ter krajevna podjetja:

»TELEKOMUNIKACIJE« — obrat SEMIČ
MIZARSKA DELAVNICA
SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE
KMETIJSKI IN GOZDNI OBRAT ČRMOŠNJICE
KMETIJSKA ZADRUGA SEMIČ
KMETIJSKA ZADRUGA ŠTREKLJEVEC
KMETIJSKA ZADRUGA ČREŠNJEVEC

Ob novem letu pozdravljamo vse cenj. odjemalce in dobavitelje z željo, da bi nam še nadalje izkazovali svojo naklonjenost

KMETIJSKA ZADRUGA
METLIKA

BETI

BELOKRANJSKA
TRIKOTAŽNA
INDUSTRIJA

Metlika

nudi prvovrstno perilo in volnene jopice v modnih barvah.

Vsem potrošnikom električne energije pošiljamo tople pozdrave z najboljšimi željami

Elektro

NOVO MESTO

Želimo, da bi v prihodnjem letu dosegli še več gospodarskih zmag in si tako izboljšali življenje!

Občinski ljudski odbor

Šentjernej

z vsemi množičnimi organizacijami ter občinska podjetja:
KMETIJSKA ZADRUGA ŠENTJERNEJ z odseki
KMETIJSKA ZADRUGA ŠKOCJAN
Trgovsko podjetje »GORJANCI«, ŠENTJERNEJ
»TELEKOMUNIKACIJE«, obrat ŠENTJERNEJ
Mizarsko podjetje »PODGORJE«
MESARIJA ŠENTJERNEJ s poslovalnico v ŠKOCJANU
PEKARIJA ŠENTJERNEJ s poslovalnico v ŠKOCJANU

Se nadalje se priporoča

Kmetijska zadruga
DVOR pri
Žužemberku

MESTNA HRANILNICA
Komunalna banka
NOVO MESTO

Vsem ljubiteljem planin in naše Mirne gore, zlasti pa dijakom smučarjem, ki bodo obiskovali smučarski tečaj, želimo srečno in uspešno polno leto 1958!

Planinsko društvo ČRNOMELJ

UPRAVA ZA CESTE — TEHNIČNA SEKCIJA
NOVO MESTO

GOSTILNA
»SROBOTNIK«
STRAŽA
pri Novem mestu

Sodelavcem, aktivistom in vsem članom pošiljamo pozdrave ter se pridružujemo čestitkam delovnih kolektivov:

OKRAJNI ODBOR
RDEČEGA KRIZA
NOVO MESTO

VSEM NOVOMEŠČANOM ŽELI SREČNO NOVO LETO IN MNOGO DELOVNIH USPEHOV

DOM

JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

Novo mesto

SREČNO NOVO LETO ŽELIJO

Pozdravljamo vse sorodne delovne kolektive ter svoje delavce in uslužbence, želeč jim še nadaljnjih delovnih uspehov.

SPLOŠNO MIZARSTVO
D V O R
pri Žužemberku

Poslovnim prijateljem in znancem se še vnaprej priporoča

TRGOVINA Z MEŠANIM
BLAGOM
»S L A P«
ŽUŽEMBERK

Ob Novem letu posebej čestita vsem investitorjem in poslovnim prijateljem

delovni kolektiv
SPLOŠNEGA GRADBENEGA PODJETJA

PIONIR NOVO MESTO

Svojim strankam želi srečno in veselo novo leto
ADAM IVAN
frizer
NOVO MESTO

Jedila in pijače dobite po zmernih cenah v
GOSTIŠČU »NA TRGU«
v Žužemberku

Svoje usluge nudi po zmernih cenah
ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE NOVO MESTO

KMETIJSKA ZADRUGA
SENTLOVRENC

KMETIJSKA ZADRUGA
VELIKA LOKA

Vsem cenjenim odjemalcem se še nadalje priporoča

STEKLAR
Doljak Roman
Novo mesto

Vsem odjemalcem želi mnogo uspehov
Trgovsko podjetje »PETROL« — Ljubljana
POSLOVALNICA NOVO MESTO

Vlagajmo vse sile za gospodarski dvig naše občine!
Vsem občanom želimo srečno in uspešno polno novo leto

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
ŽUŽEMBERK

z vsemi množičnimi organizacijami

TRGOVSKO PODJETJE
»ŽELEZNINA«
NOVO MESTO

s poslovalnicami:
ŽELEZNINA
AVTODELI
KRUPON
nudi vse vrste v stroko spadajočega blaga po zmernih cenah!

Trgovine v črnomaljski občini

Svet za gospodarstvo pri občinakem ljudskem odboru v Črnomlju je na svoji zadnji seji reševal vprašanja ureditve trgovskih lokalov v Črnomlju samem in v nekaterih naseljih na območju občine. To razpravo je narekovala odličitev, naj se črnomaljska kmetijska zadruga neha ukvarjati s trgovino, njene poslovavnice pa naj prevzamejo druga tozadevena podjetja. Na podlagi daljše razprave je bilo sklenjeno:

Kmetijska zadruga naj bi se v bodoče obdržala sedanjih lokalov, ki jih prodajala izključno kmetijske stroje, orodje, umetna

Prečenski pionirji so čestitali ljudski armadi

Pionirji iz Prečne ne zaostajajo dosti za delom starejših prave tarjev, saj so pripravili bogat program ob dnevu republike, 20. decembra popoldne pa so obiskali našo vojsko in ji izvedli program, ki je trajal podružno uro. Zapelo so nad 15 pesmi, recitali nekaj pesmi, ter ponovili enodejansko Manka Gotarja »Pionir Marko«. Posebno se je odrezal pionir Bojan, ki je na slavi spremijal zbor s harmoniko. Ko je odredni načelnik Bogdan že čestital našim pionirjem za 22. december, je pohvalil nastopajoče šef kluba in v zahvalo podaril pionirjem več lepih knjig. — Jt

Dve milijardi kilovatnih ur

V sredo, 18. decembra, so javne elektrarne v Sloveniji dosegle rekordno letno proizvodnjo električne energije — dve milijardi kilovatnih ur. Do konca leta bo ta proizvodnja še višja. Da je to velik uspeh, lahko sklepamo z ozirom na podatke iz leta 1945, ko so vse javne in industrijske elektrarne skupaj dale letno proizvodnjo 400 milijonov kilovatnih ur.

SMID KARLO
frizerski salon
Novo mesto, Muzajska 3
Želi srečno novo leto 1958.

- NAROČAJTE
- IN SIRITE
- DOLENJSKI LIST!

Drobne iz Metlike

Od 810 otrok, ki naj bi bili cepljeni proti otroški paralizi, je bilo v Metliki cepljenih 755, od ostalih 55 otrok pa je bilo 28 opravičeno odsotnih.

Prihodnje cepljenje bo od 26. do 30. decembra.

OKRAJNO GRADBENO PODJETJE
»Pionir« iz Novega mesta je držalo svojo besedo in je v treh in pol mesecih spravilo metliški

ZAHVALA

Ker nam ni mogoče, da bi se zahvalili vsakomur posebej, se skupaj zahvaljujemo vsem predstavnikom oblasti, družbenim in gospodarskim organizacijam, podjetjem in ustanovam, šolam in posameznikom, ki so nam čestitali ob dnevu JLA 22. decembra 1957.

Komanda garnizije Novo mesto in Uprava doma JLA Novo mesto

Zmagovalci so znani

Zaključek tekmovalni za prehodni pokal okrajne kegijaške zveze

V nadaljevanju kegijaške tekmovalni za prehodni pokal OKZ je v jesenskem delu tekmovalni nastopilo 20 moških in 3 ženskih ekip društev Gorjanci, Enotnost, Partizan, Toplice, Metlika, Črnomelj, Sentjurjani in Stolpičani. Tekmovalni je bilo zelo lepo ter je potekalo brez napak. Prvo mesto je dosegel KK Vseh devet društev Gorjanci. Pri ženskih ekipah je prvo mesto dosegel KK Novotek — Enotnost.

Vratni red: 1. KK Vseh devet 2156 točk; 2. Luknja 1934, 3. Borac Partizan 1863, 4. Dama 1796, 5. Novotek 1885 itd.

Zenske ekipe: 1. Novotek 1620 točk; 2. Vseh devet, 3. Dolenjka 1303 itd.

KK Vseh devet je v tem tekmovalni postavil rekord kegijaške, podlgi so kar 428 točk v eni igri. Za jesenski del tekmovalni je med kegijači vladalo izredno zanimanje, zlasti med prvimi tremi krožki, Moštvo Luknje, ki je v spomladanskem tekmovalni zmagalo je moralo v jesenski tekmovalni izredno zmago izredno dobiti devetkratjem. Moštvo Dame se razvija v kolektiv bodočnosti. Ne bo presencenja, če prihodnje leto v enakem tekmovalni dobi

Pokali za letošnje prvake

gnojila in drugo kmetijsko opremo ter kmetijsko proizvođa.

Trgovsko podjetje »Polročnik« prevzame od Splošnega trgovskega podjetja trgovino z železno skupno z lokalom ter teko enega meseca uredi trgovino, da bo v celoti zadostila potrebam mestnega in okoliškega prebivalstva.

Splošno trgovsko podjetje prevzame trgovino na Suhem mostu ter zato tudi uredi v Spradlerjevi hiši specializirano trgovino z zelenjavo, katere do danes, kljub številnim zahtevam in razpravam na občinskem ljudskem odboru lekor tudi na zborih volivcev, še ni. Rok za ureditev je 1 mesec.

Naknadno se je zvedelo, da nekateri posamezniki sploh ne upoštevajo predlogov in sklepanje sveta ter s popolno samovojo urejajo odprta vprašanja povsem enostransko.

Dalje je svet sklenil nuditi Elektro-obratu Črnomelj svojo podporo pri ureditvi in odprtju novega lokala za prodajo električnega materiala in radijskih rezervnih delov kakor tudi popravilnico za omenjene naprave.

Svet je imenoval tudi posebno komisijo, katere naloga je, da pregleda možnosti ter skrbi za ureditev trgovskih lokalov in čimprej odpre trgovino v Preloki, kjer imajo prebivalci sedaj najboljše trgovino v Adlešičih ali na Vinici in na Sinjem vrhu. Ki je tudi precej oddaljen od Vinice. Trgovino v Preloki naj bi dali v zakup, ono na Sinjem vrhu pa naj bi prevzela kmetijska zadruga na Vinici.

P. D.

V Mokronogu le 6 svetov

Na svoji 2. seji je ObLO Mokronog izvolil hišni odborniški komisij in obeh zborih tudi svetov. Pri obravnavi statuta je ljudski odbor soglasno izjavil, da naj bi imeli le 6 svetov.

Majhna občina bo zmogla uspešno opravljati svoje naloge, tudi če združi nekatere svete, ki so v večjih občinah ločeni. Pri izbiranju državljanov za svete, so se predsvetm ozirali na pripravljenost in voljo do dela v svetih. Tako so izvoljeni v posamezne svete sledeči tovariki:

1. Svet za splošno upravo in notranje zadeve:
 1. Uhan Marjan, kmet, Mokronog, predsednik; člani: 2. Miklavčič Jože, km. sin, Trebelno; 3. Milavec Franc, upokojenec, Puščava; 4. Markelc Alojz, logar, Sp. Lakenc; 5. Marlin Polde, kmet, Čelevec.
2. Svet za družbeni plan in finance:
 1. Videčnik Vilko, profesor, Mokronog, predsednik; člani: 2. Dolensček Ivan, kmet, Mokronog; 3. Zagar Anton, kmet, Čestnjice; 4. Uhan Milan, frizer, Mokronog; 5. Zore Franc, kmet, Čučnja vas.

Pogrebno društvo mojstrov v Metliki bo imelo 27. decembra svoj letni občni zbor, na katerega vabimo vse člane.

Tudi letos bo **Dedek Mraz** obiskal metliško in okoliško dečo. Predložke otroke bo pozdravil in obdaroval 29. decembra popoldne, šolske otroke pa 30. in 31. decembra.

Ce se hočete prijetno posloviti od starega leta, pridite na silvestrovanje, ki ga bo v domu na Pungertu priredilo metliško teledruštvo Partizan. S prijatnimi šalami in godbo vas bodo privedli pri pogrnjenih mizah pospremljeni v novo leto. Pridite!

Strelsko tekmovalje v Novem mestu sta se preteklo nedeljo pomerili v prijateljskem srečanju strelski ekipi iz Nove Gorice in Novega mesta. Tekmovali so v streljanju z zračno puško in vojaško puškoto.

V streljanju z zračno puško je zmagala ekipa SO Nova Gorica, s puškoto pa ekipa SO Novo mesto.

Rezultati: zračna puška: Nova Gorica 1209 točk, Novo mesto 1134 točk od 1500 možnih. Boljši posamezniki pa so dosegli naslednje rezultate: Clemente Marjan (Nova Gorica) 253, Roškar (Nova Gorica) 246, Klančič (Nova Gorica) 240, Vidmar (Novo mesto) 237, Obidlič (Nova Gorica) 235 točk od 300 možnih.

Vojaška puškota: Novo mesto 306, Nova Gorica 302 od 500 možnih točk. Najboljši posamezniki pa so dosegli: Kos (Novo mesto) 74, Obidlič (Nova Gorica) 69, Škuba (Nova Gorica) 66, Clemente Marjan (Nova Gorica) 55 in Roškar (Nova Gorica) 54 točk od 100 možnih.

Strelsko tekmovalje v Novem mestu sta se preteklo nedeljo pomerili v prijateljskem srečanju strelski ekipi iz Nove Gorice in Novega mesta. Tekmovali so v streljanju z zračno puško in vojaško puškoto.

V streljanju z zračno puško je zmagala ekipa SO Nova Gorica, s puškoto pa ekipa SO Novo mesto.

Rezultati: zračna puška: Nova Gorica 1209 točk, Novo mesto 1134 točk od 1500 možnih. Boljši posamezniki pa so dosegli naslednje rezultate: Clemente Marjan (Nova Gorica) 253, Roškar (Nova Gorica) 246, Klančič (Nova Gorica) 240, Vidmar (Novo mesto) 237, Obidlič (Nova Gorica) 235 točk od 300 možnih.

Vojaška puškota: Novo mesto 306, Nova Gorica 302 od 500 možnih točk. Najboljši posamezniki pa so dosegli: Kos (Novo mesto) 74, Obidlič (Nova Gorica) 69, Škuba (Nova Gorica) 66, Clemente Marjan (Nova Gorica) 55 in Roškar (Nova Gorica) 54 točk od 100 možnih.

Zdaj pa samostojen labor

V nedeljo 15. decembra so se zbrali taborniki Društva zelena Roga na svoji drugi redni letni občni seji v Zadravnem domu v Straži. Društvo so taborniki po okrasili s svojimi simboli in slikami iz življenja družine. Občnemu zboru so prisostvovali predsednik ObLO tovariš Erno Šali, tajnik ObLO tovariš Ivan Franko, ravateljica niže gimnazije iz Dolenjskih Toplic tovariša Fanička Cerne, zastopnica topliške šole tovariša Pavačević, zastopnik Partizana iz Straže tovariš Faleškin, zastopnik Rodu gorjanskih tabornikov iz Novega mesta in Društva belih brez iz Črnomlja ter stariši.

Glavar družine tovariš Franc Šegedin, je v izbrnem poročilu opisal probleme, ki ovirajo delo organizacije na terenu Straže—Toplice. Najhuje je pomanjkanje prostorov, ker se taborniki razvijajo v eni sobi. Težave so tudi v tem, ker nima dovolj vodnikov in jih tava nereseño finančno vprašanje. Premalo je bilo sodelovanja z ostalimi organizacijami in družini, za kar se bodo v bodoče bolj potrudili.

vojo urejajo odprta vprašanja povsem enostransko.

Dalje je svet sklenil nuditi Elektro-obratu Črnomelj svojo podporo pri ureditvi in odprtju novega lokala za prodajo električnega materiala in radijskih rezervnih delov kakor tudi popravilnico za omenjene naprave.

Svet je imenoval tudi posebno komisijo, katere naloga je, da pregleda možnosti ter skrbi za ureditev trgovskih lokalov in čimprej odpre trgovino v Preloki, kjer imajo prebivalci sedaj najboljše trgovino v Adlešičih ali na Vinici in na Sinjem vrhu. Ki je tudi precej oddaljen od Vinice. Trgovino v Preloki naj bi dali v zakup, ono na Sinjem vrhu pa naj bi prevzela kmetijska zadruga na Vinici.

P. D.

Stroga kazen za zankarje

Pred kratkim smo poročali o skupini mlajših moških iz Ivanje vasi pri Mirni peči, ki so bili osuždeni nezakonitega lova in ribolova ter uničevanja divjadi z zankami in električnim tokom.

Krivi so bili pred okrajnim sodiščem v Novem mestu že obsojeni. Oproščeni je bil 18-letni Leopold Pate, ki je bil obtožen sodelovanja pri uničevanju rib z električnim tokom, kar pa ni bilo dokazano. Jože Jaklič je bil obsojen na 3 mesece in 15 dni zapora. Franc Kovačič na 1 mesec in 15 dni zapora, Florjan Jaklič za sodelovanje pri ribolovu pa na 25 dni zapora. Jože Jaklič mora mimo tega še plačati lovski družini Mirna pet 59.900 din. za uplenjeno divjad, Franc Kovačič pa istemu okolovancu 10.900 din. Vsi trije obsojeni morajo plačati tudi stroške postopka.

Razprava je pokazala, da sta se zlasti Jože Jaklič in Franc Kovačič delj zanke pečala z divjimi lovom, največ z nastavljenimi zanki srujaj. Jaklič je ujel v zanke najmanj 3 srn, Kovačič pa enega srnjaka. Na razpravi sta zatrjevala, da sta povsem slučajno našli zanke srujaj. Priče pa so povedale, da sta obtožena Martin nastavljal zanke, član lovske družine pa so njima postavljali past, dokler se nista ušla. Riba so lovlili tako, da so v vodo napeljali bakreno žico in spustili toč.

Jože Jaklič in Franc Kovačič sta že stara znanca sodišča, saj sta že osuždena več kazni, večkrat zaradi tatvine in telesnih poškodb. Njuno pokvarjenost in družbeno nevarnost kaže to, da sta iz pripora hotela z grožnjo vplivati na priče, da bi pričale v njun prid.

Zankarstvo je v nekaterih področjih našega okraja močno razpaseno. Ta način krivolova ni samo lovski tatvina, pač pa tudi uničevanje plemenite divjadi na krut način, zato je treba segeti po ostrejših kaznih, da se ta razvada zatre.

Vsem strankam se še nadalje priporoča in jim želi srečno in zadovoljno novo leto

Splošno trgovsko podjetje Metlika

Preteklo nedeljo so se zbrali mladinci in mladinke kostanjevke občine na občinsko konferenco. Konferenca je imela na sporedu najprej zunanje politični pregled, ki ga je podal tovariš predsednik SZDL Jože Gregel. Nato je tovariša Ljuba Hvalova poročala o delu v preteklem letu. Med največje uspehe spada Dan mladosti, ki je bil izredno dobro pripravljen. Sploh je konferenca ugotovila, da se organizacija lepo razvija in da je zelo delavna. Računati namreč moramo s tem, da je mladina vključena v domala vse organizacije, društva in upravne odbore, kjer prispeva močan delež k skupnim naporom.

Med organizacijskimi problemi se je pokazal za najbolj perečega ta, da organizacija na Gradu sploh ne dela. Seveda go tega krive predvsem razmere. Mladina je nezaposlena pa tudi kakšne posebne dejavnosti tam dostoj ni bilo mogoče razviti. Sklepe konferenca je bil, da je tej mladini treba na vsak način pomagati. Pomanjkanje zaposlitve se kaže tudi v organizaciji LMS. V Podbočju n. pr. je večletnih samo sedem mladincev. Treba bo v to organizacijo pritegniti okolice, ker se je mladina v Podbočju samem razšla na različne kraje za delom.

Tudi to naj bi organizirala zadruga

Zadruga v metliški okolici trdi, da manjka strokovnjakov za skopljenje mladih živali. Po navadi to opravljajo priučeni domačini, vendar je tako delo nestrokovno in zato nevarno za žival. Pa tudi sleer je teh samoukov vedno manj ali pa nonečjo opravljati tega dela drugim, ker je združeno z odgovornostjo.

Ne bilo bi napak, če bi kmetijska zadruga organizirala tudi to službo v okviru svoje dejavnosti in pogodbenega sodelovanja z zadrugami.

Patrolni tek v počastitev dneva JLA

TV »Partizan« in strelska družina v Trebnjem sta organizirali v počastitev dneva JLA patrolni tek s streljanjem. Sodelovali so tek s streljanjem, strelski družine, niže gimnazije, LV Trebnje in LMS Velika Loka. Nezamisljivo je, da ni organiziral svoje patrole tudi odred predvojaške vzgoje.

Zmagala je patrola Partizana pred patrolo niže gimnazije, ki je bila druga. Tretila je bila letošnje četrti podobno tekmovalni, ki pritegne vsako leto več sodelujočih in gledalcev.

Klub mladih tehnikov v Podbočju

Na odrednjem pionirskem sestanku so po uspešnih bivšega modelarskega krožka v Podbočju ustanovili klub mladih tehnikov. Ko so se obrnili na razne organizacije za finančno pomoč, so bili veselo presenečeni ob pisnu, ki so ga prejeli od predsednika zveznega odbora Ljudske tehnike tovariša Franca Leskoška. V pisnu jim sporoča, da jim odbor pošila nekaj strokovnih knjig in orodja, kot skromno darilo za začetek dela mladih tehnikov. Za Počbožane pa je bila to dragocena pomoč; dobili so nekaj rebarbarskih garnitur, več drobne orodja za obdelavo lesa in kompleta »Mladi kemik« in »Mladi fizik«.

Orodje že pridno uporabljajo, kmalu pa na mislijo izpopolniti opremo s stvarmi, ki jim še manjkajo. Ujajo, da jim bo tudi okrajni odbor LT priskočil na pomoč. Uspehe mladih tehnikov bodo pokazali na razstavi ob zaključku šolskega leta.

Trebanjske novice

Za novoletni praznik mladine bo letos v Trebnjem lepo prispevalo tudi gledališka KPDB »Josip Jurčič«, ki bo 28. decembra dvakrat (ob 9. in 12. uri) dalo predstavi igre Sreše Sicutca »TRNUJCICA«. Uprizoritev je namenjena predvsem otrokom in mladini, v januarju pa si jo bodo lahko ogledali tudi odrasli.

V nedeljo, 22. decembra, je bila občinska konferenca Zveze komunistov Trebnje. Poročilo o poteku konferenca bomo objavili v prihodnji številki.

Tudi mladina občine Trebnje se pripravila na letno konferenco, ki bo 29. decembra. Obravnavali bodo vprašanje pozitivne dela med mladino in njenega aktivnega poseganja v družbeni razvoj.

K.

5. Svet za šolstvo, prosveto in kulturo:

1. Strel Tomo, kmet, Mokronog, predsednik; člani: 2. Ogrin Roman, učitelj, Mokronog; 3. Verovšek Helena, učiteljica, Trebelno; 4. Lajpah Ivan, monter, Mokronog; 5. Novšak Jože, kmet, Zbure; 6. Starič Zofica, gospodinja, Trebelno; 7. Koščak Anica, gospodinja, Mokronog.

1. Hočevar Mimi, gospodinja, Belj grič, predsednik; člani: 2. Juvančič Jože, kmet, Sp. Lakenc; 3. Krese Milka, gospodinja, Trebelno; 4. Kralj Slavica, babica, Mokronog; 5. Kneisel Zora, učiteljica, Mokronog; 6. Brzin Ciril, cestar, Bruna vas; 7. Godanič Jože, kmet, Zagrad; 8. Pungertar Janez, kmet, Cilpah; 9. Lovše Franc, mehanik, Slepič.

1. Hočevar Mimi, gospodinja, Belj grič, predsednik; člani: 2. Juvančič Jože, kmet, Sp. Lakenc; 3. Krese Milka, gospodinja, Trebelno; 4. Kralj Slavica, babica, Mokronog; 5. Kneisel Zora, učiteljica, Mokronog; 6. Brzin Ciril, cestar, Bruna vas; 7. Godanič Jože, kmet, Zagrad; 8. Pungertar Janez, kmet, Cilpah; 9. Lovše Franc, mehanik, Slepič.

1. Hočevar Mimi, gospodinja, Belj grič, predsednik; člani: 2. Juvančič Jože, kmet, Sp. Lakenc; 3. Krese Milka, gospodinja, Trebelno; 4. Kralj Slavica, babica, Mokronog; 5. Kneisel Zora, učiteljica, Mokronog; 6. Brzin Ciril, cestar, Bruna vas; 7. Godanič Jože, kmet, Zagrad; 8. Pungertar Janez, kmet, Cilpah; 9. Lovše Franc, mehanik, Slepič.

4. Svet za zdravstvo, soc. varstvo in varstvo družine:

1. Hočevar Mimi, gospodinja, Belj grič, predsednik; člani: 2. Juvančič Jože, kmet, Sp. Lakenc; 3. Krese Milka, gospodinja, Trebelno; 4. Kralj Slavica, babica, Mokronog; 5. Kneisel Zora, učiteljica, Mokronog; 6. Brzin Ciril, cestar, Bruna vas; 7. Godanič Jože, kmet, Zagrad; 8. Pungertar Janez, kmet, Cilpah; 9. Lovše Franc, mehanik, Slepič.

3. Svet za gospodarstvo in delovna razmerja:

1. Sinur Jože, kmet, Drečji vrh, predsednik; člani: 2. Kržič Andrej, kmet, Hrastovica; 3. Borštnar Janez, km. sin, Bujna vas; 4. Dolensček Marjan, km. sin, Sp. Lakenc; 5. Majcen Franc, kmet, Mokronog; 6. Cas Andrej, km. del., Grič pri Klevčevu; 7. Gimpelj Dominik, upravnik Gozdne uprave, Mokronog; 8. Ržen Miha, kmet, Vel. Strmca; 9. Starič Anton, kmet, Ornučka vas.

2. Svet za komunalne in stanovaljske zadeve:

1. Strel Franc, Mokronog, predsednik; člani: 2. Klemencič Alojz, km. sin, Trebelno; 3. Ričič Karel, logar, Trebelno; 4. Pepelnjak Franc, trg. pom., Mokronog; 5. Bulca Henrik, usl. KZ, Mokronog; 6. Povše Janez, kmet, Klenovik; 7. Florjančič Franc, usl. KZ, Mokronog.

1. Svet za splošno upravo in notranje zadeve:

1. Uhan Marjan, kmet, Mokronog, predsednik; člani: 2. Miklavčič Jože, km. sin, Trebelno; 3. Milavec Franc, upokojenec, Puščava; 4. Markelc Alojz, logar, Sp. Lakenc; 5. Marlin Polde, kmet, Čelevec.

NOVO MESTO

V času od 14. do 21. dec. je bilo rojenih 5 dečkov in 5 deklic. Poročila sta se: Janez Zupančič — dekliški tehnik iz Gotne vasi, in Marta Mervar, uslužbenka iz Prečne.

Umrla je Aleksandra Petje, gospodinja iz Prečne, stara 85 let. **GOTNA VAS**
Umrla sta: Ana Ovniček, gospodinja z Vel. Slatina, 80 let, in Marija Zupančič, gospodinja s Krke, 67 let.

PREČNA
Umrla sta: Jofeja Pavlin, učiteljica s Čelče vasi, 81 let, in Ludvik Vidic, kmetovalec z Boršta, 81 let.

IZ NOVOG MESTA PORODNIŠTVA

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Trontelj iz Gor. Ponikev — dekle, Tončka Tomazin iz Zameškega — dečka, Marija Fabjan s Zgelnika — dekle, Alojzija Antončič z Vinjeva vrha — dekle, Marija Rohl z Rateza — dečka, Rozika Šljakovec iz Zihovega sela — dekle, Marija Fabjan s Plesa — dečka, Rozalija Vire z Vrbovega — dekle, Marija Zupančič iz Svetini — dečka, Marija Dovjak z Brezji — dekle, Martina Ban s Sel pri Otovcu — dekle, Marija Lipoglavšek s Krmetja — dekle, Marija Zupan iz Podbočja — dekle, Vida Dragolj iz Cerkevčev — dečka, Katarina Kobe iz Radenc — dekle, Frančiška Kulovec iz Vavte vasi — dekle, Marija Malenšek iz Novega mesta — dekle, Huč Alojzija z Rakovni-

KLUB MLADIH TEHNIKOV V PODBOČJU

Na odrednjem pionirskem sestanku so po uspešnih bivšega modelarskega krožka v Podbočju ustanovili klub mladih tehnikov. Ko so se obrnili na razne organizacije za finančno pomoč, so bili veselo presenečeni ob pisnu, ki so ga prejeli od predsednika zveznega odbora Ljudske tehnike tovariša Franca Leskoška. V pisnu jim sporoča, da jim odbor pošila nekaj strokovnih knjig in orodja, kot skromno darilo za začetek dela mladih tehnikov. Za Počbožane pa je bila to dragocena pomoč; dobili so nekaj rebarbarskih garnitur, več drobne orodja za obdelavo lesa in kompleta »Mladi kemik« in »Mladi fizik«.

Orodje že pridno uporabljajo, kmalu pa na mislijo izpopolniti opremo s stvarmi, ki jim še manjkajo. Ujajo, da jim bo tudi okrajni odbor LT priskočil na pomoč. Uspehe mladih tehnikov bodo pokazali na razstavi ob zaključku šolskega leta.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Petek, 27. decembra — Janez Sobota, 28. decembra — Zlivo Nedelja, 29. decembra — Tomaž Ponedeljek, 30. decembra — Evgen Torek, 31. decembra — Silvester Breda, 1. januarja — Novo leto Čestrite, 2. januarja — Makar Petek, 3. januarja — Gena Sobota, 4. januarja — Angela Nedelja, 5. januarja — Simon Ponedeljek, 6. januarja — Mojmir Torek, 7. januarja — Zdravko Luna: 29. decembra ob 5.32 prvi kraje.

KINO

»KRKA« — Novo mesto: od 24. do 26. dec. četni film »Kraški«. Od 27. do 30. dec. japonski barvasti film »Vrata pekla«. Od 31. do 3. jan. slovenski film »Ne čaka na maj« (Vesna II). Od 4. do 6. jan. italijanski film »Smo ljubili ali ljubljani« in slovenski film »Kekec«.

DOM JLA — Novo mesto: od 25. do 29. dec. sovjetski cinemascope film »Prolog«.

»JADRAN« — Koperje: od 27. do 29. dec. italijanski film »Pičča«. Od 30. dec. do 2. jan. angleški barvasti film »Zvezda Indije«.

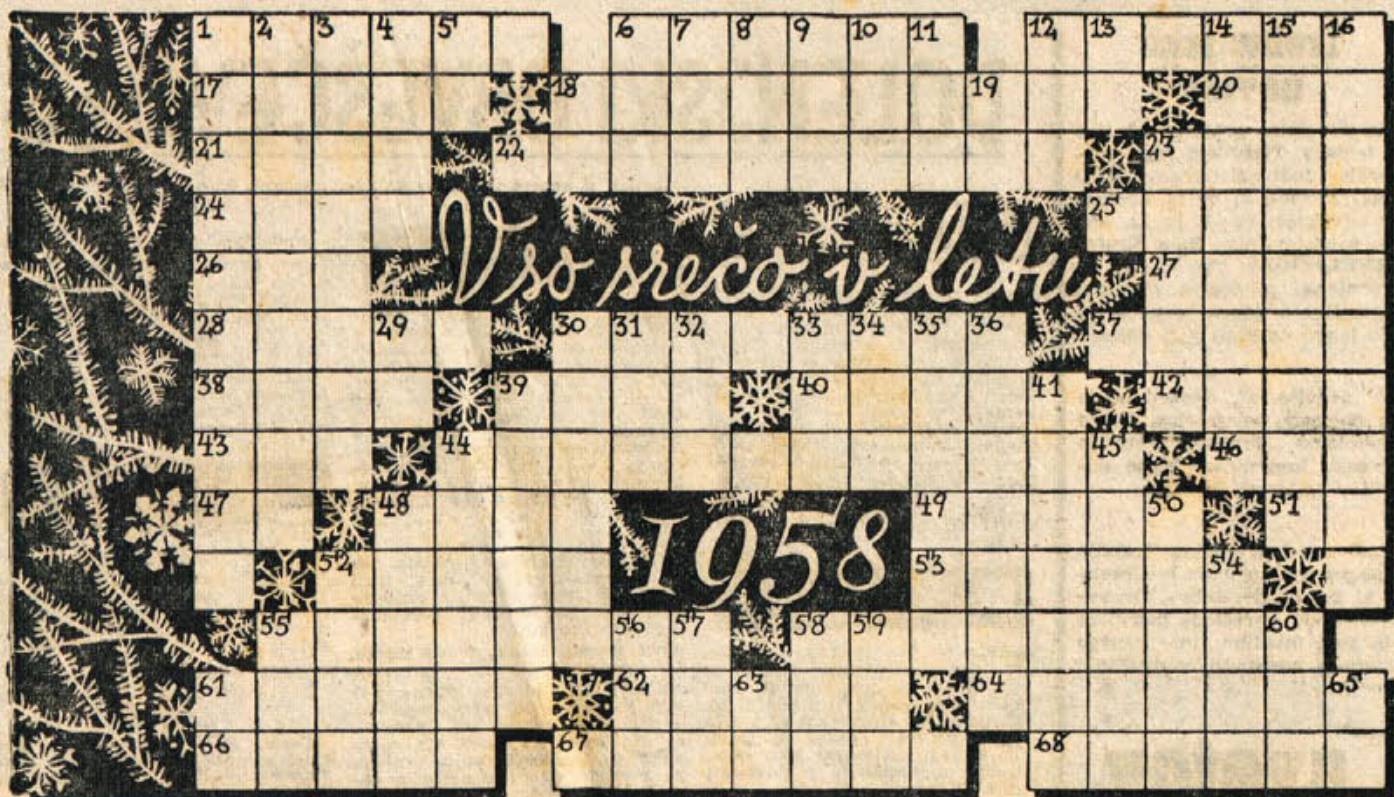
CRNOBELI: 24. in 25. dec. ameriški barvasti film »Nocoj bomo peli«. 27. in 29. dec. ameriški barvasti film »Trobente opoldnes«. 31. dec. in 1. jan. ameriški barvasti film »Fant iz Oklahome«. 3. in 5. jan. ameriški film »Ne bodo mi verjeli«.

METLIKA: 23. in 25. dec. ameriški barvasti film »Poslednji sem videl Pariza«. 31. dec. italijanski film »Tereza Raquin«. 23. in 29. dec. ameriški barvasti film »Boj za lastino«.

KOSTANJEVICA: 29. dec. ameriški film »Tajna Indijanec«. 31. dec. in 1. jan. ameriški film »Marija Waleska«.

DOL. TOPLIČE: 26. in 29. dec. ameriški barvasti film »Melba«. STRAZA: 25. in 29. dec. ameriški barvasti film »O. K. Neron«. 1. in 2. jan. italijanski barvasti film »Pičča«.

TREBNJE: 28. in 29. dec. francoski barvasti film »Ali baba in 40

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

Za ljubitelje križank objavljamo danes veliko nagradno križanko, za katero je treba poslati rešitve na uredništvo Dolenjskega lista vsaj do 10. januarja 1958. V spodnji levi kot kuverte napišite: KRIŽANKA, kuverto pa na vsak način dovolj frankirajte, ker je sicer na pošti ne bomo prevzeli. Križanko lahko iz lista izrežete in nam jo pošljete, ali pa preprišete odgovore na list papirja. Svoj točen naslov napišite na rob rešitve. **DESET SREČNIH IZZREBANCEV BO DOBILLO NASLEDNJE NAGRADE:**

1. nagrada — 3000 din, 2. nagrada — 2000 din, 3. nagrada — 1000 din, 4.—10. nagrada: lepa knjižna darila.

Vsem reševalcem: mnogo zabave in sreče pri postavljanju odgovorov!

Vodoravno: 1. naslanjam se; 6. kraj na Dolenjskem; 12. veselje; 17. zemljišče, področje; 18. prikazovati v smešni obliki; 20. dvojica; 21. drugo ime za Vietnam; 22. opraviti popis; 23. deli čevljev; 24. poudarjeni prislov, veznik; 25. moško ime; 26. osebni zaimek; 27. ime igralnih kart; 28. ujed; 30. stasiti, zakoniti; 37. starogrško bajeslovno bitje (isti koren kot 15. navp.); 38. partizan alpinist, po katerem se imenuje Mihov dom; 39. blagajne; 40. teniški lopar; 42. optične priprave; 43. besedica s katero tvorimo železnik; 44. priimek in ime slo-

venskega pesnika; 46. del živalskega telesa; 47. začetnici priimka in imena slovenskega skladatelja (Naprej); 48. statuje; 49. kovance; 51. nikalnica; 52. posmeh, zaničljivo zbadanje; 53. opozorilo; 55. igrati s kroglami; 58. sprava; 61. junaki; 62. poln igravosti; 64. oziračni zaimek in prislov (tukja); 66. polna učnosti; 67. navaden vojak, neolikane; 68. nahilji

Navpično: 1. apartma, prostor za prebivanje; 2. mesto v Sovjetski zvezi; 3. vrsta skladbe; 4. mulasti; 5. veznik; 6. kraljica velikega avtoprevozniškega podjetja; 7. glavni števniki; 8. divja žival; 9. če; 10. živahen, neugnan; 11. delno plačilo vnaprej; 12. skrajni konci suhega; 13. začetnici imena in priimka slovenskega pisatelja (Soseska); 14. kirurg, uslužbenec kinematografa; 15. zbadljiv; 16. ptič, ki miga z repom; 18. kadar; 19. znak za prvo astat; 23. športna tro-

Najhujši mraz

Huda zima je bila na Dolenjskem l. 1928, ko je živo srebro v Novem mestu padlo na minus 30 stopinj. Ampak to je manj kot polovico doslej znanega najhujšega mraza. Imeli so ga leta 1933 v Osmekonu v Sibiriji — minus 68. Leta 1930 je v istem mestu temperatura baje padla na minus 78 stopinj, vendar to ni uradno potrjeno.

fej; 29. okrajšava za ihtiološki (ribosloven); 30. klepetava ptica; 31. žuželka; 32. sanje; 33. ploskovne mere; 34. prislov mere; 35. gospodar; 36. edini sesalec, ki leta; 39. odrezki; 41. zmožen nositi ali vleči tovor; 44. razsodišče, ocenjevalna komisija; 45. neprijazna, nemilostna; 48. dedni najemnik posestva; 50. nave-

dek; 52. deli dinarja; 54. nasprotno od bruto (pri teži); 55. srbohrv. izraz za Dunaj; 56. prog; 57. ime pesnika Grudina; 58. šahovski izraz; 59. srbohrv. kazalni zaimek; 60. ena izmed ljubljanskih občin; 61. dve črki iz besede suh; 63. kratka za Republiški svet; 65. osebni zaimek, dve črki iz besede vino. (R. G.)

Ameriškim sex-bombam že dalj časa uspešno konkurira na Angleškem svetloslas lepota Belinda Lee (videli jo boste v filmu »Moja vohunčeka«). Zadnji čas je nastopila v filmu »Nevarno izgnanstvo«, v katerem je nosila na plesni obleki tudi 1500 biserov. Medtem ko krog obleke odgovarja stilu 18. stoletja, je pristinost biserov bolj dvomljiva. (R. G.)

Jože Dular: ZAPISKI STAREGA GROBARJA

Včeraj zjutraj sem namreč nesel v mlin vrečo koruze. Ko sem se vračal, so me na mostu pri bunkerju ustavili laški vojaki. Nenadoma so se zgrnili okoli mene kot kure, če jim nasuješ zrnja. Ustrašil sem se, ker nisem vedel, kaj pravzaprav hočejo. Vseprek so vpili name in me suvali, nazadnje pa me je največji med njimi zgrabil za roko in mi jo pričel prav neumljeno zvijati nad glavo. Pri tem je kričal name, da so mu sline kar letele iz ust. Zvijal sem se kot piškur in stokal, dokler nisem nazadnje le razumel, da so divji zato, ker jih nisem po njihovo pozdravil.

Ko se mi je od bolečin zameglilo pred očmi, mi je tisti črni, lasati hudič le izpustil roko. Vso pot me je po tlej skelelo, ko da so mi žerjavice nasuli na rame in pod pazduho.

Ne, ne bom jih pozdravil in tudi v mlin ne bom šel. Zeno bom poslal po moko ali pa hčer.

25. marca

Dopoldne se je ustavljal Cvirnov Filip pred mojim čebelnjakom. (Letos imam samo pet panjev, ker so mi lani trije pomrli.) Gledal je čebele, ki so se prav pridno vsipale iz panjev. Tiste, ki so se vračale, so bile polne cvetnega prahu.

»Stric,« je rekel, ko je nekaj časa kot mutec buljil v panje, »zadnjič je pa le nekdo tekel čez vinograde. Nisem se motil. Toda zdaj je tisti že v prvih rokah.«

»Kaj?« sem zazijal. »Ujeli so ga? ... Našega človeka?«

»Oh, našega? ... Ne, ne!« je dejal Filip potuhnjeno in mežikal z zlobnimi očmi. »Kdor dela proti veri, vendar ni naš.«

»O ti gobec nesramni!« sem mu zabrusil.

»Stric, ... oh, striček!« se je Filip veselo zasmel. »Ne razburjajte se! Na varnem je. Drugič morate tudi vi bolje gledati.«

Tako me je osupnilo, da mu nisem vedel kaj odgovoriti. Obrnil sem se in odšel v hišo.

Zdaj mi je jasno, čemu se tega človeka boji Golobov Rude. In še marsikaj drugega razumem.

28. marca

Davi, takoj po policijski uri, me je prišel klicat mežnar Matija, naj grem zakopat dva partizana. Včeraj, da so ju za barakami ustrelili Italijani.

Ne, kaj tegaš nisem pričakoval. Res sem sinoči nekako o pol deseti, slisal strele. Toda Lahi streljajo skoraj vsako noč in si s tem odganjajo strah. Drugega si pač ne morem misliti, kajti kakih žrtev, kot vem, pri nas že dolgo ni bilo.

Včeraj pa so si Lahi spet umazali s krvjo svoje zverinske roke. Ubili so nekega študenta, ki so ga prej več dni mučili v barakah. Pravijo, da je grozno kričal in klical svojo mater. — »Prej bi klical mater, preden si šel med bandite. Zdad je prepozno,« so mu baje rekli, ko so ga vlekli na morišče.

Z njim so ustrelili še nekega drugega fanta. Neko čudno srbsko ime je imel. Lahko tudi, da ni bilo prav, ker Lahom verjetno ni hotel povedati svojega imena. Niti dvajset let ni spolnil.

Nekateri so prišli ubita partizana gledat in tudi moja stara je bila med njimi. Meni pa se to upira. Ne gledam rad krvi. Ta dva pa sta bila zdelana, da Bog pomagaj!

Včeraj smo hoteli kopati v vinogradu, pa so nas ustavili laški vojaki in nas nagnali nazaj. Pravijo, da so v rebri pod Srobotnikom partizani.

Ko sem voz že obrnil, so pričeli soldati s tistimi koničastimi bajoneti na svojih puškah suvati v naročaj senu, ki sem ga imel stlačenega na vozu pod sedecem. Nekomu se je posrečilo, da je zasadi železo v kos svinjskega mesa, ki ga je bila žena pripravila za južino. Vojak je nekaj časa mahal z mesom po zraku, potlej pa ga je iztaknil in naglo spravil v torbo.

Moja stara je vpila, naj ga vrne, pa so se ji vsi smejali.

»Pusti ga saj vidiš, da je vojni plen!« sem ji rekel, ko je postajala že kar smešna s svojim vresčanjem. Ko bi se le, vragu laškemu, svinina v grlu zataknila!

13. aprila

Ne samo pri Cvirnovih, tudi marsikje drugje se dekleta rada usmili laških vojakov.

Vsa vas se danes smeje Skubčeb Dan in njenemu Lahu. Ko je zjutraj vojak zapušal njeno kamro in se zadensko podrsal skozi okno na vrt, se je s hladnim jermenom nataknil na kljuko, ki je bila zabita v zid. Tako je Lahonček obvisel na kljuki dober meter od tal in ni mogel ne naprej ne nazaj. Brcl je in opletal in niti Dana mu ni mogla pomagati. Šele Potočarjev Lojz, ki je že ob zori šel polagat živini, ga je rešil. Ljudje pravijo, da je škoda, ker je to storil. Pustil bi ga. Za reklamo laškim soldatom naj bi visel tam gor. Vsaj kake dva ali tri dni.

7. maja 1942

»Trije smo že drugič okopali,« mi je sinoči rekel Kramarič.

»Tudi mi smo ga drugič, samo prvič ga nismo,« sem mu odvrnil.

Res, prvič ga nismo, ker nam Lahi niso pustili. Kljub temu trte prav lepo kažejo. Zlasti samorodnice so lepo odgnale. Tudi trave in žita niso slaba. Skratka, letina še kar bo. A kaj, ko je vse drugo narobe.

Zadnje čase vojaki prav pogosto pretikajo po vasi. Odkar so zasledili orožje pri Jermanovih, se spravijo zdad v to, zdad v ono hišo. Pri takih preiskavah, zmanjka temu ura, drugemu prstan, tretjemu denar, obleka, rjuha ali kaj drugega. Bog ne daj, da bi kdo očital vojakom krajo. To bi bilo obrekovanje cesarske in fašistične vojske! Bil bi zločin!

To laško vojaško pravico je zlasti težko okusil Cervanov Jože. Ko je segel v vojakov žep, kamor je bil ta vtaknil njegovo uro, so Lahi planili nanj, ga pretepli in uklenili. Zdad je že v Ljubljani, kjer ga bodo sodili kot upornika in komunisto.

Zena je prosila zanj; pisala je dvoje pisem na vojaško komando, pa vse ni nič pomagalo. Zalostno je to, žalostno, da se Bog usmili!

Dolenjski fantje pozdravljajo

Fantje, ki služimo vojaški kletom in vsem domačim pošiljajo tople pozdrave za Novo leto: Martin Kalin, Franc Sašek, Slavko Vovk, Stane Boršnar, Franc Erlih, Janez Kamnarič, Viktor Hudoklin, Franc Bojanc, Jože Golobič, Jože

Smariškem fantom in dekletom in vsem domačim pošiljajo tople pozdrave za Novo leto: Martin Kalin, Franc Sašek, Slavko Vovk, Stane Boršnar, Franc Erlih, Janez Kamnarič, Viktor Hudoklin, Franc Bojanc, Jože Golobič, Jože

Mušič, Jože Kutnar, Stane Kafol, Ivan Mežan, vojaki iz Obrenovca.

V prihodnjem letu želijo mnogo uspehov vsem prijateljem in bralcem Dolenjskega lista dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Nišu: Anton Breznikar, Adolf Suštar, Janez Bezjak, Juraj Hočevnar in Ivan Jeršin.

Dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Karlovcu, tople pozdravljajo vse domače, fante in dekleta in jim želijo srečno in veselo leto 1958: Jože Stimec, Martin Vukšinič, Srečko Kajsesberger, Alojz Štritov, Alojz Benčina.

OKROGLE

TEŽAK ZAGOVOR

»Dobro, pripravljen sem vas zagovarjati,« pravi advokat svojemu novemu klientu, »vendar dovolite, da vas odkrito vprašam: ali imate denar, da boste plačali moje delo?«

»Denarja sicer nimam, pač pa imam zlato uro in avto.«

»Dobro, dali mi boste zlato uro. Torej zaradi česa ste obtoženi?«

»Ker sem ukradel avto in zlato uro...«

»Nehaj godrnjati! Lepo boš stal tukaj in pazil, da se kaj ne vžge, zakaj si pa končno sploh pri gasilcih!« —

Isidor Mole: PUGLJEVA ULICA V NOVEM MESTU (lesorez)

Najgloblji rudnik na svetu

V Indiji, blizu mesta Kolar, je rudnik zlata, ki ima rekord, da je najgloblji na svetu. Rovi tega rudnika so vs. skrajaj dolg: nad 1000 kilometrov, najgloblji rov je pa 3064 metrov globine. V tem rudniku je temperatura okrog 70 stopinj, zato bi bilo vsako delo onemogočeno brez posebnih čistilnih naprav.

ki vsako minuto »vržejo« v rudnik kakih 20.000 kubikov zraka, pa vendar in žita stalna temperatura v rudniku še vedno 50 stopinj. Rudarje vozijo v rudnik iz rudnika dvigala, ki se ustavi na 2000 metrov globine in potrebujejo za to pot 3 minute. V tem rudniku kopljejo zlato rudo.

PREDNOVOLETNA

»Zelo mi je težko, še zdad ne vem, kaj bi podaril ženi za novo leto!«

»Meni je še huje — jaz namreč že vem!«

Za nove naročnike

TUKAJ ODREŽITE!

NAROČILNICA

Naročam 1 izvod »Dolenjskega lista« na naslov _____

Ime in priimek: _____

Poklic: _____

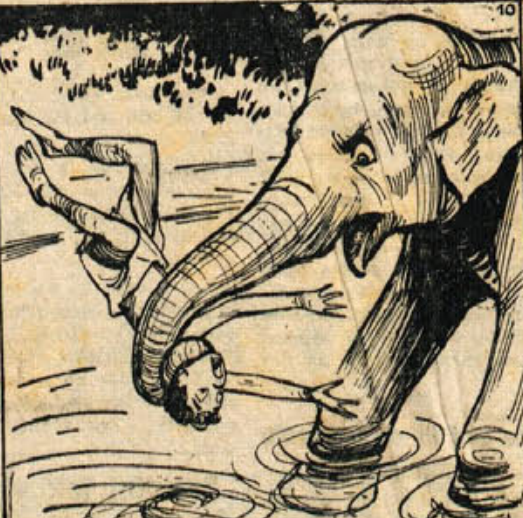
Kraj: _____

Pošta: _____

Casopis pošljite na gornji naslov od dne _____ naprej. Naročnine bom redno plačeval po položnici — osebno — celoletno — polletno — četrtletno — vnaprej (neustrezno prečrtajte). Naročilo velja do moje pisemne odgovori lista. _____ dne _____ lastnoročni podpis _____

9. Stekel sem v hlev in zagledal slona kako žre banane. Kar odpril sem od presenečenja. Kar je ravno stegoval trobec in skušal pobraj oddaljeno satež. Njegov trobec je bil podoben črni kači in vedel sem, da ni ta nihče drug, kakor Kari. Stopil sem k njemu, ga prijel za uho, odgnal k staršem in jim ves vesel povedal, da nisem jemal banan jaz, ampak Kari. Potem sem ga ostel: »Če te še enkrat dobim, da boš kradel banane, boš tepen z bičem!« Vedel je, da smo hudi nanj, kar ga je tako prizadelo v njegovem ponosu, da ni nikoli več ničesar ukradel iz Jedinice.

10. Nekoč sem gnal Karija k reki kopati; ker so bile počitnice. Je šlo z menoj še več dečkov, da bi mi pomagali. Ko je Kari prišel do reke, je stal na obrežju eden izmed dečkov, po imenu Sudu. Ta je slona trikrat ali štirikrat brez vzroka udaril s bičem. Kari je zatulil in zbežal. Naslednje poletje je na obrežju reke, kamor sem prignal slona kopati, stal ravno Sudu. Poskakali smo v vodo in puščili slona in Suduja na bregu. Tedaj je Kari nenadoma napadel Suduja. Mo okoli vratu ovil trobec in ga potopil v reko. Ko ga je potegnil spet iz nje in ga položil na tla, je bil Sudu nezavesten.

11. Sudu me je vprašal, če ne bom Karija kaznoval, ko mu je vprilo vseh prizadejal tako sramoval. Odgovoril sem mu: »Ali se še spomniš, kako si ga lani brez vzroka tepel, in to skoraj na istem kraju, kjer te je ravnokar kaznoval?« Suduja je bilo tako sram, da se ni hotel več meniti za nas in je odšel sam domov. No, naslednji dan smo se pobotali in slon mu je odpustil. Šli smo na izlet v džungljo in Kari je Suduja nesel na hrbtno, v dokaz, da sta spet prijatelja. Poslej ni bilo več žilvega bitja, ki bi mu Sudu storil kaj hudega.

12. Slona je treba učiti, kdaj mora leči, kdaj mora štij dalje, kdaj mora teči hitro in kdaj počasi. Če mu rečete »Dat!« in ga vlečete za uho k tlom, se počasi nauči, da mora leči. Prav tako ga počasi naučite, da mora štij dalje, če mu rečete »Mali!« in ga vlečete za trobec naprej. Kari se je tega, kaj pomeni »Mali!«, naučil že po treh »sušnih urah«, medtem ko je za »Dat!« potreboval tri tedne. In vesite, zakaj je treba naučiti slona, da zna leči? Zate ker svoje gospodarje počasi sprase, da mu potem, ko je star dve ali tri leta, slona ne mora zvesti na hrbtno drugače kakor po lestvi.